

ÅRSREDOVISNING 2009

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

Bilden på framsidan visar boken *Något håller på att hända Morgondagens värderingar i världen och i Sörmland* (foto: Carl Hjelte) som fick stor spridning under 2009. Den ingår i serien Sörmlandsbilder (10): och har en upplaga på 7 000 exemplar. Den är ett inlägg i debatten om morgondagens Södermanland och ger tillfälle att förstå och reflektera över vad unga människor värdesätter. Ungas värderingar är framtidens samhälle. Boken innehåller de viktigaste resultaten och slutsatserna från 23 000 intervjuer med 16 – 29 – åringar och 30 – 50 – åringar i 17 länder runt om i världen och i Södermanland.

Resultaten visar bl a att förändringskraften, ambitionerna och kämpaglöden återfinns mest hos unga kvinnor och invandrare i Sverige och i Södermanland. De är på många vis bäst rustade att navigera samhället i framtidens föränderliga värld. Något håller på att hända.

Kompetens, förmågan att göra något av sina färdigheter, har blivit ett viktigt begrepp. Boken lyfter nyckelfrågan om hur vi tar till vara alla människors kompetens i län med en stark befolkningstillväxt, bl a beroende på hög invandring från andra länder. Frågan har under året satts in i ett nytt perspektiv när arbetslösheten bland ungdomar har varit bland de högsta i landet. Mönstret är dock inte unikt för Södermanland. Det gäller i princip för hela landet förutom för Stockholms län.

Boken har nått såväl ledande kommunpolitiker som tjänstemän, ledningsgrupper i privata företag, andra politiska grupperingar, Svenska kyrkan samt ideella föreningar.

Dnr 100-395-2010**Innehåll**

Sammanfattning av verksamhetsåret 2009	2
Verksamhet	7
Organisation	9
Året i siffror 2009	10
LÄNSSTYRELSENS SAKOMRÅDEN MÅL OCH ÅTERRAPPORTERINGSKRAV	18
<i>Sakområde Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor</i>	<i>18</i>
<i>Sakområde Regional tillväxt</i>	<i>19</i>
<i>Sakområde Infrastrukturplanering</i>	<i>23</i>
<i>Sakområde Hållbar samhällsplanering och boende</i>	<i>24</i>
<i>Sakområde Energi och Klimat</i>	<i>25</i>
<i>Sakområde Kulturmiljö</i>	<i>26</i>
<i>Sakområde Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar</i>	<i>27</i>
<i>Sakområde Naturvård, miljö- och hälsoskydd</i>	<i>28</i>
<i>Sakområde Lantbruk och landsbygd</i>	<i>38</i>
<i>Sakområde Fiske</i>	<i>42</i>
<i>Sakområde Social omvårdnad</i>	<i>43</i>
<i>Sakområde Jämställdhet</i>	<i>47</i>
<i>Sakområde Integration</i>	<i>48</i>
Övrig rapportering	51
Organisationsstyrning	54
Personaluppgifter	55
Tabeller per sakområde	57
Sammanställning över väsentliga uppgifter	75
Finansiell redovisning	76
<i>Resultaträkning</i>	<i>77</i>
<i>Balansräkning</i>	<i>78</i>
<i>Redovisning mot anslag</i>	<i>80</i>
<i>Redovisning mot inkomstittel</i>	<i>83</i>
<i>Noter</i>	<i>84</i>
Landshövdingens intygande	103

Sammanfattning av verksamhetsåret 2009

Inledning

Den internationella ekonomiska krisen har under 2009 tydligt drabbat Södermanlands län, främst i de delar av länet där exportberoende industri spelar stor roll. Varslen har varit många och under det första halvåret klart högre än riksgenomsnittet. Under det andra halvåret har minskningen av varslen gått snabbare än i flertalet län. Arbetslösheten är bland de högsta i landet, men ökningstakten har här liksom på andra håll dämpats. Mycket talar för att arbetslösheten kommer att plana ut i början av hösten 2010 och kommer sannolikt inte nå sådana nivåer som tidigare befarades.

Under året har mycket stora industriinvesteringar slutförts i länet. De tre största är Pfizer i Strängnäs, SSAB i Oxelösund och Volvo Construction Equipment i Eskilstuna. Dessa tre tillhör de 10-12 största investeringarna i landet.

Bland de problem länet fortsatt står inför är den låga utbildningsnivån och det alltför låga bostadsbyggandet de allvarligaste.

Befolkning

Länets befolkning har hittills under 2000 - talet ökat med nästan 13 000 invånare (5,0 procent). Under 2009 ökade Södermanlands befolkning med 1 529 invånare till 269 053 invånare¹. Tendensen över året visar att befolkningstillväxten i länet har halverats i jämförelse med 2008. Såväl riket som Stockholms län har ökat sin befolkning mer 2009 än 2008, medan tendensen har varit den motsatta i Södermanland. Födelseöverskottet är negativt och befolkningen är åldrande. För första gången på 15 år har länet också en negativ inrikes flyttning, d v s fler har flyttat från länet än till. Befolkningen har ökat tack vare inflyttning av personer från andra länder och att länet har en av Sveriges mest omfattande mottagning av nyanlända flyktingar.

Sju av länets nio kommuner i länet har under året haft en positiv befolkningsutveckling. Eskilstunas befolkning har ökat mest i faktiska tal med 729 invånare. Gnesta har ökat mest relativa tal - med 1,36 procent under samma period. Vingåker och Oxelösund har minskat sin befolkning.

Bostadsbyggande

Södermanlands län tar tillsammans med Gävleborgs län emot flest nyanlända i riket i relation till befolkningen, mer än dubbelt så stor andel som riksgenomsnittet. Under 2009 har det skett en låg nettoinflyttning av personer från andra delar av landet, som till en del förklaras av länets begränsade utbud av bostäder

Förklaringen till detta är den lågkonjunktur som minskat rörligheten i landet som helhet samt att möjligheterna att få bostad på grund av en kraftig reducering av bostadsbyggandet nu börjar ge negativ effekt. Länet har under en lång rad av år haft ett betydligt lägre bostadsbyggande i förhållande till befolkningstillväxten.

Under 2009 har nyproduktion av bostäder kraftigt reducerats med över 55 procent jämfört med 2008, trots en god befolkningstillväxt. Så gott som samtliga nyproducerade bostäder är småhus eller bostadsrätter. Prisutvecklingen på såväl småhus som bostadsrätter i Södermanland har under 2009 haft en av landets högsta ökningstakter.

Trots en god prisutveckling och en ökande befolkning sker ett marginellt bostadsbyggande. Orsakerna till detta är flera. De som av tradition stått för en stor del av bostadsbyggandet är de

¹ SCB den 17 februari 2010.

stora byggbolagen som har en begränsad lokal kunskap och agerar utifrån ett Stockholmsperspektiv. På samma sätt agerar bostadsfinansiärerna. Länet har ytterst få lokala och regionala aktörer. Den viktigaste lokala aktören – allmännyttan har de senaste tio åren mer fungerat som förvaltare än som producent av nya bostäder, med undantag för Trosa bostäder. Ett annat skäl är att länet inte har en stark tätt urbaniserad kommun, där risktagandet minimeras. Befolkningstillväxten sker i en stor del av länet, vilket ger en utspridd och begränsad marknad.

Arbetsmarknad

Länet har under de senaste tio åren totalt sett haft en stabil och positiv sysselsättningsutveckling, där antalet sysselsatta har ökat i paritet med riket. Trots det har vissa kommuner några av landets lägsta förvärvsfrekvenser. Eskilstuna och Flen kommuner finns bland de kommuner som har lägst andel sysselsatta och högst andel arbetslösa.

Under 2009 har Södermanlands län, tillsammans med Västernorrlands och Blekinge län, haft flest varsel i förhållande till arbetsmarknadens storlek. I faktiska tal har 3 523 personer varslats.

Vid utgången av 2009 var fler än 15 300 personer utan arbete i länet. Det motsvarar 9,2 procent av den yrkesverksamma befolkningen (jämfört med 7,1 procent för hela Sverige). Under 2009 ökade arbetslösheten med 60 procent vilket kan jämföras med den riksgenomsnittliga ökningen på 54 procent.

Skillnaderna är stora mellan länets kommuner. Eskilstuna hade fortfarande den högsta arbetslösheten i länet med 12,0 procent, vilket är en av landets högsta. Där låg ungdomsarbetslösheten på 19,6 procent. Trosa hade länets - och en av landets - lägsta arbetslöshetssiffror med 4,6 procent och en ungdomsarbetslöshet på 11,4 procent. Andelen arbetslösa kvinnor i Södermanland var i december 8,0 procent och andelen arbetslösa män 10,4 procent. I slutet av december var 17,0 procent av länets unga antingen arbetslösa eller i åtgärder.

Det är främst inom industrin som tillbakagången varit kraftig. Länet har haft en industri som är starkt beroende av basnäringar, bland annat fordonsindustrin. Under 2000-talets första tio år har mer än 60 procent av sysselsättningen inom fordonsindustrin försvunnit. Eskilstuna har drabbats särskilt hårt eftersom drygt hälften av länets sysselsatta inom verkstadsindustrin och fordonsindustrin är koncentrerade till Eskilstuna.

Inför 2010 sker en viss ljusning i strukturkrisen. Antalet utannonserade jobb ökar och varslen är nu tillbaka till samma nivå som före hösten 2008. Men arbetslösheten kommer förmodligen att fortsätta att öka en tid eftersom den stora efterfrågan under 2000-talet – i den offentliga sektorn och den lokala handel och tjänstesektorn - pekar på en minskad sysselsättning under 2010. Länet har hög sårbarhet och låg värdetillväxt i förhållande till omgivande län.

Tudelningen i länet bedöms förstärkas med en alltmer välmående befolkning i den östra delen av länet med hög sysselsättning och låga kostnader för utanförskap i förhållande till kommunerna längre bort från Stockholm. Dessa kommer att få det besvärligt under lång tid, samtidigt som koncentrationen av nyanlända sker i dessa kommuner.

Södermanlands beroende av den växande Stockholmsregionen fortsätter att öka eftersom allt fler pendlar till mer välbetalda arbetstillfällen i Stockholm. Skillnaden i den genomsnittliga lönenivån mellan Södermanlands och Stockholms län har vuxit med fem procent under de första tio åren under 2000-talet. Ett skäl till detta är den stora skillnaden i kompetensnivå på arbetsmarknaden. Södermanland har en av landets relativt sett lägsta utbildningsnivåer inom såväl utbildningssystemet som näringslivet.

Samordningsuppdraget

Jag har tillsammans med Marita Bengtsson, Regionförbundet Sörmlands ordförande, ansvaret för det så kallade samordningsuppdraget. Uppdraget syftade inledningsvis till att mildra verkningarna av de mycket omfattande varslen som drabbat länet och har omfattat en omfattande dialog med kommunerna, näringslivets organisationer, fackliga organisationer, trygghetsråden samt enskilda företag. De operativa insatserna har i huvudsak skett genom ordinarie insatser från arbetsförmedlingen och kommunerna men även särskilda insatser från ALMI, Mälardalens Högskola, Regionförbundet och Länsstyrelsen har genomförts. I takt med att konjunkturnedgången planat ut har insatserna fått en mer långsiktig karaktär bland annat inom utbildningsområdet.

Verksamheten i korthet

Året har i viss mån präglats av organisationsförändringarna genom att Länsstyrelsen övertagit ansvaret för djurskyddet samt att körkortshanteringen, yrkesmässig trafik och den sociala tillsynen har övergått till andra huvudmän. Det finns anledning att framföra ett särskilt tack till berörda medarbetare för goda och lojala insatser under en tidvis svår omställningsprocess.

Länsstyrelsens ekonomi har förbättrats under året och en ekonomi i full balans år 2011 väntas kunna uppnås. Detta förutsätter en fortsatt minskning av lönekostnaderna vilket i sin tur innebär fortsatta höga krav på cheferna och övriga medarbetare när det gäller prioriteringar.

Till omställningen hör också att länsstyrelserna numera är en koncern när det gäller IT, ekonomiadministration, löneadministration med mera. Den utvecklingen kommer att fortsätta och utvecklas så att vi kan dra nytta av de rationaliseringsvinster som är syftet med förändringen.

Vår prioritering av myndighetsutövningen har trots omställningsarbetet kunnat fullföljas under året. Med några få undantag har ärendebalanser och handläggningstider minskat eller kunnat behållas på gällande nivå eller minskat. Detta är ett bra betyg åt våra jurister och andra experter. Särskilda insatser görs för att få ner ärendebalansen för byggnadsminnesärenden.

Vi har kunnat genomföra planerad tillsyn när det gäller t ex social tillsyn inklusive alkohol/tobak, överförmyndare och livsmedelsområdet samt i huvudsak klarat vår händelsestyrda tillsyn. Fortfarande ligger dock av resursskäl den egeninitierade tillsynen på en låg nivå, vilket lett till beslut om utökade resurser inom djurskydd och miljötillsyn inför 2010.

Till ambitionerna inför 2010 hör att ytterligare utveckla vårt fortsatta ansvar inom välfärdsområdet. Funktionen förs till Samhällsbyggnadsenheten för att markera att frågorna ännu tydligare skall länkas till samhällsbyggandet både när det gäller bostadsbyggande och den översiktliga fysiska planeringen. Inom välfärdsfunktionen kommer arbetet med såväl folkhälsa som jämställdhets- och antidiskrimineringsfrågor att drivas. Insatserna inom alkohol- och tobaksområdena kommer att ha fortsatt hög prioritet.

Utbetalningen av jordbruksstödet bedrevs under slutet på året under stora tekniska svårigheter och med kraftiga förseningar. Efter det att de tekniska problemen kunnat bemästras fullföljdes utbetalningarna på ett utmärkt sätt i början av 2010. Länsstyrelsen har med kort varsel reviderat landsbygdsprogrammet som är ett av våra starkare finansiella utvecklingsinstrument. Detta gäller inte minst LEADER som via de så kallade LAG-grupperna medverkar i ett stort antal utvecklingsprojekt av betydelse för vår landsbygd och våra mindre tätorter. Vi räknar med att hitta synergier mellan landsbygdsprogrammet och vårt nya ansvar att ta fram förslag och genomföra ett serviceprogram för landsbygden.

Arbete med jämställdhetsfrågorna har under året varit koncentrerat till projektet Kvinnors Företagande där inriktningen varit att stödja ett fåtal större ambitioner med tydligt fokus på tillväxt.

Inom den översiktliga fysiska planeringen sker mycket särskilt vad gäller samspelet mellan Länsstyrelsen och kommunerna: Vindkraft, strandskydd, den nya vattenförvaltningen, energi- och klimatstrategi, klimatanpassning samt inte minst en kommande ny Plan- och Bygglag. Vårt arbete med den nu interimistiska landskapsstrategin är en god förberedelse för Länsstyrelsens skärpta samordnande roll inom området. Kommunernas nya ansvar för besluten när det gäller strandskyddsdispenser har inneburit ett 20-tal beslut under året. Endast ett av kommunernas ärenden har ifrågasatts av Länsstyrelsen, vilket är ett gott betyg för dialogen.

Länsstyrelsens bostadsmarknadsanalys har rönt stor uppskattning inte minst bland kommunerna. Analysen är tillsammans med komplexet miljömålen – miljöövervakningen - vattenförvaltningen, skogsstrategin och den kommande landskapsstrategin Länsstyrelsens starkaste analytiska instrument. Dessa instrument kommer att få stor betydelse för Länsstyrelsens roll inom den nya Plan- och Bygglagen. De olika typerna av bostadsstöd och särskilda bidrag är av stor vikt för att stimulera ombyggnad och förbättringar av bostadsbeståndet

Reservatsbildning och andra skyddsåtgärder liksom skötsel av skyddade områden är ett av våra kärnområden. Länets splittrade ägostruktur i kombination med brist på medel innebär att vi trots intensivt arbete får svårt att nå den gällande målsättningen för reservatsbildningen i länet. Informationsinsatser och besöksvandringar i reservaten och andra skyddade områden har legat på en fortsatt hög nivå.

Inom miljöskyddsområdet har året karaktäriseras av några tyngre ärenden som t exempel Oxelösundshamn/Stegeludden och Idbäckens värmeverk samt inte minst äldre försyndelser inom ett par av länets industriområden. Miljöprövningsdelegationen har under året tagit ställning till några ärenden som har stor betydelse för länets uthålliga framtid.

Projektet Miljösamverkan Södermanland ska bidra till en effektivisering av miljöskyddstillsynen i länet genom samutnyttjande av medverkande aktörers kompetens och resurser till att utifrån rådande lagrum säkra likvärdiga bedömningsgrunder. Verksamheten har utvecklats positivt under året.

Arbetet med de regionala miljömålen fortsätter och vi noterar med intresse förslagen från Miljömålsutredningen som bekräftar vår syn på Länsstyrelsens samordnade roll i dialog med den regionala politiska nivån. Länsstyrelsen har vidare fått klartecken för det regionala miljöövervakningsprogram som är en viktig del av vårt samlade kunskapsunderlag

Inom planområdet har liksom tidigare järnvägsutredningen för Ostlänken varit en stor fråga och förhoppningen är att projektet med stöd av förslagen från Höghastighetsutredningen kommer att kunna påskyndas i den politiska process som förestår.

Den mycket omfattande arkeologiska undersökningen i kvarteret Åkroken i Nyköping kommer att fullföljas under 2010. Förhoppningen är att undersökningen kommer att betyda en ökning av vår kunskap om Nyköpings äldsta historia. Inom kulturmiljöområdet har Länsstyrelsen haft ett särskilt ansvar för uppdrag 39 i regleringsbrevet. Förslagen som lämnades bedömdes så intressanta att vi har fått förtroendet att tillsammans med Riksantikvarieämbetet gå vidare i det arbetet.

Inom integrationsområdet fortsätter vi en positiv dialog med kommunerna inför länsstyrelsernas utvecklade uppdrag under 2010. Det noteras särskilt att vårt mycket höga flyktingmottagande inte följer den minskade rikstrenden. Länet tillhör därför de län med högst flyktingmottagande i landet. Det uppmärksammade projektet Sörmlandslinjen är en del av förberedelserna inför reformen.

Länsstyrelsens medverkan i det gemensamma arbetet att minska effekterna av den så kallade nya influensan har rönt spontan uppskattning av kommunerna, landstinget och andra berörda myndigheter. Insatserna kommer att utvärderas under början på 2010.

Den totala sjukfrånvaron har inom myndigheten minskat i omfattning genom att några långtidssjukskrivna slutat sin anställning. De korta sjukskrivningarna ligger på en fortsatt låg nivå, ca 1,3 procent. En mindre ökning för män har noterats. Personalomsättningen har ökat från 16,1 procent år 2008 till 25,2 procent 2009, men förklaras delvis av omställningsarbetet.

Den sammanfattande bedömningen av Länsstyrelsens resultat under 2009 är att det är godtagbart och att det i förhållande till de tilldelade resurserna gett ett gott resultat. Den positiva bedömningen ska tillskrivas personalen som i en många gånger pressad arbetssituation gjort och gör mycket goda och lojala insatser till stor nytta för invånarna i vårt län.

Bo Könberg

Verksamhet

Länsstyrelserna ska i årsredovisningen endast redovisa för uppgifterna i 2 § förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktion. Därutöver ska länsstyrelserna redovisa för de uppdrag och i enlighet med de återrapporteringskrav som anges i regleringsbrevet.

2 § Länsstyrelsen ska verka för att nationella mål får genomslag i länet samtidigt som hänsyn ska tas till regionala förhållanden och förutsättningar.

Länsstyrelsen ska utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande och inom myndighetens ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser.

Länsstyrelsen ska främja länets utveckling och noga följa tillståndet i länet samt underrätta regeringen om dels det som är särskilt viktigt för regeringen att ha vetskap om, dels händelser som inträffat i länet.

Länsstyrelsen ska vidare ansvara för de tillsynsuppgifter som riksdagen eller regeringen har ålagt den. Förordning (2007:825).

Länsstyrelserna ska vid redovisningen för sina uppgifter i 2 § förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktion

- kortfattat och översiktligt redovisa en bedömning av länsstyrelsens arbete,
- redovisa de viktigaste prioriteringarna och insatserna under året (max fem stycken), samt
- redovisa en kortfattad och översiktlig bedömning av länsstyrelsens resultat.

Länsstyrelsens prioriteringar har under de senaste åren utgjorts av att i första hand säkerställa myndighetsutövningen med rimliga handläggningstider samt att se till att olika former av bidragsmedel betalas ut på ett effektivt och rättssäkert sätt. I denna prioritering ingår även utvecklingsinsatser som stödjer de berörda verksamhetsområdena.

I Länsstyrelsens ambitioner ingår även att på ett målmedvetet sätt arbeta med länets utveckling i samspel med länets kommuner och Regionförbundet Sörmland. I denna ambition ingår att verka för samordning mellan olika statliga sektorsintressen.

Inom ramen för ovanstående prioriteringar bestäms ambitionsnivåerna för de särskilda regleringsuppgifterna.

Bedömningen av Länsstyrelsens verksamhet och resultat måste göras mot bakgrunden av följande faktorer.

1. De ekonomiska förutsättningarna är osäkra mot bakgrund av att Länsstyrelsen i stor omfattning är beroende av beslut från andra statliga myndigheter som ofta meddelas mycket sent i planeringsprocessen. Osäkerheten under 2009 har varit särskilt stor eftersom de ekonomiska konsekvenserna av förändringarna när det gäller körkort, yrkesmässig trafik och den sociala tillsynen ännu ett par månader in på 2010 inte är klarlagda.

2. Förändringarna när det gäller körkort, yrkesmässig trafik, den sociala tillsynen samt djurskyddet har inneburit att närmare 20 procent av personalen direkt eller indirekt varit berörda av konkreta omställningsinsatser.

3. Länsstyrelsen berörs av ett stort antal pågående utredningar eller lagda förslag som berör verksamheten. Även om konkreta förändringar inom dessa områden inte är påbörjade skapas en känsla av osäkerhet som påverkar personalen och därmed verksamheten.

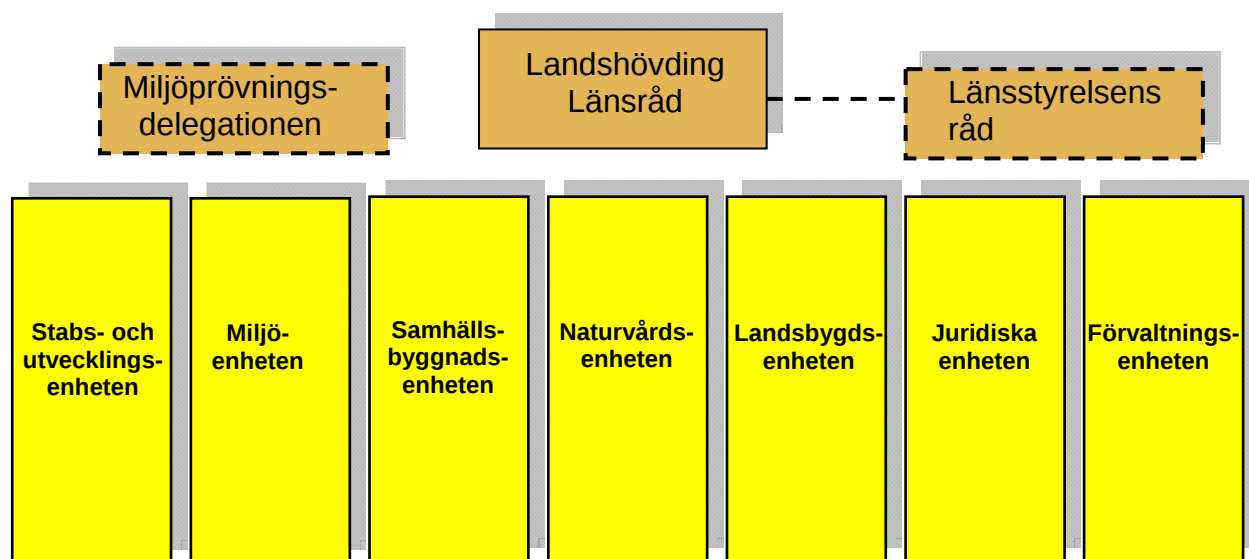
Som framgår av den sammanfattande redovisningen är bedömningen att Länsstyrelsen på ett bra sätt kunnat genomföra prioriteringarna, trots de redovisade förutsättningarna.

De fem viktigaste insatserna under 2009 kan beskrivas på följande sätt.

1. Länsstyrelsens prioritering av myndighetsutövningen har kunnat fullföljas. Det noteras särskilt att detta även gäller för körkort, yrkesmässig trafik och social tillsyn som alla vid årsskiftet 2009 -10 hade lägre ärendebalanser än vid föregående årsskifte.
2. Samverkan med kommunerna inom den översiktliga planeringen har kunnat utvecklas inför den kommande förändringen av Plan- och Bygglagen. Exempel på detta är att den samlade redogörelsen har börjat fungera som stöd till kommunerna, utvecklade dialoger när det gäller vindkraft, strandskydd, vattenförvaltningen och byggande genom bostadsanalysen samt den pågående utvecklingen av det interna styrdokumentet Landskapsstrategin.
3. Länsstyrelsens fortsatta insatser inom integrationsområdet, både det som gäller ansvaret för avtalstecknandet med kommunerna samt projektet Sörmlandslinjen.
4. Utbetalningen av jordbruksstödet som under slutet av året 2009 bedrevs under stora tekniska svårigheter och med kraftiga förseningar men kunde fullföljas på ett utmärkt sätt i början på 2010.
5. Samverkan med kommunerna och Regionförbundet Sörmland (se även pkt 2 och 3) som med respekt för rollfördelningen har fortsatt på en hög ambitionsnivå genom landshövdingens kommunbesök, särskilda tematiska överläggningar i skilda frågor samt gemensamma utvecklingsprojekt.

Insatserna har genomförts samtidigt som Länsstyrelsens ekonomi har förbättrats genom att anslagskrediten har minskat från 3 miljoner kronor till 1,6 miljoner kronor. Den sammanfattande bedömningen av Länsstyrelsens resultat under 2009 är godtagbart och i förhållande till de tilldelade resurserna gett ett gott resultat.

Organisation

Året i siffror 2009

Tabell A- Verksamhetskostnader 2009					
VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	Kostnader exkl OH		Kostnader inkl OH	
		Tkr	%	Tkr	%
20-21	Övrig förvaltning	4 083	2,97%	6 067	4,42%
24	Yrkesmässig trafik	473	0,34%	712	0,52%
25	Körkort och trafikföreskrifter m.m.	5 673	4,13%	8 170	5,95%
28	Livsmedelkontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	5 717	4,16%	8 385	6,10%
30	Regional tillväxt	2 797	2,03%	3 840	2,80%
34	Infrastrukturplanering	719	0,52%	1 032	0,75%
40	Hållbar samhällsplanering och boende	4 537	3,30%	6 680	4,86%
41	Stöd till boende	689	0,50%	1 032	0,75%
42	Omställning av energisystemet	39	0,03%	59	0,04%
43	Kulturmiljö	6 041	4,39%	8 374	6,10%
45	Krishantering, skydd mot olyckor och civilt försvar	2 637	1,92%	3 597	2,62%
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	10 104	7,35%	14 543	10,58%
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	22 534	16,39%	27 508	20,02%
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	1 008	0,73%	1 509	1,10%
53	Vattenverksamhet	3 725	2,71%	4 983	3,63%
54	Mineral- och torvfyndigheter	0	0,00%	0	0,00%
55	Miljöfarlig verksamhet	3 695	2,69%	5 450	3,97%
56	Övrig miljö- och hälsoskydd	64	0,05%	96	0,07%
57	Förorenade områden, efterbehandling	1 644	1,20%	2 448	1,78%
58	Restaurering	418	0,30%	525	0,38%
60	Lantbruk	11 795	8,58%	17 364	12,64%
61	Rennäring mm (enbart Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0	0,00%	0	0,00%
62	Fiske	611	0,44%	915	0,67%
64	Skogsbruk (endast Gotlands län)	0	0,00%	0	0,00%
70	Social omvårdnad	7 355	5,35%	10 513	7,65%
80	Jämställdhet	322	0,23%	435	0,32%
85	Integration	2 406	1,75%	3 153	2,29%
	SUMMA PRODUKTION	99 086		137 390	100,00%
10	Myndighetsövergripande verksamhet	9 811	7,14%		
11	Administration och intern service	28 573	20,78%		
	SUMMA VERKSAMHETSKOSTNADER EXKL RESURSSAMVERKAN	137 470	100,00%	137 390	
99	Resurssamverkan ¹⁾	158		237	
	Totalsumma verksamhetens kostnader enl. resultaträkningen ²⁾	137 628		137 628	
	Myndighetsövergripande, adm. och intern service uppdelat på: ³⁾				
	Nivå 1 (113-115)	21 253	28,28%		
	Nivå 2 (110-112, (116-119)	7 320	9,74%		
	Nivå 3 (100-109)	9 811	13,05%		
	Personalkostnad produktion (kkl 4, verksamhetskod 2-8)	75 157			

1. Den del av kostnader för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhetskod, oftast adm. och intern service (11).
2. Totalsumma verksamhetskostnader skall överensstämma med verksamhetskostnaderna enligt resultaträkningen.
3. Summan på nivå 1-3 ska överensstämma med summan av Myndighetsövergripande verksamhet och Administration och intern service. Den procentuella fördelningen skall visa resp. nivåns andel av personalkostnaderna vg 2-8 (kkl 4).

Kommentarer Tabell A

Lantbruk (60)

Kostnaderna för Lantbruk är svåra att kommentera mot 2008 då det var redovisat som VG EU-stöd. 220 timmar arbetades övertid 2009 för att få med så mycket gårdsstöd till första utbetalningstillfället som möjligt. Den övertiden utgör en extra kostnad 2009 jämfört med 2008. I hanteringen av EU-stöden berodde förseningen på Jordbruksverkets blockinventeringsprojekt.

Jämställdhet (80)

Jämställdhetssakkunnig slutade sin anställning i februari 2009. Innan dess producerades en fickfaktabok - "Kvinnor och män i Södermanland 2008/2009" - med regionala utvecklingsmedel. Arbetet mot hedersrelaterat våld har pågått under hela 2009.

Tabell B.2- Årsarbetskrafter 2007 - 2009						
VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2009 årsarb	2009 årsarb	2009 årsarb	2008 årsarb	2007 årsarb
		totalt	varav kvinnor	varav män	totalt	totalt
20-21	Övrig förvaltning	7,22	4,86	2,36	8,00	8,00
24	Yrkesmässig trafik	0,94	0,94	0,00	1,19	1,20
25	Körkort och trafikföreskrifter	11,15	9,94	1,21	13,09	11,60
28	Livsmedelkontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	9,38	7,19	2,19	3,78	4,70
30	Regional utveckling	3,38	2,24	1,14	3,29	6,00
34	Infrastrukturplanering	0,83	0,23	0,60	1,20	1,24
40	Hållbar samhällsplanering och boende	6,52	3,71	2,81	8,21	8,60
41	Stöd till boende	1,37	1,04	0,33	2,16	3,50
42	Omställning av energisystem	0,09	0,09	0,00	0,25	0,00
43	Kulturmiljö	7,86	4,46	3,40	9,78	7,70
45	Krishantering, skydd mot olyckor och civilt försvar	2,71	0,74	1,97	4,04	4,70
50	Övergripande och gemensam för naturvård och miljöskydd	14,86	8,61	6,25	20,52	21,10
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	17,62	6,23	11,39	16,07	20,00
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	1,77	0,30	1,47	1,92	2,40
53	Vattenverksamhet	4,57	2,34	2,23	3,58	3,60
54	Mineral- och torvfyndigheter	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
55	Miljöfarlig verksamhet	6,13	3,41	2,72	5,42	4,70
56	Övrig miljö- och hälsoskydd	0,14	0,03	0,11	0,18	0,30
57	Förorenade områden, efterbehandling	3,20	2,45	0,75	4,15	4,70
58	Restaurering	0,45	0,21	0,24	0,38	0,40
60	Lantbruk	22,09	14,24	7,85	25,63	23,80
61	Rennäring m.m. (enbart Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
62	Fiske	1,12	0,20	0,92	1,20	1,20
64	Skogsbruk (endast Gotlands län)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
70	Social omvårdnad	10,12	7,89	2,23	10,68	11,50
80	Jämställdhet	0,35	0,20	0,15	1,32	5,80
85	Integration	2,72	1,31	1,41	0,63	0,38
	SUMMA PRODUKTION	136,58	82,85	53,73	146,67	157,12
10	Myndighetsövergripande verksamhet	12,23	9,06	3,17	17,30	19,20
11	Administration och intern service	14,34	9,85	4,49	24,14	24,30
	SUMMA ÅRSARBETSKRAFTER EXKL RESURSSAMVERKAN	163,16	101,76	61,39	188,11	200,62
99	Resurssamverkan ¹⁾	0,28	0,28	0,00	0,00	0,00
	TOTALT ANTAL ÅRSARBETSKRAFTER	163,44	102,05	61,39	188,11	200,62

1. Den del av årsarbetskrafterna för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhet på tvåsiffernivå".

Kommentarer Tabell B2**Myndighetsövergripande verksamhet, administration och intern service (10, 11)**

Årsarbetskrafterna för VÄS 10, 11 har en tydlig tendens till minskning i andel. Orsak till detta är en medvetenhet om utvecklandet av tekniskt stöd och ständig förbättring.

Lantbruk (60)

Lantbruk har ökat med 0,59 åa. Mycket resurser har omfördelats till arbetet med blockuppdatering med anledning av Jordbruksverkets blockinventeringsprojekt. Fördelningen mellan män och kvinnor har i stort sett varit oförändrat jämfört med 2008.

Tabell D – Redovisning av ärenden 2009 (samtliga ärenden oavsett databas)

Nedanstående tabell svarar mot de krav på återrapportering som anges för samtliga områden. I de fall individärenden förekommer under regional tillväxt och infrastrukturplanering ska dessa redovisas även uppdelat efter kvinnor/män och juridiska personer, se tabell D.1.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Sakområde och del av sakområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden (exkl. initiativ-ärenden)	Antal initiativ-ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans (F=B+C+D-E)	Antal överklagade ärenden ¹	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans ²	varav antal ändrade ³	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år.
Myndighetsövergripande, administration och Intern service (10-11)	215	261	242	464	254	1	0	0	31
Övrig förvaltning (20-21)	542	1 066	58	997	669	19	4	0	0
varav stiftelser (206)	4	267	101	372	0	0	0	0	0
varav allmän kameraövervakning (211)	53	73	2	79	49	1	1	0	0
varav bevakningsföretag m.m. (212)	74	289	10	277	96	0	0	0	9
Yrkesmässig trafik (24)	51	333	46	417	13	1	1	0	3
varav tillsyn och kontroll (utom taxiförarlegitimationer) (243)	36	137	39	202	10	0	0	0	3
Körkort och trafikföreskrifter mm inkl s.k. gröna ärenden. (25)	2 473	12 277	173	13 707	1 216	172	97	12	10
varav tillstånd exkl. s.k. gröna ärenden (251)	905	8 050	0	8 709	246	16	9	1	0
varav s.k. gröna ärenden 5	0	0	0	0					
varav körkortsingripanden (253)	808	1 749	10	2 092	475	101	69	11	0
Livsmedelskontroll djurskydd och allmänna veterinära frågor (28)	80	924	222	739	407	31	4	0	5
varav Livsmedelskontroll (281)	1	53	37	23	68	12	2	0	0
varav Djurskydd (282)	64	758	138	610	350	19	7	0	4

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Sakområde och del av sakområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden (exkl initiativ-ärenden)	Antal initiativ-ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans (F=B+C+D-E)	Antal överklagade ärenden ¹	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans ²	varav antal ändrade ³	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år.
varav Smittskydd (283)	8	54	9	47	24	0	0	0	1
varav Allmänna veterinära frågor (284)	1	31	10	38	4	0	0	0	0
Regional tillväxt (30)	205	25	24	33	221	0	0	0	46
Infrastrukturplanering (34)	46	38	2	40	46	0	0	0	1
Hållbar samhällsplanering och boende (40)	230	595	8	643	190	180	39	0	7
Stöd till boende (41)	388	860	16	1 174	90	13	7	2	3
Omställning av energisystemet (42)	0	3	1	3	1	0	0	0	0
Kulturmiljö (43)	773	570	56	566	833	4	4	1	167
Krishantering, skydd mot olyckor och civilt försvar (45)	125	83	32	132	108	15	2	0	1
varav tillsyn enligt lag om skydd mot olyckor samt uppföljning av kommunernas krishanteringssystem (456)	2	2	14	5	13	0	0	0	0
Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd (50)	174	159	22	175	180	110	28	0	0
Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden (51)	756	127	99	190	792	1	0	0	126
varav tillsyn av vattenskyddsområden (516)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Prövning och tillsyn för skydd av naturen (52)	371	348	12	372	359	3	0	0	67
Vattenverksamhet (53)	122	113	13	98	150	2	0	0	7
varav tillsyn av vattenverksamheten (535)	75	61	5	62	79	2	0	0	2
Mineral- och torvfyndigheter (54)	1	2	1	3	1	0	0	0	0

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Sakområde och del av sakområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden (exkl. initiativ-ärenden)	Antal initiativ-ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans (F=B+C+D-E)	Antal överklagade ärenden ¹	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans ²	varav antal ändrade ³	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år.
Miljöfarlig verksamhet (55)	325	178	16	273	246	27	0	0	26
varav tillsyn av miljöfarlig verksamhet (555)	187	120	14	148	173	2	0	0	16
Övrigt miljö och hälsoskydd (56)	67	101	0	120	48	0	0	0	0
Förorenade områden, efterbehandling (57)	42	20	11	34	39	0	0	0	0
varav tillsyn av förorenade områden och miljöriskområden (575)	15	5	3	16	7	0	0	0	0
Restaurering (58)	16	6	4	7	19	0	0	0	0
Lantbruk (60)	2 608	6 984	43	4 234	5 401	18	10	2	129
varav stöd till jordbruket enligt EG:s förordningar (601)	2 010	6 599	19	3 899	4 729	15	4	1	22
Rennäring m.m. (enbart Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län (61)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Fiske (62)	33	209	6	199	49	0	0	0	0
Skogsbruk (64)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Social omvårdnad (70)	386	652	94	940	192	3	0	0	0
varav tillsyn och rådgivning (701)	214	520	76	745	65	0	0	0	0
Jämställdhet (80)	34	20	0	6	48	0	0	0	10
Integration (85)	65	7	1	2	71	0	0	0	18
Summa	10 128	25 961	1 202	25 568	11 643	600	196	17	657
Varav Vattenmyndighetens ärenden	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Varav Miljöprövnings-delegationens ärenden	58	56	4	63	51	9	6	2	16

1 Avser ärenden som är beslutade av länsstyrelsen och överklagade till högre instans.

2 Redovisa de ärenden som avgjorts i högre instans och vars domar/beslut inkommit till länsstyrelsen under 2009.

3 Avser ärenden som är ändrade substantiellt (t.ex. ska ändring av angivna tidpunkter ej beaktas) i förhållande till länsstyrelsens beslut.

4 Lantbruksärenden inkl. jordbrukarstödsärenden registrerade i IAKS och Ararat.

5 De länsstyrelser som diareför samtliga handledarskap redovisar denna grupp i sin helhet under 251

Kommentar Tabell D**Yrkesmässig trafik, Körkort och trafikföreskrifter (24) (25)**

Ökning av antal beslutade ärenden inom yrkestrafik och körkort beror dels på ökat antal ärenden samt förenklade rutiner inför överlämnandet till Transportstyrelsen. Ärenden avseende juridisk person förekommer uteslutande i ärendegruppen Yrkesmässig trafik. I övrigt framgår att männen är kraftigt överrepresenterade i ärenden om kommunikationer.

Gröna ärenden (251)

Inga gröna ärenden om körkortstillstånd kan urskiljas med sökbegreppet eftersom alla ärenden diarieförs.

Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden (51)

Trots markant ökat antal beslut så ökar antalet öppna ärenden. Flera av de äldre ärendena avser dock påbörjade reservatsärenden som avslutas först när beslut om reservatsbildning tagits.

Prövning och tillsyn för skydd av naturen (52)

Handläggningen har tillförts administrativt stöd som möjliggjort en ökad beslutstakt vilket också bidragit till att kraftfullt minska antalet äldre ärenden.

Vattenverksamhet (53)

Trots ökat antal beslut och minskad ärendetillströmning så ökar antalet öppna ärenden. En delmängd av detta avser tillsynsärenden enligt nedan.

Tillsyn av vattenverksamheten (535)

Antalet anmälningsärenden har minskat under året. Dock har resurserna för handläggning varit små under året för att minska antalet öppna ärenden.

Lantbruk, Fiske(60, 62)

Ingående balans var högre än 2008, samtidigt som utgående balans minskade 2009 jämfört med 2008. Antal fiskeärenden har i stort sett varit oförändrade jämfört med 2008. Ett oförändrat antal överklagningar har inkommit till lantbruk, trots en hög arbetsbelastning när det gällde utbetalningar av gårdsstöd. Bara ett överklagningsärende har ändrats i högre instans. Det bedöms vara ett mått på tillfredsställande arbetet.

Jämställdhet (80)

Ingående balans och inkomna ärenden har under året bestått av ansökningar i programmet mot hedersrelaterat våld.

Miljöprövningsdelegationens ärenden

Antalet inkomna ärenden ökade med 44 procent jämfört med år 2008 och mer än femfaldigades jämfört med år 2007. Samtidigt ökade antalet beslutade ärenden jämfört med föregående år (från 27 och 48 år 2007 resp. år 2008 till 63 beslutade ärenden år 2009).

En tydlig föryngring av ärendenas åldersstruktur har skett. Vid utgången av år 2008 uppgick antalet ej beslutade ärenden äldre än två år till 24. Motsvarande siffra för utgången av år 2009 var 16 ärenden. Miljöprövningsdelegationen har fortsatt att prioritera de allra äldsta oavgjorda ärendena (s.k. JK-ärenden, d.v.s. ärenden äldre än tre år). JK-ärendena har under året därmed kunnat fortsätta att minska, från 13 (ingående balans) till 7 (utgående balans), varvid motsvarande siffror för år 2008 var 19 respektive 9. Under året har tre beslut om att inleda omprövning av äldre tillstånd meddelade enligt miljöskyddslagen fattats, varav ett har överklagats till Miljödomstolen, Nacka tingsrätt.

Det kan även noteras att av de ärenden som under året har överklagats till högre instans rör drygt hälften ansökningar om tillstånd att få bedriva täktverksamhet (9/5).

LÄNSSTYRELSENS SAKOMRÅDEN MÅL OCH ÅTERRAPPORTERINGSKRAV

Sakområde Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor

Länsstyrelsen tog den 1 januari 2009 över den operativa djurskyddskontrollen från kommunerna. Överflyttningen fungerade mycket bra och fem erfarna djurskyddshandläggare gick över till Länsstyrelsen. Länsstyrelsen beviljade dessutom medel för en samordnartjänst för djurskyddskontrollarbetet trots att till Länsstyrelsen överförda medel för detta arbete bedömdes räcka till fem tjänster. Den totala resursen för djurskyddskontrollarbete har under året varit 5,47 årsarbetskrafter.

Resursbehovet beräknades inför överflyttningen till mellan 8,0 och 9,0 årsarbetskrafter för att kraven enligt författning skulle kunna uppnås. Mycket tid har under året gått åt till att iordningsställa ett djurskyddskontrollregister där det vid överlämnandet från Jordbruksverket till Länsstyrelsen fanns 1600 felaktiga uppgifter som tagit flera månaders heltidsarbete att rätta. Datorstödsprogrammen som länsstyrelserna har antagit för djurskyddskontrollarbetet har inte varit klara och inte fungerat tillfredsställande under året. Anmärkningsvärt mycket tid har fått läggas på dessa ofullständigt fungerande system vilket har hämmat det operativa djurskyddskontrollarbetet.

Trots detta har Länsstyrelsen klarat av alla anmälningsärenden som kommit in samt handlagt ca 160 öppna ärenden (som överflyttades från länets kommuner till Länsstyrelsen) samt ett mindre antal planerade kontroller av lantbrukets djur och kontroll av livsmedel och foder i primärproduktionen.

Smittskyddsläget var under år 2009 mycket gott. Ett misstänkt fall av epizootisk sjukdom (Newcastlesjuka hos fjäderfä), som vid provanalys visade sig vara negativt, och ett utbrott av salmonella (hos häst) registrerades i länet under året. Arbete med att få en väl fungerande epizootiberedskapsplan har också prioriterats under året.

I sex av nio kommuner har revision av kommunens livsmedelskontroll genomförts. Efter revision i en kommun där flera allvarliga avvikelser konstaterades överlämnades ärendet till Livsmedelsverket. Övriga kommuner hade avvikelser som i de flesta fall inte var av allvarlig art.

Sju veterinära verksamheter (27 procent) blev föremål för tillsyn under året. Inga allvarliga avvikelser påvisades.

De viktigaste prioriteringarna för sakområdet under 2009 har varit:

1. Bygga upp och förbereda för en effektiv och likvärdig djurskyddskontroll i länet. Klara av anmälningsärenden, handlägga och avsluta alla från kommunerna överförda ärenden samt genomföra ett mindre antal planerade djurskyddskontroller
2. Påbörja registrering av livsmedelsproducerande primärproducenter och utföra kontroll hos ett mindre antal (26 st) samt genomföra kontroll hos 26 primärproducenter av foder.
3. Arbete med revidering av epizootiberedskapsplan
4. Tillsyn av veterinär verksamhet
5. Revision av kommunernas livsmedelskontroll

Sakområde Regional tillväxt

7. Länsstyrelserna ska ge en sammanfattning av den genomförda verksamheten inom området regional tillväxt enligt nedan:

- de viktigaste prioriteringarna och insatserna under året, inom bl.a. ramen för den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013, samt
- en kortfattad och översiktlig bedömning av resultatet av länsstyrelsernas medverkan i det regionala tillväxtarbetet.

Länsstyrelsens viktigaste prioriteringar och insatser inom regional tillväxt har handlat om innovativa miljöer, entreprenörskap, integration, främja kvinnors företagande, strukturfondssamarbete, landsbygdsutveckling, analys, uppföljning och utvärdering.

Länsstyrelsen har under 15 år arbetat med *kluster och innovationsmiljöer*. Arbetet utvärderades i boken Sörmlandsbilder (11): "Att fånga en hal två – ett långt arbete med kluster och innovationssystem". Boken berättar om erfarenheterna och sätter punkt för Länsstyrelsens drivande roll i det regionala klusterarbetet. Tillväxtarbetet har tagits över av Regionförbundet Sörmland. Resultaten visar på ett framgångsrikt arbete, där en av decenniets största utländska investeringar i Sverige - Pfizer i Strängnäs kommun - tillkom som en följd av ett intensivt arbete i ett av länets kluster.

Inom området *entreprenörskap* har Länsstyrelsen fokuserat på insatser för kvinnor och invandrare. Länsstyrelsens erfarenheter av att under lång tid arbetat aktivt med entreprenörskap för kvinnor, inom ramen för utvecklingen av resurscentra, har varit en tillgång i arbetet med *integration*.

Projektet Sörmlandslinjen pågår 2007 - 2010 med syftet att utveckla nya metoder och samverkansformer i introduktionen av nyanlända invandrare och i insatserna för asylsökande i Södermanlands län. Sörmlandslinjen ska fungera som en regional plattform för detta utvecklingsarbete. Projektet innefattar både insatser för att underlätta arbetsmarknadsetablering och hälsofrämjande aktiviteter och för att se nyanlända som en drivkraft för regional tillväxt och utveckling. Projektet finansieras till största delen av Europeiska Flyktingfonden som tillsammans med Länsstyrelsen är projektägare. De partners som ingår i projektet är Migrationsverket, Arbetsförmedlingen, Landstinget Sörmland, Sörmlandsidrotten, IFS/ALMI, Företagarna Region Sörmland och fem av länets kommuner: Katrineholm, Flen, Vingåker, Strängnäs och Eskilstuna.

Södermanland är det län som, i förhållande till folkmängden, de senaste åren tagit emot flest nyanlända i förhållande till folkmängden: 4,6 nyanlända/1000 invånare jämfört med landets och Stockholms 1,8 nyanlända/1000 invånare under 2008. Projektet Sörmlandslinjen har resulterat i att mer än 1 500 personer deltagit i sysselsättningsfrämjande åtgärder jämfört med tidigare ca 500 personer. Kommunernas arbete med att få nyanlända ut i arbetslivet har utvecklats.

Södermanland har, liksom Stockholms län och Gotland, uppnått regeringens mål att 40 procent av alla nya företag ska startas av kvinnor. Södermanland är också ett av de tre län i landet som ligger i topp när det gäller företag som ägs av kvinnor.

Åren 2007 och 2008 inriktades på projekt som skulle få det ordinarie rådgivningssystemet (resurscentra, Nyföretagarcentrum) att effektivare nå kvinnor och att utveckla samarbetet i länet.

Under 2009 har insatserna fokuserats på befintliga och växande företag. Länet har för första året ingått i strukturfondssamarbetet UTCED (länsbokstäverna för de sex deltagande länen). Södermanland län har haft högst andel ansökningar bland de deltagande länen: över 14 miljoner

kronor skulle matchas mot de drygt 3 miljoner som fanns att dela ut. Åtta projekt har beviljats medel och en öppen seminarierie för företagare och övriga intresserade har arrangerats.

En erfarenhet från arbetet med UTCED är att en 100-procentig finansiering av projekt når helt nya målgrupper. Strukturen med offentlig medfinansiering under de två första åren har främst gynnat redan etablerade parter.

Länsstyrelsen har genomfört en ambitiös satsning inom området för lokal service på *landsbygden*. Se vidare redovisning av uppdrag 16.

Arbetet med Leader omfattar hela Södermanlands län samt åtta kommuner i Östergötland, Örebro, Västmanlands och Stockholms län. Länsstyrelsen har beslutat om 44 projekt till en total kostnad av 35,5 miljoner kronor. Hälften av medlen har gått till området upplevelser, 28 procent till området livskvalitet och 10 procent till området näringsliv/entreprenörskap.

Länsstyrelsen i Södermanland har, tillsammans med Länsstyrelsen i Stockholms län, initierat en klustersatsning i Mälardalen om Hästnäringen tillsammans med LRF och en mängd företagare inom branschen. I ett första delprojekt har hästnäringens omsättning och omfattning definierats och ett flertal möten med aktörer inom näringen har genomförts. Samarbete med den franska regionen Normandie har också utvecklats.

Länsstyrelsens arbete med *uppföljning och utvärdering* har rapporterats i flera böcker och rapporter inom områdena innovationssystem och kluster, främja kvinnors företagande, integration, KY-utbildningar och arbetet med Leader. *Analyser* har genomförts om tillståndet i länet, omvärldsanalyser som utgjort underlag till kommunernas översiktsplaner samt fördjupade studier inom näringsliv, integration, bostadsmarknad och kompetens. Materialet har presenterats vid drygt 100 aktiviteter och för mer än 8 000 personer.

8. Länsstyrelserna ska redovisa exempel på och kommentera:

- hur andra statliga myndigheter tillämpar länets regionala utvecklingsprogram,
- inom vilka områden samverkan mellan länsstyrelserna och statliga myndigheter sker och hur denna samverkan ser ut, samt
- hur lokala och regionala resurscentra för kvinnor har uppmärksammats i det regionala tillväxtarbetet.

- Andra statliga myndigheters tillämpning av länets regionala utvecklingsprogram har varit begränsad eftersom aktiviteter för att förverkliga programmet har varit begränsade. Länsstyrelsen och Mälardalens Högskola deltar i arbetet med ett näringslivsprogram för länet.

Arbetet med integrationsfrågorna har genomförts i samarbete med Arbetsförmedlingen och Migrationsverket samt länets kommuner, landstinget, företagarna och föreningslivet.

Länsstyrelsen har i landshövdingens varseluppdrag samarbetat med Mälardalens högskola, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, länets kommuner, fackliga organisationer och företag.

- Länsstyrelsen har sedan 15 år arbetat med att främja och utveckla ett regionalt resurscentrum och lokala resurscentra. År 2007 gick de lokala resurscentra samman i ett regionalt resurscentrum, Företagsam Sörmland. Fram till 2007 avsatte Länsstyrelsen omfattande resurser för att utveckla kvinnors företagsamhet, främst genom insatser inom ramen för resurscentra. Länsstyrelsens medel för regional utveckling har de senaste åren minskats till förmån för medel till Regionförbundet Sörmland. Regionförbundet har inte valt att på samma sätt ge stöd till resurscentra. I arbetet med att främja kvinnors företagande har Länsstyrelsen, under de tre åren hittills, beviljat delar av medlen till projekt drivna av resurscentra.

9. Länsstyrelserna ska redovisa vilka insatser som har gjorts på konkurrensområdet, i enlighet med konkurrensförordningen (2008:604).

När Länsstyrelsen gör konsekvensutredningar vid införande av nya föreskrifter beaktas regleringens ekonomiska konsekvenser för företagare.

10. Länsstyrelserna ska i det regionala tillväxtarbetet stödja utvecklingen av miljövänlig och effektiv teknik och förnybar energi, samt stimulera företag till miljödriven affärsutveckling och till att använda miljöhänsyn som medel för att stärka sin konkurrenskraft. Länsstyrelsen ska redovisa exempel på planerade och genomförda aktiviteter inom uppdraget.

Under 2009 har Länsstyrelsen bidragit till främjande av klimatsmarta och energieffektiva företag genom ett pilotprojekt tillsammans med Fabriksföreningen i Eskilstuna, Rekarne Sparbank, Eskilstuna kommun och Mälardalens Högskola. Målet med projektet är att genom en så kallad kunskapsvertikal med 12 företag, arbeta för att effektivisera och minska el- och energikonsumtionen med minst 30 procent. Resultatet visade att företagen minskade sin energianvändning med 33 procent under projektiden. Fler företag har spontant hört av sig för att delta i fortsatta insatser. Energimyndigheten har givit projektledningen i uppdrag att sprida arbetet till fler lokala miljöer.

11. Länsstyrelserna ska, mot bakgrund av redovisningen enligt bilaga 3 (tabell G.1) beskriva och motivera de prioriteringar som gjorts mellan ändamålen, samt beskriva och motivera de prioriteringar som har gjorts vid beslut om medel inom respektive ändamål. Vidare ska länsstyrelserna kommentera andelen beviljade medel under anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder som avser medfinansiering av de regionala tillväxtprogrammen (eller motsvarande näringslivsorienterade program i länen) respektive EU:s strukturfondsprogram. Slutligen ska länsstyrelsen beskriva inriktningen på eventuella insatser som bokförts under raden "varav övrigt" i bilaga 3 (tabell G.1).

Länsstyrelsens andel av medel till regional tillväxt har kraftigt reducerats sedan 2007 och 2008. Inom ramen för dessa medel har följande insatser prioriterats:

- arbete med entreprenörskap och innovationer – med inriktning mot företagande för kvinnor och invandrare,
- tvärssektoriellt arbete kopplat till samhällsplanering och energifrågor,
- landsbygdsutveckling samt
- analyser och uppföljning av utvecklingen i länet

Motiven till prioriteringarna är regeringens särskilda uppdrag inom dessa områden, speciellt för kvinnor och invandrare. Finanskrisen har drabbat länet hårt och resurser har använts för att förstärka insatser mot små och medelstora företag samt till insatser inom kompetensutveckling. Inom landsbygdsutveckling har medel använts för att möta behovet av att upprätthålla service på landsbygden och till medfinansiering av axel 3 till utvecklingsprojekt.

Resurser för att främja länets regionala utvecklingsprogram (RTP 2004 – 2007) har använts till följande områden:

- Stöd till att starta och växa som företag samt förverkliga idéer (48 procent)
- Få tillgång till arbete och arbetskraft (18 procent)
- Höja företagets kunskap och kompetens (15 procent)
- Ha ett gott liv (19 procent)

Inom området för uppföljning och utvärdering har Länsstyrelsen avsatt nästan hälften av resurserna till Tillväxtverkets uppföljningsprogram NYPS. Insatser till "övrigt" har använts till att få ta del av Tillväxtverkets tillväxtanalys/prognosverktyg RAPS.

12. Länsstyrelserna i län med självstyrelseorgan eller samverkansorgan ska redovisa exempel på och kommentera inom vilka områden samverkan sker mellan länsstyrelsen och självstyrelseorganet respektive samverkansorganet samt hur denna samverkan ser ut.

Länsstyrelsen har samarbetat med Regionförbundet Sörmland på många olika sätt. Landshövdingens och ordförandens gemensamma varseluppdrag har medfört att arbetet under året har intensifierats. Länsstyrelsen och Regionförbundet Sörmland har anordnat en mängd olika aktiviteter och möten. Länsledningen och Regionförbundets presidium har haft regelbundna träffar. Ett gemensamt beredningsorgan har bildats, främst för insatser inom ramen för strukturfonderna.

I samarbetet har också samordning av analyskapacitet ingått, bl a till innehållet i rapporten "Sörmland i siffror" och boken Sörmlandsbilder (12): "Ihållande bostadsbrist i Södermanland – Analys av bostadsmarknaden i Södermanland 2009". Länsstyrelsen har deltagit i Regionförbundets arbete med att utveckla och konkretisera insatser inom näringslivsområdet, liksom områdena för infrastruktur och kompetens.

14. Samtliga länsstyrelser med undantag av länsstyrelserna i Kalmar, Gotlands, Västra Götalands och Skåne län ska särredovisa de medel som erhållits från det under utgiftsområde 19 Regional tillväxt upptagna äldreanslaget 33:5 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2000–2006, samt anslaget 1:4 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007–2013 för medfinansiering av bidrag avseende regionala företagsstöd i samband med utbetalning från anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder. Därutöver ska den del som i detta sammanhang utbetalats från länsstyrelsen i form av stöd redovisas. Utestående fordringar mot de myndigheter som disponerar äldreanslagen 33:5 och 1:4 redovisas i not till balansräkning.

Länsstyrelsen har inga medel att redovisa.

15. Samtliga länsstyrelser med undantag av länsstyrelserna i Kalmar, Gotlands, Västra Götalands och Skåne län ska redovisa de regionala företagsstödens bidrag till det regionala tillväxtarbetet.

Länsstyrelsen har inga regionala bidrag till företagsutveckling.

16. Samtliga länsstyrelser med undantag av länsstyrelserna i Kalmar, Gotlands, Västra Götalands och Skåne län ska verka för en god tillgång till kommersiell och offentlig service i länet. Länsstyrelserna ska redovisa och kommentera:

- vilka insatser som genomförts, hur insatserna genomförts och vilka aktörer som deltagit i genomförandet,
- vilket finansiellt stöd, inklusive regionala projektmedel, som beviljats för utveckling av kommersiell service, samt
- vilka resultat genomförda insatser har haft för utvecklingen av tillgång till kommersiell service för medborgare och företag.

Länsstyrelsen har under året gjort en ambitiös satsning på området lokal service på landsbygden. En bred kartläggning har genomförts som ger en bild av utvecklingen på länets landsbygd när det gäller kommersiell och offentlig service. Kartläggningen omfattar även de nationella, regionala och lokala beslut som påverkar utvecklingen. Underlag till kartläggningen har hämtats genom kontakter med livsmedelsbutiker, bensinstationer och andra serviceställen på landsbygden i Södermanland liksom med kommunerna, LAG- grupperna i Leader och länsbygderådet. Kartläggningen och synpunkter från dessa samarbetsparter kommer att ligga till grund för länets Regionala serviceprogram.

Under 2009 har Länsstyrelsen avsatt 217 000 kronor till kommersiell service och 550 000 kronor av 1:1 – anslaget till landsbygdsutvecklingsprojekt.

Sakområde Infrastrukturplanering

26. Samtliga länsstyrelser med undantag av länsstyrelserna i Skåne, Kalmar, Gotlands och Västra Götalands län ska följa utvecklingen i länet inom IT-infrastrukturuområdet, med särskild inriktning mot mindre tätorter och glesbygd. Länsstyrelserna ska övergripande redovisa sitt arbete.

Länsstyrelsen har sedan 2009 ett avtal med Länsstyrelsen i Östergötlands län om köp av tjänster för hantering av bidrag till kanalisation för IT-infrastruktur. Från 2010 kommer uppdraget att utökas för att övergripande kunna följa utvecklingen av IT- infrastruktur i länet och att bidra med IT- kompetens när det gäller insatser inom landsbygdsprogrammet. Länets regionala serviceprogram inbegriper insatser när det gäller bredband och detta kommer att samordnas med satsningen inom landsbygdsprogrammet.

Sakområde Hållbar samhällsplanering och boende

Länsstyrelsen har prioriterat tre områden under året: Arbete med sammanfattande ÖP-redogörelse, bostadsmarknadsenkäten samt PBL-kompetensutvecklingen.

Länsstyrelsen har i mars lämnat en *sammanfattande ÖP-redogörelse*, gemensam för kommunerna, inför kommunernas aktualitetsförklaring av sina översiktsplaner. Redogörelsen har lagts ut på Länsstyrelsens hemsida med länkar till det underlagsmaterial som nämns i texten.

Vid plandagen som ordnades i Strängnäs den 23 april för kommunernas planerare, där ca 50 personer deltog, fördjupades diskussionen kring redogörelsen och frågor kring strandskydd, vattenplanering och vindkraft diskuterades särskilt.

I maj ordnade Länsstyrelsen en välbesökt samhällsbyggnadskonferens för kommunernas kommunstyrelse- och byggnadsnämndsordföranden samt plancheferna. Länsstyrelsens sammanfattande redogörelse inför kommunernas aktualitetsförklaring av översiktsplanen presenterades och diskuterades, med särskild fokus på vindkraft, strandskydd och bebyggelseutveckling.

Bostadsmarknadsenkäten är en årligt återkommande enkät med frågor som på olika sätt belyser läget på bostadsmarknaden och det förväntade bostadsbyggandet. Syftet är att bidra till kontinuitet i uppföljning av utvecklingen på bostadsmarknaden och att spåra trender och tendenser inför framtida utveckling. Enkäten delas ut till alla kommuner i landet och respektive länsstyrelse gör en analys och sammanfattning av enkäten i form av en rapport till regeringen och Boverket.

Länsstyrelsen i Södermanlands län gör vartannat eller vart tredje år en mer omfattande analys av bostadsmarknaden. År 2009 var ett sådant år och rapporten "Ihållande bostadsbrist i Södermanland" avser också att vara en inspirationskälla för kommuner, bostadsfinansiärer och bostadsproducenter. I rapporten ges en bild av bostadsmarknadsläget, bostadsbeståndet och bostadsbyggnationen, befolkningsutvecklingen, pendlingen och näringslivet, situationen för olika grupper på bostadsmarknaden och bostadsförsörjningsplaneringen. Rapporten används bl a vid samråd med kommunerna i översiktliga planfrågor.

Länsstyrelsens tjänstemän deltar frekvent i seminarier i kommunerna för omvärldsanalyser som underlag till kommunernas översiktsplanarbete eller strategiska planer. En bostadsmarknadsdag planeras inom kort då en större spridning av rapporten sker.

PBL-kompetensutvecklingen har inneburit att Länsstyrelsens interna processer när det gäller planärenden har synats och vissa ändringar/förbättringar har genomförts. Länsstyrelsen har ordnat/medverkat i tre dialogseminarier kring Nationella värden, dialogen stat/kommun samt arbetssätt och metoder.

Sakområde Energi och Klimat

36. Länsstyrelserna ska redovisa

- insatser för att konkretisera arbetet med regionala klimat- och energistrategier genom att planera och genomföra insatser och åtgärder i samverkan med berörda aktörer för att uppnå minskad klimatpåverkan och ökad energieffektivitet, samt
- insatser för att stödja näringslivets och kommunernas klimat- och energiarbete.

Länsstyrelsen tog fram ett förslag till Klimat- och energistrategi 2008. Under 2009 har Länsstyrelsen påbörjat arbetet med en aktörsanalys som utgår från fyra parallella spår inom vilka klimat och energiarbetet måste bedrivas; klimatsmart energianvändning, snabbare energieffektivisering, ökad förnyelseförmåga och 100 procent förnyelsebar energi. Ett av spåren har prioriterats - snabbare energieffektivisering. Det valdes bl a på grund av de prioriteringar som regeringen lyfte fram i budgetpropositionen.

Sakområde Kulturmiljö

38. Länsstyrelserna ska för verksamheten inom området kulturmiljö:

- kortfattat och översiktligt redovisa en bedömning av länsstyrelsens arbete,
- redovisa de viktigaste prioriteringarna och insatserna under året (max fem stycken), samt
- redovisa en kortfattad och översiktlig bedömning av länsstyrelsens resultat.

Kulturmiljövårdsfunktionens uppdrag inom Länsstyrelsen är att ta tillvara och förmedla historiska värden i kulturlandskapet. Det innebär att förvalta och utveckla kulturmiljön så att kommande generationer ska kunna uppleva och förstå den utveckling och de händelser i det förflutna som format deras nutid. Länsstyrelsen bevakar kulturmiljövärden i den regionala planeringen, beslutar om arkeologiska undersökningar, beslutar om tillstånd till vård och ändring av länets kyrkor och byggnadsminnen, fördelar statsbidrag till vård av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse kulturlandskap och fornvård. Övergripande arbete sker ofta i samverkan med läns museet.

Under 2009 har Länsstyrelsen särskilt prioriterat följande områden:

- a) Handläggning av ärenden: kulturmiljövårdsfunktionen handlägger 500 - 600 ärenden per år. Därutöver medverkar funktionen med bedömningar i ytterligare 700-1100 ärenden som andra sakområden driver. Riksantikvarieämbetet delegerar rätten till länsstyrelserna att fatta beslut om kulturmiljöanslaget 7:2, ap1. Därför utgör bidragsfördelning inom verksamhetsområdena byggnadsvård, kulturlandskapsvård samt arkeologi-/fornvård en viktig och strategisk del av arbetet. Under 2009 utbetalades drygt 8,6 miljoner kronor.
- b) Tre större vårdinsatser på totalt 2,4 miljoner kronor har genomförts på skyddad bebyggelse. Antalet tillståndsansökningar kopplade till Kyrkoantikvarisk ersättning (KAE) har varit ovanligt många. Dessutom har kyrkoärendenas komplexitet ökat som en följd av ett ökat fokus på energifrågor och förändrat brukande av kyrkorummet. Mot slutet av året påbörjades en insats för att få ner ärendebalansen för äldre väckta frågor om byggnadsminnesförklaring.
- c) Arbeta med ett nytt regionalt kulturmiljöprogram har påbörjats under året med åtta olika delprogram. Det planeras pågå fram till sommaren 2010. Tre delprogram var aktuella under 2009 - handlingsprogram för arkeologin, översyn av riksintressebeskrivningar och avgränsningar samt miljömålen i kulturmiljöhandläggningen med fokus på God bebyggd miljö.
- d) Planering och upphandling av en unik arkeologisk utgrävning i de äldsta delarna av Nyköping där kommunen avser att komplettera bostadsbebyggelse i kvarteret Åkroken 3. I kvarteret finns en del av fornlämningen RAÅ 231:1, urbana kulturlager som utifrån förundersökningsresultaten kan dateras till 1100-tal – 1600-tal. Länsstyrelsen har gjort bedömningen att kulturlagren inte kan bevaras långsiktigt i marken och har lämnat tillstånd till undersökning och borttagande av den berörda delen av fornlämningen för att möjliggöra exploatering. En särskild arkeologisk undersökning kommer till största delen att bekostas med statliga bidrag med stöd av 7 § SFS 1993:379, Förordningen om bidrag till kulturmiljövård. Undersökningen ska utföras under fältsäsongen 2010 och med efterföljande analys- och rapportarbete 2011-2013. Totalkostnaden är beräknad till drygt 25 miljoner kronor.
- e) Deltagande i arbetet med Länsstyrelsens landskapsstrategi som anger inriktning och prioritering av det interna arbetet med landskapsfrågor. Strategin ska hantera målkonflikter mellan sektorer och ta tillvara synergieffekter som uppstår mellan olika sakområdets aktiviteter.

Sakområde Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar

Länsstyrelsen har arbetat vidare med att utveckla krishanteringsförmågan inom länet. Fokus har legat på samverkansförmågan mellan kommuner, Landsting och Polis. Länsstyrelsen har genomfört:

1. beredskapssamordnarträffar varannan månad med olika teman
2. åtta samverkansmöten med samverkansorganisationen DSAM och sju samverkansmöten för krisinformatörer med anledning av influensan
3. ett heldagsseminarium och en heldagsövning för länets krishanteringsaktörer på temat elavbrott
4. ett heldagsseminarium och en heldagsövning för länets krishanteringsaktörer på temat avbrott i elektroniska kommunikationer och
5. deltagit i Rakelmässor och samverkansmöten inom och utom länet, samverkan med andra aktörer i länet som t e x SOS-Alarm, länets räddningstjänster, länets kommuner och polismyndigheten.

40. För att ytterligare förbättra uppföljningen av samhällets krisberedskap ska länsstyrelserna göra en översiktlig regional sammanställning, analys och värdering av kommunernas förmågebedömningar enligt lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Länsstyrelserna ska bedöma i vilken utsträckning enskilda kommuner och landsting analyserat och dokumenterat de extraordinära händelser som kan inträffa i fredstid samt hur dessa händelser kan påverka den egna verksamheten.

Länsstyrelsen har genomfört uppföljning av kommunernas verksamhet enligt LEH (2006:544) i länets nio kommuner. Resultatet av uppföljningen visar att kommunerna i huvudsak arbetar mot den målbild som getts utifrån kommunöverenskommelsen. Samtliga kommuner har en generell krisledningsplan. Mer detaljerade planer för hur specifika scenarion ska hanteras finns i Nyköping, Strängnäs, Flen och Eskilstuna.

Vad gäller risk- och sårbarhetsanalyser så finns sådana för ett antal scenarion i alla kommuner utom Vingåker. Omfattningen och djupet i analysen varierar.

Samtliga kommuner har genomfört någon form av utbildning eller övning för sin krisledningsorganisation under de senaste två åren.

41. Länsstyrelsernas tillsyn över kommunerna, inom ramen för området skydd mot olyckor, ska bedöma och främja kommunernas förmåga att leva upp till de nationella målen samt de verksamhetsmål och de särskilda skyldigheter som framgår av lagen (2003:778) om skydd mot olyckor. Länsstyrelsernas tillsyn enligt lagen ska inriktas så att den kan samordnas med den uppföljning som ska ske av kommunernas uppgifter i samhällets krishanteringsystem enligt avtalet mellan staten och Sveriges kommuner och landsting. Länsstyrelserna ska redovisa en sammanfattande bedömning av kommunernas arbete enligt lagen om skydd mot olyckor.

Länsstyrelsen har inte genomfört någon formell tillsyn enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) under 2009. Däremot har samtliga räddningstjänstorganisationer fått besök med allmänna diskussioner. Länsstyrelsen har också deltagit i länets räddningschefsträffar.

Länsstyrelsens samlade bedömning är att kommunerna lever upp till de nationella målen i LSO och är organiserade för och arbetar med de specificerade uppgifter som anges i lagen.

Sakområde Naturvård, miljö- och hälsoskydd

Länsstyrelsens ambition är att alltid ha ett tvärsektoriellt perspektiv på all sin verksamhet där detta är lämpligt och möjligt, vilket i hög grad är aktuellt för sakområdena naturvård, miljö- och hälsoskydd. För att säkerställa detta har flera olika grupperingar bildats där alla berörda sakområden ingår – oftast ledda av länsrådet. Exempel på sådana grupperingar är *Landskapsforum*, *styrgrupper för arbetet med landskapsstrategi*, *miljömålsarbete*, *miljöövervakning och vattenmiljöer*. Därutöver har Länsstyrelsen sedan länge etablerade mötesplatser och arbetsformer såsom t ex *markmöten och processbeskrivningar* för att säkerställa det tvärsektoriella arbetet. Länsstyrelsens tvärsektoriella förmåga inom de aktuella sakområdena enligt ovan bedöms ha stärkts under 2009.

Under 2009 har Länsstyrelsen särskilt prioriterat följande områden (utan inbördes rangordning):

- a) Prövning och tillsynsvägledning inom miljö- och naturvårdsområdena. Inom miljöskyddsområdet har insatserna varit inriktade på att få bättre ärendebalans och kortare handläggningstider, vilket delvis uppnåtts. Tillsynsvägledningen har koncentrerats till kommunbesök och till arbetet inom miljösamverkan. Under 2009 har tre av länets nio kommuner besökts. För de s.k. samrådsärendena enligt kap 12 kap. 6 § miljöbalken (MB) har arbetsprocessen utvecklats och därigenom kommer mål för handläggningstider att kunna nås.
- b) Arbeta i vattenmiljöer. Exempel på insatser är LOVA-hanteringen som resulterat i medelsbeslut till projekt för 3,4 miljoner kronor och inkomna ansökningar därutöver på 18,3 miljoner kronor. Ett annat exempel är det s.k. Kilaå-projektet som syftar till att förbättra den biologiska mångfalden och även vattenkvaliteten i ån. Kilaån är ett Natura 2000-område och området har även prioriterats i Länsstyrelsens interimistiska landskapsstrategi. Projektet har rönt stort intresse bland markägare och boende.
- c) Regional miljöövervakning där det regionala programmet har reviderats under året med en bra samordning mellan olika aktörer.
- d) Skydd och skötsel av värdefull natur inklusive åtgärder för hotade arter. Insatser och resultat redovisas nedan under uppdrag 49.
- e) Införande av det nya strandskyddet. Se redovisning under uppdrag 45 nedan.

43. Länsstyrelsernas miljötillsynsarbete ska bidra till att miljökvalitetsmålen nås och att uppkomsten av miljöskador motverkas. Länsstyrelserna ska ta fram tillsynsvägledningsplaner och genom tillsynsvägledning förbättra förutsättningarna för det operativa tillsynsarbetet hos kommunerna. Arbetet med tillsynsvägledning ska bland annat ske genom regional miljösamverkan.

Länsstyrelserna ska särskilt redovisa

- eventuella brister i den operativa tillsynen och tillsynsvägledningen och åtgärder för hur dessa brister kan åtgärdas,
- hur den regionala miljösamverkan har bedrivits,
- på vilket sätt miljömålen inverkar på planeringen och genomförandet av tillsynen och tillsynsvägledningen, samt
- viktiga insatser i vägledande syfte och effekter av tillsynsarbetet i övrigt.

Länsstyrelserna ska efter samråd med kommunerna bidra till genomförandet av Naturvårdsverkets vägledningsplan. Länsstyrelserna ska även redovisa hur detta arbete har bedrivits.

Den operativa miljöbalkstillsynen är i hög grad delegerad till kommunerna. Men Länsstyrelsen håller på att återerövra kunskaper och initiativ när det gäller tillsyn enligt 9 kap MB. På grund av resursbrist drivs inte operativ tillsyn i någon större omfattning. Stora anläggningar besöks, men mindre verksamheter får inga besök. Detta gör att kunskaperna att vara ute hos verksamhetsutövare

minskar hos Länsstyrelsens personal och tveksamhet uppstår om vi kan bedriva en vettig tillsynsvägledning till kommunernas personal. Tre av länets nio kommuner har besökts för tillsyn och tillsynsvägledning. TVL-plan för kap 9 är upprättad och revideras årligen.

- hur den regionala miljösamverkan har bedrivits,

Regional samverkan bedrivs i form av Miljösamverkan Södermanland. Formerna är att ett avtal mellan länets kommuner och Länsstyrelsen har upprättats fram till 2012-12-31. Länsstyrelsen har en medarbetare som arbetar halvtid med att hålla ihop miljösamverkan enligt den nationella miljösamverkansmodellen. Kommunerna bidrar med finansiering och deltagande i projekt. Styrningen av miljösamverkan sker via en styrgupp bestående av Länsstyrelsen och kommunerna. Styrgruppen fattar beslut om vilka projekt som ska genomföras.

Regional miljösamverkan fungerar. Miljömålen finns med i planeringen för såväl TVL-plan som miljösamverkan. Internt har en process startat för att få med samtliga funktioner i TVL-planarbetet.

- på vilket sätt miljömålen inverkar på planeringen och genomförandet av tillsynen och tillsynsvägledningen, samt

Inom Miljösamverkan Södermanland har man beslutat att de regionala miljömålen ska styra projekten. De regionala miljömålen kommer då att enklare och naturligare kunna styra mer av kommunernas planering och miljöarbete. Internt har en arbetsgrupp för att uppdatera tillsynsplanen haft företrädare från miljömål, vattenförvaltning och regional miljöövervakning samt förorenad mark.

- viktiga insatser i vägledande syfte och effekter av tillsynsarbetet i övrigt.

Länsstyrelsen har arrangerat och medverkat i handläggarträffar såväl regionalt som nationellt, bland annat för att vägleda kommunerna. Vid två träffar om miljöbrott har också åklagare och polis medverkat. Deltagande i Miljösamverkan Södermanland syftar både till att ge vägledning och att bidra till att tillsynen får effekter. Effekterna följs bland annat upp genom miljömålsuppföljningen.

44. Länsstyrelserna ska särskilt verka för att verksamhetsutövarna iakttar Naturvårdsverkets föreskrifter avseende avloppsreningsverk för att minska kväveutsläpp. Länsstyrelserna ska redovisa vilka åtgärder som vidtagits och resultaten av dessa.

Följande avloppsreningsverk i Södermanlands län har av Miljödepartementet pekats ut som reningsverk med bristande kväverening enligt Europeiska rådets direktiv 9/271/EEG.

Nyköpings avloppsreningsverk har ett tillstånd från 1995. Reningen har inte fungerat helt tillfredsställande. Ett överskridande med ca 20 procent har förekommit under hela 2000-talet. Begränsningsvärdet är formulerat som ett riktvärde. Detta riktvärde utgör ett medelvärde per år. Överskrids riktvärdet ska det medföra att åtgärder vidtas för att överskridandet upprepas. Nyköpings kommun har under ca tio år genom justeringar av processen försökt optimera reningen. En ombyggnad av verket är kostsamt. Länsstyrelsen har därför bedömt att, eftersom överskridandet är måttligt och kommunen kontinuerligt har försökt optimera processen, kommunen bör beredas möjlighet att få den valda reningsmetoden att fungera tillfredsställande. Länsstyrelsen kommer under första delen av 2010 att förelägga kommunen att låta ompröva verksamheten och i samband med detta utreda om ett byte av reningsmetod ska ske. Processen för tillståndsprövning tar normalt ca 1 år och därefter behövs tid för ombyggnad och intrimning av verket (ca 1 - 3 år).

Oxelösunds avloppsreningsverk har ett tillstånd från 2003. Verket byggdes och blev klart 2005 och reaktorer för satsvis biologisk behandling (SBR) lades till verket. Under 2006 och delar av 2007 hade verket intrimningsproblem, men har sedan 2008 fungerat bra.

Strängnäs kommun är tillsynsmyndighet för sina avloppsreningsverk. Kvävehalten i utgående vatten har långsamt stigit, fram till 2007 då Strängnäs Vatten byggde om kväverenningssteget. Om denna ombyggnad är tillräcklig är för tidigt att avgöra.

Katrineholms miljö- och hälsoskyddsnämnd är tillsynsmyndighet för Katrineholms avloppsreningsverk. Verket fick nytt tillstånd i november 2002. I beslutet sköts frågan om kvävevillkor upp av miljöprövningsdelegationen (MPD). Kommunen (verksamhetsutövaren) skulle noggrannare utreda frågan om kväveretentionens storlek, kostnaden för kväverening etc. och redovisa detta för MPD senast 30 december 2003. Då tillsynen av verksamheten inte utövas av Länsstyrelsen har vi ingen möjlighet att utöva påtryckningar gentemot kommunen. Länsstyrelsen har vid flera tillfällen sedan 2006 ställt frågan till tillsynsmyndigheten när kväverening kan komma att införas. Kommunen har aviserat att utbyggnad av kväverening kommer att ske men inte redovisat någon tidplan eller tagit kontakt för att påbörja en tillståndsprocess.

45. Tillsynen över naturreservat, strandskyddsområden, kulturhistoriskt skyddade områden och andra skyddade områden ska bidra till bättre regelefterlevnad och till att miljökvalitetsmålen nås. Tillsynen över kulturhistoriskt värdefulla miljöer, byggnader och fornminnen m.m. ska bidra till bevarandet av dessa samt till förbättrade förutsättningar för hållbar förvaltning av kulturarvet.

Länsstyrelserna ska redovisa vilka viktiga insatser man gjort i vägledande syfte och vilka effekter tillsynen som rör skyddade områden respektive kulturmiljön har medfört.

Länsstyrelsen har prioriterat införande av det nya strandskyddet. Informations- och utbildningsinsatser har skett internt inom Länsstyrelsen inom ramen för arbetet med landskapsstrategin (Landskapsforum) och externt till kommunernas plan- och byggenheter (motsvarande) där även den politiska nivån varit representerad. Länsstyrelsens insatser har varit uppskattade. Av de tjugotalet kommunala beslut efter 1 juli 2009 om inrättande av eller dispenser från strandskydd har Länsstyrelsen bara överprövat ett, vilket kan ses som en indikation på resultat av vägledningen.

Länsstyrelsen har fortsatt arrangerat plan- och bygglovsdagar där aktuell information om lagstiftning och kunskapsunderlag inom bl.a. kulturmiljöområdet presenterats i syfte att underlätta kommunernas planering och ärendehandläggning. Länsstyrelsen har i vägledande syfte bidragit med råd och underlag till Banverkets miljökonsekvensbeskrivning (MKB) i järnvägsutredningen för Ostlänken när det gäller natur- och kulturmiljövärden. Den under året godkända MKB:n har, tillsammans med Riksantikvarieämbetets underlag, medfört en justering av föreslagna järnvägskorridorer.

Länsstyrelsen har 2008 tagit initiativ till ett projekt för att utveckla metoder att ta fram samlade tätortsnära planeringsunderlag för natur- och kulturmiljövärden och studien har slutförts under året för att senare implementeras. Syftet är att bistå kommunerna med underlag till översiktsplanerna så att områden med höga kulturmiljövärden tydliggörs.

Länsstyrelsen har utövat tillsyn över beslutade arkeologiska utgrävningar för att kontrollera att regelverket följs. Länsstyrelsen har stickprovsvis bedrivit tillsyn för att följa upp vård och skyltning av fornlämningar, kulturlandskap, byggnadsminnen, andra kulturhistoriskt intressanta byggnader och kyrkor. Stickprovskontrollerna har dels bidragit till att säkerställa god kvalitet i utförandet, dels påvisa eventuella brister och få kännedom om arbeten som utförs utan tillstånd.

46. Länsstyrelserna ska i arbetet med vattenmiljön särskilt verka för att

- arbetet med vattenrelaterade miljö kvalitetsmål, havsmiljöarbetet, miljöövervakningen och arbetet enligt förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön samordnas och så långt som möjligt sker på ett integrerat sätt,
- delmålet om minst 15 fiskefria vattenområden i varje vattendistrikt nås till 2010
- delmålet om att minst hälften av de skyddsvärda miljöerna har ett långsiktigt skydd nås till 2010,
- delmålet om att ytterligare 19 marina områden ska vara skyddade som naturreservat nås till 2010,
- delmålet om att buller och andra störningar från båttrafik ska vara försumbara nås till 2010, samt
- uppvandringsmöjligheter för ål yngel förbättras

Länsstyrelserna ska översiktligt redovisa viktigare insatser i detta arbete.

- arbetet med vattenrelaterade miljö kvalitetsmål, havsmiljöarbetet, miljöövervakningen och arbetet enligt förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön samordnas och så långt som möjligt sker på ett integrerat sätt,

Ledning av arbetet med miljömål och miljöövervakning sker genom en särskild styrgrupp med länsrådet som ordförande samt via en styrgrupp vatten med berörda enhetschefer. Samordning har skett genom det nya programmet för regional miljöövervakning (RMÖ) där det tydligt framgår vilka miljömål som följs upp av vilken miljöövervakning. Samordning sker av RMÖ-program och vattenförvaltningens kartläggning och analys. RMÖ-programmet innehåller övervakning av flera kvalitetsfaktorer enligt vattenförvaltningsförordningen. Havsmiljöarbetet med bl a LOVA, miljömålsarbetet och miljöövervakningen resurssätts med representanter från berörda enheter och deras funktioner. Internt har arbetsgruppen kring arbetet med att uppdatera tillsynsplanen haft företrädare från miljömål, vattenförvaltning och regional miljöövervakning samt förorenad mark.

- delmålet om minst 15 fiskefria vattenområden i varje vattendistrikt nås till 2010

Ur Länsstyrelsens miljömålsbedömningen av Levande sjöar och vattendrag: Arbetet med fiskefria områden pågår. För länet har det tagits fram en lista på tänkbara objekt och för två av objekten pågår dialog med markägaren.

- delmålet om att minst hälften av de skyddsvärda miljöerna har ett långsiktigt skydd nås till 2010,

En prioritering av de sjöar och vattendrag som nationellt sett är särskilt värdefulla har gjorts. Prioriteringen har gjorts utifrån nivån av skydd i dagsläget och behovet av långsiktigt skydd. Nästa fas i arbetet är att göra analyser av avrinningsområden och bedöma vilken typ av skydd som passar bäst i olika områden. Under 2009 har karteringar i ett prioriterat vattendrag med dess biflöden genomförts.

- delmålet om att ytterligare 19 marina områden ska vara skyddade som naturreservat nås till 2010,

Sedan 2008 är Askö i länet även ett marint naturreservat. Under 2009 har ytterligare kunskapsunderlag tagits fram och arbetet med en strategi för skydd av marin miljö intensifierats. Strategin ska under vintern 2010 förankras både inom Länsstyrelsen och brett bland berörda i länet. Den ska därefter ligga till grund för formellt skydd av ytterligare områden.

- delmålet om att buller och andra störningar från båttrafik ska vara försumbara nås till 2010, samt

Arbetet för att begränsa buller och andra störningar från båttrafik har skett i en bred förankringsprocess där olika intressen tas tillvara och vägs samman. Enkäter har delats ut vid Stendörrens naturreservat. Möten har hållits med skärgårdsboende, kustkommuner och lokala båtklubbar. Två områden kommer efter remissbehandling vintern 2010 att inrättas som hänsynsområden.

- uppvandringsmöjligheter för ålyngel förbättras

Länsstyrelsen har inte gjort några förbättringsinsatser under 2009.

47. Länsstyrelserna ska särskilt verka för att andelen privatfinansierade åtgärder när det gäller efterbehandling av förorenade områden ökar. Länsstyrelserna ska översiktligt redovisa viktigare insatser i detta arbete.

Länsstyrelsen har genomfört ett kommuniseringsprojekt i vilket ca 1900 objekt har kommunicerats med fastighetsägare för att informera om och kvalitetssäkra den information som Länsstyrelsen har. Länsstyrelserna i Mälarlänerna har gemensamt tagit fram en broschyr och arrangerat utbildningar om förorenade områden för länens mäklare. Utbildningen hölls på tre orter. Länsstyrelsen har via tillsyn förelagt Ecolab AB om sanering av en fastighet i Gnesta. Arbete pågår med ytterligare tillsynsobjekt.

I länet ligger merparten av tillsynen på kommunerna och via tillsynsvägledning, utbildningar och gemensamma projekt söker Länsstyrelsen öka andelen privatfinansierade åtgärder. Länsstyrelsen i Västmanland arrangerade en kurs om klorerade lösningsmedel i februari 2009 i samarbete med Mälarlänerna. Två möten samt en utbildningsdag med kommunernas handläggare för förorenad mark handläggare har genomförts. Utbildningen var en del av ett tillsynsprojekt som ingår i Miljösamverkan Södermanland som syftar till att frivilligt eller via förelägganden få undersökningar till stånd. Ett inventeringsprojekt av pågående A - och B- verksamheter tillsammans med kommunerna avslutades den 31 mars 2009. Varje år arrangerar länsstyrelserna i Mälarlänerna en gemensam tvådagars utbildning inom förorenade områden för respektive läns kommuner.

48. Länsstyrelserna ska verka för att de av riksdagen beslutade miljökvalitetsmålen med tillhörande delmål och de sektorsmål som har beslutats inom särskilda politikområden såsom landsbygdspolitiken, livsmedelspolitiken, kulturpolitiken, skogspolitiken och transportpolitiken nås. Länsstyrelserna ska i bred förankring i länet utveckla regionala åtgärdsprogram för att nå miljökvalitetsmålen och i övrigt bedriva det regionala mål- och uppföljningsarbetet så att det ger underlag för ett sektorövergripande miljöarbete inom Länsstyrelsen och länet.

Länsstyrelserna ska översiktligt redovisa viktigare insatser inom området.

Länsstyrelsen har strävat efter att arbetet med miljömålen ska ske i bred förankring med länets invånare. Underlag i form av inventeringar och analyser ska finnas digitalt och kunna användas som underlag i Länsstyrelsens myndighetsutövning. Under året har en rapport om bedömningen av miljökvalitetsmålen publicerats, samt ett nyhetsbrev om miljömålsarbetet i länet. Målgrupp är länets kommuner, näringsliv, organisationer samt till viss del allmänheten genom skolor och bibliotek. Länsstyrelsen har också arbetat med utbildning och information genom verksamheten i Stendörrens naturrum, Greppa näringen, rådgivning till lantbrukare, guidningar, seminarier och konferenser.

Länsstyrelsen har under året strävat efter att utveckla samarbetet med kommunernas miljöstrategiska arbete. Ett projekt har genomförts för att utveckla samverkan kring miljömålsuppföljning på lokal och regional nivå i Södermanlands län. En inventering av miljöstrategiskt arbete och uppföljningsarbete har genomförts. Vid regelbundna träffar med Regionförbundet har miljömålen koppling till utvecklings-, näringslivs- och planeringsfrågor diskuterats. Underlag från miljömålsuppföljningen ingår i en statistikpublikation från Regionförbundet. Ett samarbete med Landstinget har startat för diskussion om bl.a. miljöstrategiska frågor och miljöövervakning. Samtliga kommuner har kontaktats med frågor kring samarbetet med Länsstyrelsen och behov/tankar kring miljömålsuppföljning och lokala indikatorer.

Länsstyrelserna ska särskilt

- verka för att miljömålsarbetet, inklusive arbetet med naturvård, fiskevård, kulturmiljövård, friluftsliv samt natur- och kulturturism, samordnas med det regionala utvecklingsarbetet och med arbetet för energi omställning,
- verka för att samordningen mellan miljömålsarbete, tillsynsarbete och miljöövervakning utvecklas, samt- påbörja arbete med regionala landskapsstrategier med utgångspunkt i Naturvårdsverkets vägledning.

Länsstyrelserna ska särskilt redovisa

- insatser och resultat när det gäller att samordna miljömålsarbetet, inklusive arbetet med naturvård, fiskevård, kulturmiljövård, friluftsliv och natur- och kulturturism, det regionala utvecklingsarbetet, regionala landskapsstrategier och med arbetet för energiomställning,

Sedan 2006 finns en etablerad organisation för det övergripande miljömålsarbetet på Länsstyrelsen med en styrgrupp där länsledning och enhetschefer har tydligt ansvar. Länsstyrelsen har i sin verksamhet flera verktyg och styrmedel som på olika sätt bidrar till möjligheterna att nå målen. Arbetet med energi- och klimatstrategin, skogsstrategin, arbetet med att skydda och förvalta värdefulla natur- och kulturområden, arbetet inom förorenade områden, prövning och tillsyn av miljöfarlig verksamhet, arbetet inom landsbygdsprogrammet och åtgärdsprogrammen för hotade arter är exempel på sådana aktiviteter.

Länsstyrelsen har som mål att kunna peka ut en riktning för regionens miljömålsarbete med kulturmiljövärden och som kan ge stöd till kommunernas insatser. Inom ramen för ett nytt regionalt kulturmiljöprogram har ett delprojekt genomförts under hösten 2009 för att ta hand om kulturmiljövärden inom miljömålsarbetet. Syftet var att kulturmiljöaspekter i miljömålsarbetet ska integreras med befintliga kulturmiljövårdsinsatser. Detta ska motverka att miljömålsarbete som berör kulturmiljöer bedrivs vid sidan av och parallellt med traditionella kulturmiljövårdsinsatser. En rapport från arbetet håller på att arbetas fram.

Miljömålet God bebyggd miljö har prioriteras i rapporten. Övriga miljömål som berör kulturarv och kulturmiljö har också behandlats för att fånga in kulturmiljövärden i andra typer av miljöer. Arbetet har utgått från utpekade miljöer av riksintresse för kulturmiljö och från regionala, kommunala och lokala intressen där kulturmiljövärden sätts i fokus.

Under 2009 har projektet *Östersjön i fokus – hur får vi ett hav i balans* avslutats. Syftet har varit att sammanställa Länsstyrelsens och andra aktörers kunskapsunderlag om havet och göra en analys över dess tillstånd samt behov av åtgärder. Projektet resulterade i ett seminarium samt en rapport. Länsstyrelsen vände sig i projektet till lokala/regionala beslutsfattare, lokala/regionala tjänstemän, näringsliv samt lärare och elever på gymnasienivå. Seminariet var mycket välbesökt. Kunskaper och etablerade kontakter med andra aktörer tas fortsatt tillvara inom vattenförvaltningsarbetet.

Länsstyrelsens bedömning av möjligheten att nå de övergripande nationella miljökvalitetsmålen i länet, har inte förändrats sedan förra året. Sju mål bedöms bli mycket svåra att nå i länet trots ytterligare åtgärder: Begränsad klimatpåverkan, Giftfri miljö, Ingen övergödning, Hav i balans samt levande kust och skärgård, Levande skogar, God bebyggd miljö samt Ett rikt växt- och djurliv. Endast ett miljökvalitetsmål bedöms som möjligt att nå med befintliga åtgärder: Skyddande ozonskikt. Bedömningen av miljökvalitetsmålen i Södermanlands län skiljer sig från bedömningen för landet i helhet för Frisk luft och Bara naturlig försurning. Båda bedöms som möjliga att nå i länet med ytterligare åtgärder, vilket är en mer positiv bedömning än nationellt.

År 2007 antogs 73 regionala mål. Fem skulle nås redan 2008, ytterligare ett 2009. Tre bedöms som uppnådda och tre som icke uppnådda. Av de återstående 67 regionala målen bedöms 20 mål (30 procent) kunna nås inom utsatt tid med beslutade åtgärder, 11 mål (16 procent) kan nås om

ytterligare åtgärder beslutas och genomförs, men 36 mål (54 procent) blir mycket svåra att nå inom utsatt tidsram även om ytterligare åtgärder beslutas och genomförs. Det är en stor ökning av andelen mål som bedöms bli mycket svåra att nå sedan förra årets bedömning, från 34 procent till 54 procent. Det hänger ihop med att tiden för att hinna göra åtgärder börjar bli knapp för de mål som ska nås 2010 (detta enligt Länsstyrelsens miljömålsuppföljning 2009).

- insatser för att utveckla arbetsformerna för samordning av miljömålsarbete med miljötillsynsarbete och miljöövervakning, samt

Länsstyrelsen har under året fortsatt arbetet med ett förslag till regional klimat- och energistrategi. Fokus har legat på att genom en aktörsanalys tydliggöra Länsstyrelsens och övriga aktörers roller. Möten har genomförts med Energikontoret Mälardalen samt Energimyndigheten.

Länsstyrelsen har tagit fram en interimistisk Landskapsstrategi för perioden juni 2009 - juni 2010. Strategin syftar till att ange inriktningar och prioriteringar av Länsstyrelsens interna arbete, visa värden av nationell och regional betydelse, lyfta fram och hantera målkonflikter, ta till vara på synergieffekter och därmed säkra ett tvärssektoriellt arbetssätt. Under tiden som den är interimistisk prövas syftena genom att strategin testas på verksamheter och ärendegrupper. Den kommer därefter att fastställas. Landskapsstrategin grundar sig på den Europeiska Landskapskonventionen.

Inom Miljösamverkan Södermanland finns beslut om att de regionala miljömålen ska styra projekten. De regionala miljömålen väntas att enklare och naturligare kunna styra mer av kommunernas planering och miljöarbete. En intern arbetsgrupp för arbetet med att uppdatera tillsynsplanen har haft företrädare från miljömål, vattenförvaltning och regional miljöövervakning samt förorenad mark. Diskussioner pågår även om hur miljögiftstillsynen kan utvecklas för att uppfylla behov för tillsyn och vattenförvaltning.

- väsentliga insatser rörande minskade risker vid användning av bekämpningsmedel inom jordbruks- och trädgårdsnäringen, minskade växtnäringens förluster, bevarande av biologisk mångfald och för utveckling av ekologisk produktion.

Länsstyrelsen arrangerar varje år behörighetsutbildningar för jord- och trädgårdsbrukare. Inom områdena "minskade växtnäringens förluster", "bevarande av biologisk mångfald" och "utveckling av ekologisk produktion" har de viktigaste insatserna varit rådgivning och stöd inom ramen för landsbygdsprogrammet.

Länsstyrelsen har prioriterat arbete med LOVA-bidragen där lantbruket är en viktig aktör. I ett intensivt informationsarbete om pågående miljöarbete till kommuner, organisationer och allmänhet har också möjligheter lämnats till delaktighet i skydd och skötsel av miljö- och naturvärden. Länsstyrelsen har informerat om och diskuterat lämpliga miljöåtgärder och förutsättningar för ekonomiskt stöd till genomföranden.

Beträffande insatser till biologisk mångfald hänvisas till redovisning av uppdrag 49.

49. Länsstyrelsernas arbete med skydd och skötsel av värdefulla naturområden och hotade arter ska bedrivas så att biologisk mångfald bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt.

Länsstyrelserna ska översiktligt redovisa viktigare insatser inom området.

Resultat av Länsstyrelsens arbete med det formella skyddet av värdefull natur framgår nedan. Ytterligare kunskapsunderlag rörande marina miljöer har tillförts under 2009 genom den plattfiskinventering som gjorts och rapporten "Översikts- och transektinventeringar i Södermanlands skärgård" som publicerades under 2009. Resultaten kommer att utgöra värdefullt underlag inför bildandet av nya marina naturreservat. Basinventeringsprojektet, inkluderande

naturreservat beslutade efter 2004, har slutförts under 2009. Samtliga Natura 2000-områden (198 st i länet) har nu fastställda bevarandeplaner och tekniskt justerade gränser.

Inom arbetet med vård och förvaltning av skyddade områden kan framhållas de stora investeringar och underhåll som gjorts i byggnader och anläggningar i reservaten Sävö, Askö och Härnöängen. Större skötsel- och restaureringsinsatser har skett i bl a naturreservaten Stenhammar, Lindön, Ljuvalund, i Natura 2000-områdena Bråtamossen, Lenelltorpskärr, Nya kärren, Närstorp och Tåkenön samt i det blivande kulturresevatet Horsvik.

För att underlätta för besökare i våra skyddade områden har ett tiotal stigar och ett tiotal parkeringsplatser anlagts under året. Under 2009 togs en handlingsplan fram för länets vård- och förvaltningsarbete 2009-2013, vilken kommer att ligga till grund för arbetets inriktning och prioriteringar de kommande fem åren.

Under året har Life-projektet MIA (Lake Mälaren Inner Archipelago) startats. Detta är gemensamt projekt för Västmanlands, Uppsala och Södermanlands län och berör skötselinsatser i ett 40-tal Natura 2000-områden i de tre länen under sex år och med en budget på cirka 80 miljoner kronor, varav EU bidrar med hälften. Länsstyrelsens insatser har inledningsvis varit begränsade och först mot slutet av 2009 påbörjades en del skötselinsatser och arbetsplaner togs fram.

I oktober 2009 invigdes det nya naturreservatet Stenhammar i Flens kommun med medverkan av Kung Carl XVI Gustaf och Drottning Silvia och i närvaro av landshövdingeparet, skolbarn från Flen som sjöng trevliga höstsånger och en stor skara intresserad allmänhet – minst 200 personer deltog i den uppskattade invigningen.

Inom ramen för arbetet rörande hotade arter har skötselåtgärder genomförts för rikkärr, skyddsvärda träd, svartfläckig blåvinge, skräntärna, trumgräshoppa och skalbaggar på äldre tallved. All planering och genomförande av skötselåtgärder för hotade arter och skyddsvärda träd sker i samverkan med markägare. Stor ansträngning görs för att förankra planerade åtgärder för att få förståelse och engagemang för dessa värden och fortsatt skötsel. Kilaåprojektet är ett lysande exempel på detta nya arbetssätt – dialog för naturvård.

Kring årsskiftet 2009/2010 fastställdes de nationella åtgärdsprogrammen för gulfläckig igelskottspinnare och stortapetserarbi. Åtgärdsprogrammet för trumgräshoppa lämnades in till Naturvårdsverket för fastställelse i januari 2010. Länsstyrelsen har varit ansvarig för framtagning av dessa åtgärdsprogram.

I början av 2009 genomfördes en områdesinventering av rovdjur med hjälp av Jägareförbundet. Endast två familjegrupper med lodjur och 13 ensamma lodjur konstaterades. Vidare spårades en varg. Naturvårdsverket beslutade i juni om skyddsjakt på en varg i länet efter ett par omfattande tamdjursangrepp. Denna skyddsjakt, som leddes av Länsstyrelsen, kunde avslutas på kort tid genom att en ung hanne sköts.

Länsstyrelsen har genomfört internseminarier rörande de nya strandskyddsreglerna och därefter genomfört flera informationer och utbildningar med kommunernas ansvariga politiker och tjänstemän i samma fråga.

Länsstyrelserna ska särskilt redovisa

- insatser i naturvårdsarbetet när det gäller stärkt dialog med medborgarna och ökad lokal delaktighet i skydd och skötsel av naturvärden

Under 2009 har ytterligare åtta medarbetare vid Länsstyrelsens naturvårdsenhet deltagit i Naturvårdsverkets kurs Dialog för naturvården. Syftet är att stärka dialogen med markägare och andra medborgare. Därmed har huvuddelen av enhetens personal fått ökad kompetens och

erfarenhet. Dessa används fortlöpande i arbetet med områdesskyddet, skötseln av de skyddade områdena, i pågående restaureringsprojekt i Kilaån och vid de rovdjursträffar som genomförts under 2009.

Länsstyrelsen har under 2009 fortsatt sitt framgångsrika arbete med guideprojektet, varvid Naturens år gavs särskild uppmärksamhet. 41 olika guidningar i länets reservat genomfördes under året, vilket är en mer än året innan. För 2009 saknas statistik på antalet deltagare vid dessa, men Länsstyrelsens bedömning är att deltagarantalet var genomgående högre än 2008 som hade 1 162 deltagare.

Antalet besökare till naturum Stendörren ökade under året med knappt 3 procent till 22 200 jämfört med år 2008 och antalet guidningar i detta reservat fördubblades till 47 stycken. Inför bildandet av särskilda hänsynsområden i skärgården genomfördes en enkel enkät till bl a båtfolket som besökte naturum Stendörren. I juli 2009 invigdes i reservatet, med medverkan från SVT:s programledare Martin Emtenäs (Mitt i naturen), en ny och mycket uppskattad naturstig med upplevelser som i första hand vänder sig till barn.

Under 2009 har Länsstyrelsen gett ut en särskild utflyktsguide med en upplaga på 20 000 exemplar och som beskriver 20 utvalda naturområden i länet.

Länsstyrelsen har arrangerat en informationsträff för länets kommunekologer, medverkat vid information och utbildning för plan- och bygghandläggare och då särskilt rörande de nya strandskyddsbestämmelserna och sammanträffat med länets rovdjursgrupp och viltvårdsnämnd. Vid dessa träffar får Länsstyrelsen även värdefullt bidrag i det egna naturvårdsarbetet.

Länsstyrelsen har under året gett stöd till kommuner i processen med att bilda kommunala naturreservat i bl a Trosa och Eskilstuna.

- hur arbetet fortlöper med genomförandet av länsvisa strategier med utgångspunkt i den nationella strategin för formellt skydd av skog.

Länsstyrelsen har arbetat vidare enligt den Strategi för formellt skydd av skog som fastställdes 2006. Under 2009 har Länsstyrelsen bildat fem nya naturreservat. Ett av de naturreservat som bildades 2008 överklagades till regeringen. Regeringen avslog under 2009 överklagandet och reservatet är nu gällande. Under 2009 betalades nästan 26 miljoner kronor ut till markägarna i länet som intrångsersättning eller köpeskilling. Detta motsvarar 298 hektar produktiv skogsmark.

Enligt miljömålet Levande skogar ska 6 450 hektar produktiv skog skyddas i naturreservat till 2010. Vid utgången av 2009 har totalt ca 42,5 procent av målet uppnåtts. Förhandlingar om ersättning är klara för tolv objekt medan förhandlingar pågår för ytterligare ett tjugotal objekt. Inga nya naturvårdsavtal ingicks under 2009, förhandlingar om två områden pågår.

Enligt Länsstyrelsens bedömning kommer det att ta många ytterligare år innan arealmålet är nått. Anledningen till detta är begränsade medel för ersättning till markägare, landskapsbilden med många små skogsarealer fördelade på många markägare och otillräckliga personalresurser vid Länsstyrelsen.

50. Länsstyrelserna ska senast den 31 december 2011 ha genomfört arbetet med kompetenshöjande åtgärder för länsstyrelsernas hantering av rovdjursfrågor beträffande varg, järv, björn, lo och kungsörn. Länsstyrelserna ska redovisa vilka åtgärder som genomförts.

Under 2009 har en rad aktiviteter genomförts för att utveckla Länsstyrelsens kompetens inom rovdjursförvaltningsområdet för såväl fast anställd personal som timanställda besiktningsmän för rovdjursrivna tamdjur och rovdjursspårare. Hela personalstyrkan har deltagit i Vargsymposiet i

Vålådalen under våren 2009 samt en kompetenshöjande kurs på Grimsö i egen regi under hösten. Länsstyrelsens rovdjursansvarige har dessutom deltagit i en utbildning arrangerad av Naturvårdsverket angående nyheterna inom rovdjursförvaltningen. Representanter i länets regionala rovdjursgrupp har bland annat fått en kortare presentation av nyheterna inom rovdjursförvaltningen

51. Länsstyrelserna ska senast den 31 december 2014 ha avslutat översynen av det utvidgade strandskyddet inom respektive län. Länsstyrelserna ska redovisa sitt arbete med översynen.

Länsstyrelsen har inte utfört något arbete med översyn av det utvidgade strandskyddet under året.

Sakområde Lantbruk och landsbygd

Arbetet med EU-stöd, inklusive Landsbygdsprogrammet, har fungerat väl bortsett från att utbetalningar av gårdsstöd och miljöersättningar försenats och inte kunnat bedrivas på ett rationellt sätt. Skälet har varit Jordbruksverkets blockinventering. Återstående utbetalningsärenden för gårds- och miljöstöd har dock till största delen kunnat handläggas under januari månad 2010. Handläggningstiderna för företags- och projektstöd har varit tillfredsställande.

De viktigaste prioriteringarna och insatserna har varit:

- Säkerställande av en hög andel utbetalning av gårdsstöd
- En god kvalitet avseende djur- och fältkontroll
- Vattenarbetet med LOVA
- Förbättrat samarbete med samordningslänen. Det har lett till att ett effektiviseringsarbete avseende stöden i LBP axel 1 och 3 har inletts
- Rutiner för jävsituationer har arbetats fram i regionen.

Länsstyrelsen uppnådde den egna uppsatta prognosen för utbetalning av gårdsstöd. Dock nåddes inte den nationella målsättningen. Under januari månad 2010 har en större andel av brukarna än normalt fått sitt gårdsstöd utbetalat. Trots tidspress har arbetet hållit en hög kvalitet avseende utbetalningsunderlagen. Det har inneburit att brukarna i stor omfattning fått korrekta beslut. Det medför sin tur en låg andel överklagningsärenden vilket bedöms vara ett mått på ett tillfredsställande arbete.

63A. Länsstyrelserna har för budgetåret 2009 tilldelats 98 miljoner kronor s.k. TA-medel (technical assistance) från landsbygdsprogrammet. Länsstyrelserna ska under 2009 öka effektiviteten i genomförandet av programmet. Särskild fokus ska ligga på att minska handläggningstiderna och arbete kopplat till den nya definitionen av stödberättigande betesmark. Länsstyrelserna ska redovisa följande:

a) Kommentera de uppgifter om handläggningstider som Jordbruksverket tillhandahåller.

Jordbruksverkets statistik över handläggningstider registrerar antal dagar från ankomstdatum till första beslutsdatum. Måttet är inte rättvisande då den främsta anledningen till lång handläggningstid beror på att ansökan inte är komplett och att handläggaren väntar på kompletteringar från den sökande. Inom axel 1 och 3 kan Länsstyrelsen se att handläggningstiden minskat från 2008. Det beror förmodligen på att Länsstyrelsen lyckats beta av den stora mängd ansökningar som inkom under åren 2007 och 2008. Antalet inkomna ansökningar under 2009 har också minskat från år 2008. Om det är en trend som kommer att hålla i sig är för tidigt att säga. Investeringsviljan i landsbygdsföretagen verkar dock inte påverkas av lågkonjunkturen.

I jämförelse med rikets genomsnittliga handläggningstider har Södermanlands län varit bättre år 2009 när det gäller axel 1, 3 och 4, men det finns fortsatta förbättringar att göra. Tidsåtgången för att hantera strukturstöden har ökat väsentligt sedan förra programperioden, främst beroende på att omfattningen har utökats och målgruppen har breddats. Stöden har varit mer arbetskrävande under den här perioden. Det har bl a berott på svårförståeliga blanketter och många kontakter med den sökande innan ansökan blir komplett. Den gemensamma brukarundersökningen som Jordbruksverket gjort visar att personer som söker företags- eller projektstöd upplever att ansökningsförfarandet är krångligt och svårförståeligt. Förenklingar borde därför ske.

Nya regler och tolkningar av regler i betesmarksstödet och blockinventeringsprojektet har medfört att handläggningstiderna för en del stöd inom området Utvald miljö har blivit längre än nödvändigt. De stöd som varit mest tidskrävande att handlägga har varit Anläggning av våtmarker och Restaurering av betesmarker och slätterängar. Beslut att satsa mer resurser på dessa stöd har tagits under 2009 och kommer att verkställas under 2010.

b) Redovisa vilka särskilda insatser länsstyrelsen vidtagit för att minska handläggningstiderna för ansökningar om beslut om stöd och ansökningar om utbetalningar. I redovisningen ska ingå insatser riktade mot programmets målgrupp i syfte att förebygga fel och behov av kompletteringar till ansökningarna. Redovisningen ska avgränsas till programmets axel 1, 3 och 4 (Leader) samt Utvald Miljö (axel 2).

Längsta handläggningstiden har Länsstyrelsen haft i axel 1 vilket kan bero på att investeringar i nya biobränsleanläggningar lades åt sidan från åren 2007 och 2008. Skälet var osäkerhet om medel till den typen av investeringar. Enligt Genomförandestrategin prioriterar Länsstyrelsen investeringar i djurstallar för betande djur. Våren 2009 beslutades att 15 procent stöd skulle beviljas till biobränsleanläggningar. Länsstyrelsens mål är att fatta beslut inom tre månader efter ansökan kommit in. När ansökan är komplett får den sökande beslutet inom en månad.

Länsstyrelsen försöker vara så tydlig som möjligt vid den första telefonkontakten för att ansökningarna ska vara så kompletta som möjligt. Det har ändå visat sig vara svårt för sökanden att få med allting. Konsulterna som hjälper till har också problem med att få tiden att räcka till och ber ofta om förlängd tid för komplettering.

Länsstyrelsen har regelbundna handläggarträffar för att snabbt behandla ansökningarna och beakta dem ur alla olika aspekter. Länsstyrelsen informerar också i olika sammanhang om Landsbygdsprogrammet och hur man söker stöd. Det sker ofta i samarbete med andra aktörers informationstillfällen t ex med LRF, Almi m.fl.

Länsstyrelsens handläggare är tillgängliga per telefon, e-post och brev för att ge råd till sökande och därigenom förebygga fel i ansökan. Oftast har handläggarna en personlig träff med projektsökande för att få en så komplett ansökan som möjligt. För de båda stöden Restaurering av betesmarker och slätterängar (Miljöersättning) och Restaurering av betesmarker och slätterängar (regional markklass) hjälper Länsstyrelsen stödsökande med att upprätta en projektplan.

c) Redovisa vilka åtgärder som har låg anslutning i länet, översiktligt analysera orsakerna till detta samt redovisa vilka särskilda insatser länsstyrelsen vidtagit under 2009 för att öka anslutningen till dessa åtgärder för att besluten och utbetalningarna kopplade till programmet ska vara i fas och att de relevanta resultatmål och omfattningsmål som finns fastställda i programmet är uppnådda vid utgången av 2009.

Åtgärderna Samarbete 124 och Infrastruktur inom axel 1 har låg anslutning. Det beror på att stödet Samarbete inom gröna sektorn är svårtolkat och sällan passar den sökande. När det gäller Infrastruktur lämnas stöd endast till konsultkostnader. De flesta vill ha hjälp med finansiering till att gräva ner bredbandskablar eller iordningställa vägar. Länsstyrelsen räknar dock med fler ansökningar i samband med den nya utmaningen att bygga ut bredbandsnätet.

Åtgärderna Grundläggande tjänster för ekonomi och befolkning på landsbygden (321) och Förnyelse och utveckling i byarna (322) i axel 3 har hittills haft låg anslutning.

Sörmlands Fotbollsförbund har ett projekt på gång som handlar om att försöka få igång olika utvecklingsprojekt på landsbygden. Målet är att 40 fotbollsföreningar i samverkan med andra föreningar på landsbygden ska starta och genomföra egna utvecklingsprojekt och verksamheter med inriktning mot lokalservice på landsbygden.

Den här satsningen, tillsammans med det nya regionala serviceprogrammet, kommer förmodligen att innebära att de avsatta medlen i åtgärderna 321 och 322 kommer förbrukas.

Den administrativa bördan för projektstöd har ökat sedan förra programperioden. De flesta ansökningarna kräver en omfattande insats från Länsstyrelsens sida. Det sker i form av diskussioner med sökande, dels innan de skriver ansökan, dels när ansökan kommit in med ett eller flera kompletteringsbrev och beslut kan fattas. Samma procedur gäller vid ansökan om utbetalning av stödet. En del aktörer avstår från att söka projektstöd därför att administrationen är för omfattande.

Ett samarbete med länsstyrelserna i regionen pågår, både på handläggare- och chefsnivå, när det gäller utformning och tolkning av regelverk och prioriteringar, framtagande av gemensamma rutiner, gemensamma projekt inom kompetensutvecklingsområdet samt utredning av länsöverskridande ansökningar inom landsbygdsprogrammet.

Stockholms län har under 2009 haft ansvar för effektivisering av handläggning inom Landsbygdsprogrammet i samordningsregionen Östra Mellansverige. En workshop har genomförts och ett handlingsprogram har gemensamt tagits fram för att kvalitetsförbättra ansökningar och effektivisera handläggning av företags- och projektstöd inom axel 1 och 3 samt inom axel 4. Konkreta mål för handläggningstider i olika faser av handläggningen har tagits fram. Korrekta, fullständiga ansökningar har identifierats som den viktigaste förbättringsmöjligheten. Gemensamma pedagogiska stöd, bl a hjälpmallar för sökande kommer att arbetas fram i regionen.

Utvald miljö har generellt låg anslutning i länet. En orsak kan vara att ersättningarna upplevs vara för låga. En annan är att det saknats resurser att arbeta med stöden och att informationen om landsbygdsprogrammet varit ringa. Anslutningen till våtmarksstödet har varit god. Här är problemet att det saknats resurser att handlägga stödet.

d) Redovisa hur länsstyrelsen arbetat för att förenkla och effektivisera arbetet med landsbygdsprogrammet, både för programmets målgrupp och för myndigheter. I redovisningen ska ingå hur länsstyrelsen arbetat för att utveckla samarbetsformer med andra länsstyrelser t.ex. avseende Leader (axel 4) och hantering av ansökningar vars verksamhet omfattar delar av andra län. I redovisningen ska ingå hur länsstyrelsen har samarbetat med de s.k. LAG-grupperna för att förenkla och effektivisera arbetet med Leader (axel 4).

Arbetet med Leader omfattar hela Södermanlands län samt åtta kommuner i Östergötland, Örebro, Västmanlands och Stockholms län. Länsstyrelsen har beslutat om 44 projekt till en total kostnad av 35, 5 miljoner kronor. 50 procent av medlen har gått till området upplevelser, 28 procent till området livskvalitet och 10 procent till området näringsliv/entreprenörskap.

Stor arbetsbelastning med ansökningar inom Leader har inneburit att det inte funnits tid att utveckla något samarbete med andra länsstyrelser. Det finns planer på att starta ett samarbete i Mälarenregionen och ett första initiativ om en träff har tagits. Länsstyrelsen samverkar med de tre tillhörande LAG-grupperna genom att anordna temadagar vår och höst. Dagarna har varit välbesökta av två av LAG-grupperna och har varit mycket uppskattade.

e) Redovisa hur länsstyrelsen i programmets genomförande beaktat möjligheten att utnyttja programmet för att motverka de negativa effekterna av konjunkturnedgången.

Genom Genomförandestrategin för landsbygdsprogrammet försöker Länsstyrelsen göra det enklare för företagen att skapa sysselsättning på landsbygden. Länsstyrelsen har också prioriterat utbetalningar av stöd för att förbättra likviditeten i företagen.

f) Redovisa hur länsstyrelsen arbetat för att dels höja kvaliteten i åtagandeplaner vid revidering av dessa som en följd av de ändrade definitionerna av ersättningsberättigande betesmarker och slätterängar, dels säkerställa en korrekt klassificering av markerna.

För att höja kvaliteten i åtagandeplanerna enligt nya definitioner av ersättningsberättigade betesmarker och slätterängar samt för att säkerställa en rätt klassificering av dessa marker, har all personal som arbetar med åtagandeplaner deltagit Jordbruksverkets kurser. Två personer har anställts under säsongen för att möta de nya kraven och den högre arbetsbelastning som de nya definitionerna och blockredigeringsprojektet medfört.

Tät kontakt och flera kalibreringsträffar med blockredigeringsprojektet har anordnats för att få så bra kvalitet som möjligt på upprättade åtagandeplaner.

g) Redovisa antalet åtagandeplaner inom miljöersättningarna som har upprättats respektive reviderats under 2009 samt en uppskattning av hur många av dessa som har upprättats respektive reviderats till följd av de ändrade definitionerna av ersättningsberättigande betesmarker och slätterängar.

Länsstyrelsen har upprättat drygt 190 nya åtagandeplaner i länet 2009 efter årets ansökningar. Arbetet med att revidera åtagandeplaner har kommit igång sent under 2009 och kommer att fortsätta 2010.

h) Redovisa omfattningen av de arealer betesmarker respektive slätterängar som har erhållit en annan klassificering än tidigare eller som har tagits bort, i samband med upprättande eller revideringar av åtagandeplaner inom miljöersättningarna under 2009.

1032 ha betesmarker i länet har klassats som miljöblock och har förlorat sina stödrätter. Endast ett fåtal marker har fått sänkt klass från särskilda värden till allmänna värden. Endast små arealer betesmark har fått höjd klass från allmänna värden till särskilda värden.

925 ha betesmark och slätterängar har tagits bort som annat ägoslag vid blockinventeringen. 178 ha lagts till. Dessa uppgifter används vid upprättande och revidering av åtagandeplaner.

Sakområde Fiske

Länsstyrelsens arbetsinsatser inom fiskeområdet har under året haft sin tyngdpunkt på några särskilda områden och frågor. Det har gällt den besvärliga situationen för länets småskaliga kustfiske och den därtill kopplade problematiken med gråsälen. Med anledning av ålens tillbakagång och fredning har också ålförvaltningsfrågorna krävt relativt stora arbetsinsatser under året.

Fisketillsynen i Mälaren och Hjälmaren samt på Sörmlandskusten har liksom tidigare år haft en hög prioritet och kunnat genomföras effektivt. Insatser för bevarande av flodkraften har också genomförts i några av länets insjövattnen.

Minskade fångster av de flesta fiskarter, begränsningar i ålfisket och stora problem med säliskador har medfört en försämrad lönsamhet och framtidstro inom kustfisket. Den rådande situationen har också medfört att investeringsviljan och efterfrågan på investeringsstöd från EU:s strukturfondsprogram uteblivit. Under året har Länsstyrelsen betalat ut 170 000 kronor av viltskademedel som bidrag till förebyggande åtgärder mot säliskador. Samtidigt har också 725 000 kronor betalats ut till länets kustfiskare som ersättning för skador på fisk och fiskeredskap som orsakats av säl.

Länsstyrelsen har under året också genomfört utsättningar av ålyngel på kusten och i länets inlandsvattnen. Totalt har 20 000 karantänerade ålyngel satts ut. Dessutom har 54 000 ålyngel satts ut i Mälaren under 2009.

67. Länsstyrelserna ska redovisa hur de främjat och bidragit till den nationella offentliga finansieringen av det operativa programmet för fiskerinäringen i Sverige 2007-2013.

Länsstyrelsen har inte bidragit till den nationella offentliga medfinansieringen för genomförandet av det operativa programmet för fiskerinäringen. Fiskeriverket har i alla förekommande fall täckt behovet av nödvändig offentlig medfinansiering av länets stödärenden.

68. Länsstyrelserna ska redovisa hur de bidragit till arbetet med omprövning av vattendomar.

Något arbete med omprövning av vattendomar har inte varit aktuellt i länet under det gångna året.

Sakområde Social omvårdnad

Arbetet inom sakområdet social omvårdnad har under året i hög grad påverkats av omställningsarbete inför att den sociala tillsynen ska samordnas med hälso- och sjukvårdstillsynen från 2010. Mycket tid har gått åt till detta, såsom planeringsmöten, genomförande av riskanalyser, upprättande av handlingsplaner, planering för avveckling och flytt, rekrytering på tjänster till den nya organisationen. Många frågor har varit olösta sent i processen. Två medarbetare har slutat sina anställningar i februari och maj, p.g.a. de kommande förändringarna, vilket har påverkat produktiviteten. En ny medarbetare har rekryterats.

Länsstyrelsen har genomfört verksamhetstillsyn av samtliga verksamhetsgrenar, utom försörjningsstöd, i en av länets kommuner. Samtliga socialkonsulenter deltog vid den tillsynen. I förekommande fall, har bedömningskriterier använts vid tillsyn, vilket upplevts som positivt och har givit struktur till tillsynsarbetet. Tidigare genomförd tillsyn inom barnuppdraget har följts upp. Under senare delen av året har arbetet inriktats på att slutföra så mycket som möjligt av pågående ärenden och därmed har den operativa tillsynen minskat.

De viktigaste prioriteringarna och insatserna under året har varit att:

- genomföra de särskilda regeringsuppdragen för året,
- följa upp kommunernas rapportering av ej verkställda beslut och ansöka om särskild avgift i de fall som det varit relevant,
- prioritera de enskilda tillsynsärenden som varit påbörjade eller som varit av allvarlig karaktär,
- avslutat ärenden inför verksamhetsövergången, både vad det gäller tillsynsärenden och tillståndsärenden samt att
- arbeta med omställningar inför samordningen den sociala tillsynen och hälso- och sjukvårdstillsynen fr.o.m. 2010.

En översiktlig bedömning av Länsstyrelsens resultat:

- Den negativa ärendebalans som fanns vid årets start, gällande kommunernas inrapportering om ej verkställda beslut enligt SoL och LSS, har arbetats bort under året. Av de 23 ärenden som Länsstyrelsen ansökt om särskild avgift för och som prövats i länsrätt fick 19 bifall.
- Vid årets slut hade Länsstyrelsen fattat beslut i 63 verksamhetstillsyner som genomförts under 2008 och 2009. Åtta av dessa beslut var ärenden där Länsstyrelsen riktat allvarlig kritik och där återrapportering begärts.
- Under året inkom 65 ansökningar gällande tillstånd att starta enskild verksamhet. Vid årets slut var 51 av dessa avslutade. Övriga ärenden var ej avslutade p.g.a. att remiss inväntades från externa remissinstanser.
- Tillsyn har genomförts enligt regeringsuppdrag gällande förstärkt tillsyn gällande kommunernas insatser för personer med psykisk funktionsnedsättning, kommunernas insatser till personer med missbruksproblem samt uppföljning av barnuppdraget. När det gäller uppföljning av barnuppdraget har den återupprepade kritik som Länsstyrelsen riktat till Flens kommun, bidragit till att ett genomgripande förbättringsarbete planeras. Dnr.701-12239-2008.
- Genom att Länsstyrelsen genomfört flera större verksamhetstillsyner har också enskilda klagomål ingått i dessa tillsyner. Dnr. 701-12239-2008, 701-2797-2009, 701-2485-2009.

Trots att mycket tid gått åt till omställningsarbetet inför verksamhetsövergången har verksamhetsplaneringen i stort sett kunnat följas.

71. Länsstyrelserna ska redovisa

- i vilken omfattning tillsynen har samordnats med tillsynen av hälso- och sjukvården under året samt

- Inom äldreområdet har samverkan skett i ett ärende. Myndigheterna har redovisat resultaten i separata beslut. Dnr. 701-3482-2009.
- Vid tillsyn av två hem för vård eller boende (HVB) för vuxna missbrukare har tillsynen genomförts gemensamt med Socialstyrelsen. Tillsynen har föregåtts av gemensam planering och myndigheterna har redovisat resultaten i separata beslut. Dnr. 701-7099-2009 och 701-7483-2009.

- insatser som genomförts för att tillsynen ska bli mer likvärdig över landet, t.ex. framtagande av bedömningskriterier.

- En gemensam metod- och kvalitetshandbok för den sociala tillsynen har tagits fram av landets länsstyrelser i ett gemensamt samverkansarbete under benämningen, Social samverkan i Sverige, (SSS). Materialet finns på Socialstyrelsens infoserver.
- I samband med detta antogs också gemensamma beslutskriterier som finns dokumenterade i metod- och kvalitetshandboken.
- Arbetet slutfördes under 2009 och samtliga socialkonsulenter har genomgått en tvådagarsutbildning i arbetssätt enligt detta.
- I det särskilda regeringsuppdrag som länsstyrelserna haft under året angående förstärkt tillsyn av kommunernas insatser för personer med psykiska funktionsnedsättningar, har länsstyrelserna arbetat fram gemensamma bedömningskriterier som sedan använts i den tillsyn som genomförts. Dnr. 701-2797-2009.
- Bedömningskriterier har använts vid tillsyn inom äldreområdet. Dnr. 701-2485-2009, 701-2797-2009.
- I det särskilda regeringsuppdrag som Länsstyrelsen har angående förstärkt tillsyn av kommunernas insatser för personer med missbruksproblem, har de gemensamt framtaga nyckelfrågorna använts. Dnr. 701-2797-2009.

72. Länsstyrelserna ska i den ordinarie tillsynsverksamheten uppmärksamma hur kommunerna efterlever socialtjänstlagens olika bestämmelser om samverkan med organisationer och/eller föreningar och redovisa gjorda insatser och iakttagelser.

- Vid tillsyn av kommunernas insatser för äldre i Gnesta och Eskilstuna, har Länsstyrelsen funnit att samverkan behöver struktureras och dokumenteras i kommunernas ledningssystem för kvalitet. Dnr. 701-2797-2009, 701-2485-2009. Detta gäller all form av samverkan även med organisationer och föreningar. Kommunerna ska utifrån satta tidsgränser återrapportera vidtagna åtgärder.
- I den tillsyn som genomförts i Gnesta kommun enligt regeringsuppdragen angående personer med psykiska funktionsnedsättningar, har frågor ställts angående samverkan med organisationer och föreningar. Någon sådan samverkan har inte kunnat redovisas då det inte finns några brukarorganisationer verksamma i kommunen.

73. Länsstyrelserna ska redovisa vilka bestämningsfaktorer för hälsan inom folkhälsopolitiken som man anser som särskilt viktiga samt även ange inom vilka områden och på vilka beslutsunderlag man genomfört hälsokonsekvensbedömningar (HKB).

Vid en analys av de viktigaste bestämningsfaktorerna för hälsan har Länsstyrelsen tagit utgångspunkt i Folkhälsoinstitutets "Checklista med folkhälsopolitikens elva målområden och dess bestämningsfaktorer". Dessa målområden och bestämningsfaktorer har sedan kopplats till de områden som anges i länsstyrelseinstruktionen 5 §, pkt 6 samt Länsstyrelsens egna prioriteringar i verksamhetsplanen för 2009 (myndighetsutövning och sektorsamordning). Analysen visar att Förutsättningar för jämställdhet och Risker för diskriminering (målområde Delaktighet och inflytande) berör Länsstyrelsens alla verksamheter och bedöms också som särskilt viktiga att bevaka i olika former av myndighetsutövning gentemot enskilda.

Olika bestämningsfaktorer inom målområdet Ekonomisk och social trygghet bedöms också som viktiga för arbetet inom regional tillväxt och samhällsplanering. Det handlar om kunskaper och uppföljning av tillståndet i länet när det gäller Ekonomiska villkor, Utbildning, Sysselsättning och Bostäder. Under året har frågan om Anställningstrygghet och hot om varsel och uppsägning varit en särskilt viktig fråga att bevaka. Länsstyrelsen har varje vecka under hösten sammanställt rapporter om varsel och uppsägningar i länet. Denna information har bl a använts i det samordningsuppdrag som landshövdingen, tillsammans med ledningen för Regionförbundet Sörmland, har fått av regeringen.

Risk för smitta (målområde Gott skydd mot smittspridning) har också varit särskilt viktigt att följa, bl a med anledning av spridningen av den nya influensan (svininfluensan). Länsstyrelsen har bl a sammanställt information om smittläget i kommunerna varje vecka under hösten.

Bestämningsfaktorerna Tobaksbruk och Skadlig alkoholkonsumtion har följts genom tillsyn samt genom länsstyrelsernas särskilda uppdrag (nr 76 och 77 i regleringsbrevet 2009).

Förberedelser har pågått för att samla Länsstyrelsens kvarvarande arbete med välfärdfrågor (tillsyn av alkohol och tobak samt särskilda uppdrag/projekt), folkhälsa, jämställdhet och antidiskriminering till enheten för samhällsbyggnad. Skälen är länsstyrelsernas förändrade roll inom det sociala området samt en ökning av ambitionen att beakta olika sociala aspekter i samhällsplaneringen.

Länsstyrelsen har planerat att genomföra en hälsokonsekvensbedömning (HKB) av Regionalt serviceprogram för offentlig och kommersiell service i gles- och landsbygd, inom området för regional tillväxt/lansbygdutveckling. Andra pågående och nya uppdrag som bedöms vara värdefulla att analysera med hjälp av HKB är t ex program för miljöövervakning, integration, bostadsförsörjning, energi- och klimat samt prövning av miljöfarlig verksamhet.

Länsstyrelsen har bidragit till att sprida kunskaper och erfarenheter till kommunerna om arbetet med folkhälsomålen och dess koppling till regional tillväxt och samhällsplanering. Det har skett vid två seminarier (2008 och 2009) som genomförts i samverkan mellan länets kommuner, Landstinget Sörmland och Mälardalens Högskola. Seminariet 2009 hade rubriken "Samhällsplaneringens betydelse för befolkningens hälsa" och behandlade bl a betydelsen av tillgänglighet, närhet till grönområden, ekonomisk och social trygghet samt trygghet i närmiljön.

75A. Länsstyrelserna ska fortsätta att utveckla den förstärkta tillsynen av den sociala barn- och ungdomsvården. Länsstyrelserna ska särskilt följa upp brister och missförhållanden i tidigare bedriven tillsyn och kontrollera vad som åtgärdats. Det gäller särskilt socialtjänstens arbete med att följa upp placeringar av barn i familjehem samt tillsynen av hem för vård eller boende (HVB) som tar emot barn och unga eller familjer. Uppdraget ska bedrivas i nära samarbete med Socialstyrelsen som ska överta uppdraget från och med den 1 januari 2010. Uppdraget finansieras via anslaget 6:2 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m. utgiftsområde 9. Beviljade medel fördelas enligt bilaga 12 och rekvireras genom en skrivelse till regeringen (Socialdepartementet) senast den 1 september 2009. Medel som inte har förbrukats under 2009 för avsett ändamål ska återbetalas till regeringen (Socialdepartementet) senast den 1 mars 2010. Redovisning av hur rekvirerade medel har använts ska rapporteras i årsredovisningen för 2009.

Under 2009 har följande tillsyn skett utifrån uppdraget om förstärkt tillsyn av den sociala barn- och ungdomsvården:

- Uppföljning av myndighetsutövning i tre kommuner. Dnr.701-12238-2008, 701-12239-2008, 701-2797-2009.
- Familjehemsvård i en kommun. Dnr. 701-2797-2009.
- En tillsyn gällande HVB. Dnr.701-7277-2009.
- Vid 24 tillfällen har det riktats kritik vid verksamhetstillsyner där områden gällande barn har varit föremål för tillsyn, barnuppdraget och missbruksuppdraget.

Sakområde Jämställdhet

78. Länsstyrelserna ska redovisa vilka insatser som gjorts för att övergripande stödja viktiga aktörer i länet när det gäller jämställdhetsintegrering, samt omfattningen och resultatet av dessa insatser.

På grund av att tjänsten som jämställdhetssakkunnig varit vakant under så gott som hela 2009 har inte några insatser genomförts när det gäller jämställdhetsintegrering. Tjänsten kommer från 2010 att få en ny inriktning. Uppdraget som jämställdhetssakkunnig samordnas med frågor om folkhälsa och diskriminering i tjänsten som socialdirektör.

Sakområde Integration

79. Länsstyrelserna ska redovisa hur arbetet med att skapa god beredskap och kapacitet i länet för att ta emot skyddsbehövande som beviljats uppehållstillstånd har bedrivits. Redovisningen ska lämnas med en enhetlig struktur enligt bilaga 9.

Beredskap och kapacitet

Södermanland har de senaste åren varit det län i Sverige som tagit emot flest nyanlända invandrare i relation till befolkning. Förutsättningar för flyktingmottagandet ser emellertid olika ut i de nio kommunerna. I den östra delen av länet, där förutsättningarna på arbetsmarknaden generellt sett är goda, har kommunerna svårigheter att anskaffa lägenheter för nyanlända och har, trots goda intentioner, inte lyckats leva upp till överenskomna avtal med staten. Situationen i västra delen av länet är av en annan karaktär. Eskilstuna och Katrineholm tillhör landets allra största ebo-kommuner relativt befolkning och kommunerna har de senaste åren haft en stor inflyttning av människor från främst Irak och Somalia. Eskilstuna har årligen tagit emot hälften av länets mottagna och Katrineholm ungefär en fjärdedel. Länets jämförelsevis höga flyktingmottagande relativt befolkning har två sidor. Invandringen har en positiv effekt på den demografiska strukturen då en stor andel utgörs av barn och unga. Drygt hälften av alla mottagna de senaste åren är under 18 år. Det ställer å andra sidan stora krav på skolan som i många fall inte har tillräckliga resurser. Det är synnerligen påtagligt i svåra ekonomiska tider då främst de stora mottagarkommunerna har svårt att tillgodose de behov som finns.

Strukturen på arbets- och bostadsmarknaden påverkar flyktingmottagandet

- hinder för mottagande

a) bostadsbrist

b) arbetsmarknadssituationen

c) färre anvisade/placerade än beräknat

d) annan orsak

Samtliga sörmländska kommuner har en överenskommelse med staten och totalt fanns 687 introduktionsplatser framförhandlade i länet för 2009. Södermanland tog emot 945 personer under året varav 419 kom från Somalia, 361 från Irak och totalt 449 var barn under 18 år. Fem av nio kommuner tog emot i nivå med, eller fler än överenskomna kommunplatser. I Trosa, Gnesta, Strängnäs och Oxelösunds kommun har årets mottagande stannat på en lägre nivå dels mot bakgrund av bostadsbrist i kommunen och dels pga. av en lägre inströmning via Migrationsverkets anvisningar, främst beroende på matchningssvårigheter. I flera kommuner har mottagandet varit avsevärt högre än planerat.

I Flen, Katrineholm och Eskilstuna, som alla tagit emot mer än dubbelt så många nyanlända som överenskommet, är situationen inom främst skolan ansträngd. I förhållande till befolkning utgör mottagandet emellertid också en betydande andel också ur ett nationellt perspektiv och Eskilstuna och Katrineholm är således utpekade av regeringen som avlämnande kommuner, aktuella för särskilt stöd i form av organiserad vidareflyttning.

Den somaliska populationen i västra Södermanland förväntas växa ytterligare enligt gällande prognoser för det kommande året. Det finns ett rörelsemönster bland somalier där en stor andel söker sig till västra delen av Södermanland efter en tid i Sverige. Länsstyrelsen har under året mot

den bakgrunden fört en särskild dialog med Katrineholms kommun där behoven av stöd är särskilt stora.

Det pågår en strukturuomvandling av det sörmländska näringslivet och den ekonomiska krisen, med varsel och uppsägningar som följd, har under året slagit hårt mot länet och i synnerhet vissa kommuner med hög andel sysselsatta inom fordons- och verkstadsindustrin. Länet har en av landets högsta arbetslöshetssiffror, särskilt bland ungdomar och utrikes födda och det har naturligtvis påverkat förutsättningarna i kommunernas introduktionsprogram för nyanlända och i synnerhet delar som rör arbetsmarknadsetableringen.

Mönstret där utvecklingen på arbetsmarknaden i stor utsträckning påverkar förutsättningarna på bostadsmarknaden är särskilt påtagliga i flera av länets kommuner. Generellt sett är bostadsbyggandet lågt och det råder bostadsbrist i främst länets östra delar där arbetslösheten är lägst men där kommunerna symptomatiskt nog har sämst möjlighet att ta emot nyanlända. Bostadsmarknaden och tillgången på hyresrätter är däremot större i västra delen av Sörmland och kommuner som Katrineholm, Flen och Vingåker har samtidigt som strukturuomvandlingen satt sina spår och branscher stagnerat, parallellt haft ett betydande flyktingmottagande.

Integration – ett medel för långsiktig tillväxt

- de väsentligaste insatserna från länsstyrelsen för att främja beredskapen att ta emot skyddsbehövande som erhållit uppehållstillstånd (konferenser, besök i kommunerna etc.).

Länsstyrelsen har de senaste åren byggt upp en struktur kring integrationsuppdragen tätt sammanvävt med det regionala tillväxtarbetet. Beredskapsarbetet består huvudsakligen av kunskapsuppbyggnad inom statistik och analys som kommuniceras genom rapporter, konferenser, länsträffar och externa seminarier med både offentlig, privat och ideell sektor. Länsstyrelsen får därigenom rollen som kunskapsbank och det regionala perspektivet och överblicken ger goda förutsättningar för lärande. Genom att driva integrationsfrågorna som en strategisk och naturlig del i det regionala tillväxt- och utvecklingsarbetet uppnås en rad synergier som både stärker området som helhet och samtidigt ger ytterligare legitimitet – i synnerhet i kontakt och relationsuppbyggnad med det privata näringslivet.

Under 2009 har Länsstyrelsen genomfört två större länskonferenser med tjänstemän och politiker i länets kommuner. Därutöver har integrationsfrågan vävts in som en nyckel för kompetensförsörjning och hållbar tillväxt i utåtriktade omvärldsseminarier som genomförts i stor skala under året med sammanlagt 8 000 deltagare från såväl privata näringslivet som offentlig och ideell sektor.

Partnerskap i samverkan för bättre mottagande och introduktion

- hur samverkan mellan myndigheter, kommuner och andra aktörer bedrivits och utvecklats för att genomföra introduktionsprogram som leder till snabbare arbetsmarknadsetablering,
- om nya angreppssätt eller metoder prövats för att öka engagemanget i länet för att ta emot och introducera nyanlända invandrare

Länsstyrelsen tillämpar sedan många år ett processorienterat arbetssätt i sektorsamordning rörande regional utveckling. Länet har på många vis varit ledande avseende metodutveckling och lärande de senaste tio åren inom exempelvis kluster och innovationssystem och externt jämställdhetsarbete kopplat till tillväxt. Integrationsarbetet tar avstamp i upparbetade metoder och erfarenheter och bygger i ännu högre utsträckning på processarbete och relationsuppbyggnad som rent praktiskt utmynnat i sammansvetsade partnerskap för utveckling. För närvarande driver Länsstyrelsen ett omfattande plattformarbete i form av ett länsövergripande EU-projekt tillsammans med

kommuner, Migrationsverket, Arbetsförmedlingen, Landstinget, näringsliv samt frivilligorganisationer.

Plattformen *Sörmlandslinjen* 2008-2010 bygger vidare på de sex utvecklingsområden som utpekades i den regionala överenskommelse om introduktion av nyanlända som Länsstyrelsen upprättade tillsammans med länets kommuner och Partnerskapet för integration 2006-2007. Plattformen, som har en budget på ca nio miljoner kronor, syftar till att underlätta nyanländas och asylsökandes arbetsmarknadsetablering och psykosociala integration i samhället. Arbetet är uppbyggt kring fyra delområden; innovativa insatser, kunskapsuppbyggnad, strukturpåverkan och fördjupad samverkan. En halvtidsuppföljning hösten 2009 visar att plattformen engagerat ca 1500 nyanlända i länet i särskilda insatser, ca 300 företag i olika aktiviteter, genomfört mångfaldsutbildningar med 260 anställda i samverkansorganisationerna samt aktiverat 15 idrottsföreningar med aktiviteter för nyanlända och asylsökande. Plattformen fördjupas under 2010 med fokus på kunskapsuppbyggnad och metodutveckling samt policyskapande åtgärder. Arbetet ligger helt i linje med den föreliggande reformen kring nyanländas etablering. Kunskapsöverföring och erfarenheter från exempelvis matchmaking, entreprenörskap, samhällsorientering och jämställdhet i introduktionen kommer att prioriteras under 2010 för att möjliggöra ett tillvaratagande av erfarenheter bland huvudmän, kommuner samt berörda myndigheter och organisationer.

Barn och ungdom och Ensamkommande barn

- en särskild redovisning om barns situation i mottagandet och introduktionen

Länsstyrelsen har inte gjort någon uppföljning av nyanlända barns och ungdomars situation och efterlyser större tydlighet i kommande uppdrag.

Övrig rapportering

82. Länsstyrelserna ska redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att genomföra myndighetens antidiskrimineringsstrategi och hur den nya diskrimineringslagen (2008:567) har beaktats i detta arbete. Vid behov ska länsstyrelserna samråda med Diskrimineringsombudsmannen under genomförandet av strategin.

Under år 2007 tog landets länsstyrelser fram en gemensam strategi i fem steg för sitt antidiskrimineringsarbete. I samråd med berört departement, kontaktpersoner från länsstyrelserna och ombudsmännen gjordes tolkningen att strategin ska omfatta både hur man hanterar diskrimineringsfrågorna i den egna organisationen (område A), hur detta integreras i kärnverksamheten (område B) samt i länsstyrelsernas information och kommunikation (Område C). Under år 2008 beslutade länsråden att en länsstyrelsegemensam handlingsplan för att genomföra antidiskrimineringsstrategin skulle tas fram. Arbetet med att organisera fungerande samverkan och ett strukturerat erfarenhetsutbyte påbörjades under 2008 och har intensifierats under 2009.

Länsstyrelserna driver sedan maj 2009 ett gemensamt projekt inom området antidiskriminering för att ta fram och påbörja genomförandet av en för länsstyrelserna gemensam handlingsplan för lika rättigheter och möjligheter för 2010-2012. Målet är att samordna och utveckla länsstyrelsernas arbete med mänskliga rättigheter och insatser mot diskriminering. I uppdraget ingår också att ta fram ett utbildningspaket för länsstyrelsernas behov, att utveckla metoder för verksamhetsintegrering och instrument för uppföljning samt att lämna förslag på en mottagande förvaltningsorganisation för handlingsplanen.

Arbetsgrupper har tidigare inventerat och analyserat länsstyrelsernas arbete inom sina respektive områden ur ett antidiskrimineringsperspektiv samt utifrån vad som kan göras i samverkan mellan länsstyrelserna. Resultatet har under 2009 tagits till vara av varje grupp genom föreslagna åtgärder för respektive område A-C i en handlingsplan samt i en, till denna kopplad, utbildningsplan. Handlingsplanen kommer att remitteras till samtliga länsstyrelser i början av 2010 för beslut under våren 2010.

En arbetsgrupp med personalchefer (område A) har under året sammanställt och analyserat den enkät som gjordes 2008 om vilka insatser mot diskriminering och för mänskliga rättigheter som länsstyrelserna genomfört. Sammanställningen har utgjort ett underlag till förslag om mål och åtgärder för område A i handlingsplanen. Gruppen har i länsstyrelsernas personalchefsnätverk regelbundet informerat om pågående arbete. Vidare har gruppen arbetat med införande av ett antidiskrimineringsperspektiv i den nya länsstyrelsegemensamma chefsutbildningen.

Under vår och höst 2008 gjorde varje länsstyrelse en kartläggning av risker för diskriminering utifrån utvalda verksamhetsområden (område B). Under 2009 har en fördjupad analys av kartläggningen genomförts. Resultatet tyder på att det inom de kartlagda verksamheterna finns situationer där risk för diskriminering kan förekomma. Exempelvis är den externa informationen sällan utformad utifrån olika gruppers behov. Även vad gäller lokaler och tillgänglighet samt i enstaka fall vid upphandling lyfts risker. De grunder för diskriminering som identifierats är oftast funktionshinder, etnicitet, kön och/eller ålder. Den fördjupade analysen utgör ett underlag vid framtagandet av handlingsplanen.

En informationsgrupp (område C) har föreslagit mål till handlingsplanen för hur länsstyrelsernas kommunikation, externt och internt, ska utformas för att vara fri från diskriminering. Förslagen omfattar utbildning, webbinsatser samt information i text, bild och ljud. Vidare har en kommunikationsplan för projektet för åren 2009-2010 tagits fram. Informationsgruppen har också skapat en gemensam projektsida om antidiskriminering på Infoportalen, länsstyrelsernas

gemensamma SharePoint - portal. En arbetsgrupp för tillgänglighet bestående av informatörer har bildats för att bistå arbetsgruppen för länsstyrelsernas gemensamma webbplattform. Gruppen har samordnat inköp av uppläsningstjänst för samtliga länsstyrelsernas webbplatser och intranät samt upphandling av tillgänglighetskonsult.

En utbildningsgrupp har under 2009 tagit fram förslag till en utbildningsplan och ett underlag till basutbildningspaket för länsstyrelserna. Utbildningsinsatserna syftar till att stödja länsstyrelsernas arbete med att förebygga diskriminering både på arbetsplatsen och i verksamheten. Utbildningsinsatserna har utformats som tre olika delar. Grundläggande utbildning som en introduktion till ämnet kring lagstiftning och värderingar, utbildning för nyckelgrupper samt metoder och redskap för verksamhetsintegrering. Förslaget skall vidareutvecklas och färdigställas under våren 2010.

Under processen med framtagande av handlingsplan med tillhörande utbildningspaket har DO, Handisam och Delegationen för mänskliga rättigheter medverkat kontinuerligt på olika sätt, samt deltagit i två nationella arbetsseminarier med kontaktpersoner och arbetsgrupper. Till den grundläggande utbildningen har Diskrimineringsombudsmannen bidragit med material om den nya diskrimineringslagen, Delegationen för mänskliga rättigheter med material om mänskliga rättigheter. Diskrimineringsombudsmannen och Handisam har också tillfrågats för granskning av material, synpunkter på kommande handlingsplan kommer att inhämtas ytterligare från samtliga externa samverkansaktörer.

Länsstyrelserna har medverkat vid Diskrimineringsombudsmannens sju regionala växthuskonferenser i Malmö, Falun, Östersund, Göteborg, Norrköping, Luleå och Växjö. Ytterligare konferenser planeras under 2010. Målet var att stärka det regionala arbetet för lika rättigheter och möjligheter och att motverka diskriminering och trakasserier på arbetsplatsen.

83. Länsstyrelserna ska inom området mänskliga rättigheter kortfattat och översiktligt redovisa de viktigaste prioriteringarna och insatserna under året samt en bedömning av resultatet av dessa.

Länsstyrelsen har koncentrerat arbetet till att befästa innehållet i strategidokumentet ”Kännetecken i en gemensam värdegrund”. Dokumentet tar sin utgångspunkt i respekten för alla människors lika värde och bygger på följande tre ordpar: respekt och ärlighet, tydlighet och öppenhet samt helhetssyn och ansvar. Värdegrunden ska vara närvarande i allt arbete i myndigheten – både internt och externt.

Dialoger om de gemensamma kännetecknen har prioriterats och följts upp på alla nivåer i organisationen under året – i medarbetarsamtal, i samtal med nyanställda, i enhetsmöten, i ledningsgruppen och i de utvecklingsprocesser där utvecklingsverktyget Lots© använts. I detta verktyg utgör de gemensamma värderingarna en viktig utgångspunkt för varje utvecklingsprocess. I dessa sammanhang diskuteras vad värdegrunden betyder, såväl för den enskilde medarbetaren som för myndigheten i kontakterna med medborgarna.

84. Länsstyrelserna ska redovisa hur man i genomförandet av sin verksamhet har beaktat 5 § punkt 3 i förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktion om att inför beslut eller andra åtgärder som kan röra barn analysera konsekvenserna för dem och därvid ta särskild hänsyn till barns bästa.

Som utgångspunkt för uppdraget har Länsstyrelsen genomfört en uppföljning av den kartläggning av myndighetens arbete med barnperspektiv som genomfördes 2006. Uppföljningen av den kartläggningen visar att analyser om olika besluts konsekvenser för barn har genomförts i mycket begränsad omfattning.

Inom området för social omvårdnad har Länsstyrelsen fortsatt arbetet med förstärkt tillsyn av barn- och ungdomsvården (se vidare redovisning av uppdrag 75A).

Inom natur- och kulturvårdsverksamheterna har medvetna satsningar gjorts med hänsyn till barns och funktionshindrades behov. Det har medfört en ökad tillgänglighet till naturreservat samt fornlämningar och fornminnen. Systematiska och dokumenterade konsekvensanalyser har dock inte genomförts.

Organisationsstyrning

85. Länsstyrelserna ska redovisa

- hur man arbetar för att minska sjukfrånvaron,
- vilka effekter detta arbete har haft, och
- vilka mål länsstyrelsen har satt upp för detta arbete.

För att ha kontroll över sjukskrivningstalen har Länsstyrelsen tydliga rutiner vid sjukdom, där närmaste chef alltid är involverad. Om bedömningen görs att företagshälsovården bör kopplas in sker det skyndsamt och med involverande av närmaste chef samt kontinuerlig uppföljning och planering. Dessa rutiner följs även upp med företagshälsovården tillsammans med personalchef.

Den genomförda medarbetarenkäten påvisade god hälsostatus hos medarbetarna, men upplevelsen av höga krav och liten kontroll, d v s arbetsrelaterad psykosocial stress, var påfallande. Detta har föranlett att ett friskvårdsprogram för alla anställda har genomförts. Målet har varit att förebygga sjukdom och stress. Programmet innebär att alla anställda har rätt till en friskvårdstimme eller motionsbidrag. Friskvårdstimmen planeras med närmaste chef. Alla anställda har även erbjudits en ”må – bra” föreläsning samt ett seminarium om kost och hälsa.

Mallarna för medarbetarsamtal har setts över för att cheferna ska ha ett bra stöd för att genomföra kvalitativa samtal kring arbetsinnehåll, arbetsbelastning och utveckling samt upplevd hälsa.

Sjukfrånvaron har under 2009 minskat från 4,6 procent till 2,0 procent. Minskningen är störst bland den kvinnliga personalen. Andelen långtidssjukskrivna har från år 2008 minskat från 70,2 till 16,4. Grupperna är relativt små och varje sjukskrivning ger synbar förändring i statistiken. Detta ger en del av förklaringen till de stora fluktuationerna. Inga sjukskrivningar kan dock hänföras till arbetsrelaterade problem.

Målen för hälsoarbetet är:

- sjuktalen ska ej ska överstiga 3,5 procent
- inga nya arbetsrelaterade sjukdomar ska uppstå
- medarbetarenkäten för 2010 ska uppvisa förbättrat resultat för arbetsrelaterad psykosocial stress

86. Länsstyrelserna ska redovisa genomförda insatser och uppnådda resultat av sitt arbete med att integrera ett jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet.

Tjänsten som jämställdhetssakkunnig har varit vakant under så gott som hela 2009 och några insatser för att integrera jämställdhetsperspektiv i verksamheten har inte skett. Däremot har insatser av jämställdhetskaraktär genomförts inom ramen för Främja kvinnors företagande, integrationsprojektet Sörmlandslinjen och ett särskilt jämställdhetsprojekt inom samhällsplaneringsområdet. Länsstyrelsen har sedan mitten på 90-talet långsiktigt arbetat för att främja kvinnors företagande genom satsningar på resurscentra för kvinnor. De senaste åren har satsningen på kvinnors företagande gjorts inom det nationella programmet Främja kvinnors företagande. Länsstyrelsens långsiktiga arbete har bidragit till att 40 procent av företagen som startar, startas av kvinnor. Se vidare redovisning under sakområde Regional tillväxt.

Personaluppgifter

Enligt kraven i FÅB 3 kap 3§ ska myndigheter redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som avses i 1§ första stycket. I redovisningen ska det ingå en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter. (F. 2008:747)

Länsstyrelsens övergripande inriktning och mål för kompetensförsörjning för perioden 2009-2011 är att den ska bidra till att utveckla och effektivisera ärendehandläggningen, samt de länsstyrelsegemensamma administrativa stödfunktionerna. För detta krävs tydlig ledning som grundar sig i en trygg arbetsgivarroll.

Kompetensutveckling

Under 2007 infördes i organisationen ytterligare en ledningsnivå i form av funktionsansvariga på varje enhet. Målet var att skapa tydlighet för den enskilde medarbetaren, stärka de strategiska resurserna kring ledningen samt öka förmågan att prioritera. Som en naturlig följd av detta har inriktningen på de gemensamma kompetensutvecklingsinsatserna 2008 och även 2009 handlat om att stärka ledarrollen och Länsstyrelsens chefsgrupp, för att förändringen ska få genomslag. Under 2009 har enhetscheferna därför deltagit i utbildningen "Mellanchefer i staten", en chef har genomgått den länsstyrelsegemensamma ledarutbildningen för nya chefer, ytterligare en chef har fått personlig coachning som chef. Personalfunktionen har ökat tiden för chefsstöd och har byggt upp en webbsida för detta syfte på det lokala intranätet. Mer förberedelse och utvecklingstid har lagts på den lokala lönerrevisionen i syfte att stärka arbetsgivarrollen och öka kvaliteten på de lönesättande samtalen.

Bedömningen är att insatserna har givit resultat. Den årliga medarbetarenkäten visade att medarbetarna ger sina chefer goda eller mycket goda omdömen särskilt inom områden som styrning, beslutsfattande och kommunikation, mål och utvecklingsfokus.

Insatser för en god introduktion för nyanställda har också genomförts för att säkerställa kompetensen. För den lokala introduktionsutbildningen har en översyn påbörjats för att den länsstyrelsegemensamma och lokala introduktionsutbildningen ska komplettera varandra på ett effektivt sätt. Utvärderingen som görs av den gemensamma utbildningen i Mälardalen visar ett fortsatt gott resultat.

För att förbereda genomförandet av de administrativa utvecklingsprojekten har allmän IT-utbildning för alla anställda genomförts.

Sammanfattningsvis har följande gemensamma utbildningsinsatser genomförts:

- Allmän IT utbildning för alla anställda
- Länsstyrelsegemensam (i Mälardalen) introduktions- och förvaltningsutbildning för nyanställda
- Länsstyrelsegemensam (i Mälardalen) projektledarutbildning
- PBL-utbildning

Rekrytering

Länsstyrelsen hade vid årsskiftet 202 anställda (124 kvinnor och 78 män). Det var en ökning med knappt 4 procent jämfört med föregående årsskifte. Ca 21 procent hade någon form av tidsbegränsad anställning. 59 personer slutade under året (39 kvinnor och 20 män) varav 30 var tillsvidareanställda och 29 tidsbegränsat anställda. Av de tillsvidareanställda som slutade under

året avgick 10 personer med pension och 8 personer slutade på grund av verksamhetsövergång, dels inom körkortsverksamheten, dels inom den sociala verksamheten.

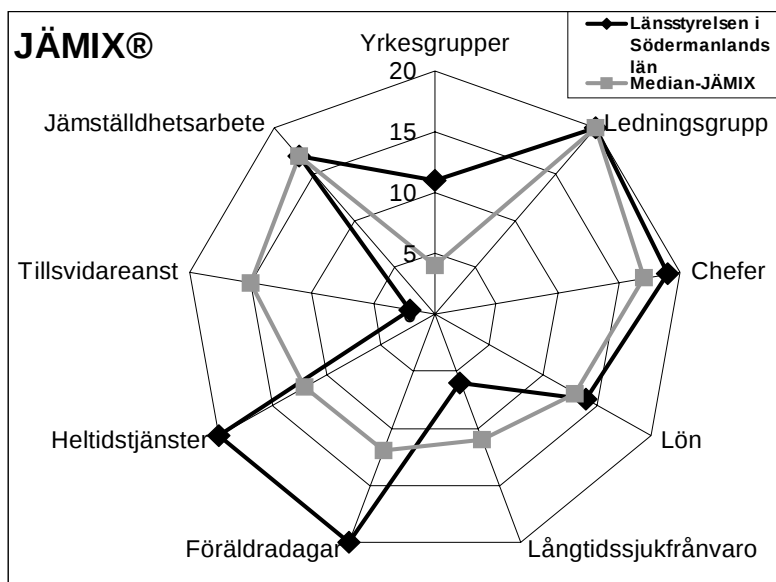
Länsstyrelsen rekryterade 51 personer (32 kvinnor och 19 män) varav 11 tillsvidareanställdes (6 kvinnor och 5 män). Personalomsättningen uppgick till 25,2 procent (51/202). 2008 var personalomsättningen 16,4 procent (32/195) (Nyckeltalsinstitutets formel).

Personalomsättningen har varit hög i organisationen. För att motverka detta och säkerställa en långsiktig kompetens har översynen av anställningsformen fortsatt. Möjligheterna att i större utsträckning tillsvidareanställa i stället för att ha tidsbegränsade anställningar har setts över. Trots insatserna har personalomsättningen stigit. En anledning till detta är att verksamhetsövergångarna skapade personalomsättning som löstes genom visstidsanställningar. Det förklarar dock inte hela ökningen.

Jämställdhet

Att erbjuda en jämställd arbetsplats där alla har lika villkor är en del i att vara en attraktiv arbetsgivare och en strategisk kompetensförsörjningsfråga. Årligen görs mätningar inom jämställdheten tillsammans med Nyckeltalsinstitutet AB och deras jämställdhetsindex JÄMIX. 2008 års mätning, som gällde fram till mars 2009, visade att Länsstyrelsen i Södermanland för tredje året i rad hade ett mycket gott resultat på nyckeltalet som mäter jämställdheten i högsta ledningen (fördelningen är 40 och 60 procent på män respektive kvinnor). Länsstyrelsen hade också enligt 2008/2009 års mätning, uppnått målet att kvinnor och män ska ha samma möjlighet att bli chef.

Länsstyrelsens resultat av JÄMIX följde medianen för branschen ganska väl och har från föregående år förbättrat resultatet inom jämställdhetsarbete, heltidstjänster och föräldradagar.

JÄMIX 2008 för Länsstyrelsen i Södermanlands län = 129 poäng och median-JÄMIX för statliga organisationer = 107 poäng. Ju högre poäng desto bättre jämställdhet.

I lönerevisionen görs kontinuerligt översyn av hur jämställda lönerna är. I 2009 års löneförhandling gjordes flera jämställdhetssatsningar, bl a i översyn av en enhet med många kvinnor med löner som generellt sett var lägre än motsvarande grupper inom Länsstyrelsen. Vidare var arbetsgivaren och personalorganisationerna överens om en jämställdhetssatsning på tre kvinnliga medarbetare där Länsstyrelsen kunde konstatera en osaklig löneskillnad samt en grupp kvinnor som kunde konstateras låg osakligt lågt.

Tabeller per sakområde

Tabell B.1- Verksamhetskostnader 2007 - 2009, totalt och förvaltningsanslaget 5:1					
VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2009 Tkr	2009 Tkr	2008 Tkr	2007 Tkr
		kostnader tot	varav ansl 5:1	kostnader tot	kostnader tot
20	Övrig förvaltning (20)	4 083	3 376	3 639	3 624
24	Yrkesmässig trafik	473	473	554	511
25	Körkort och trafikföreskrifter	5 673	1 988	6 651	5 338
28	Livsmedelkontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	5 717	5 502	2 323	2 171
30	Regional utveckling	2 797	1 202	3 685	6 332
34	Infrastrukturplanering	719	719	578	544
40	Hållbar samhällsplanering och boende	4 537	4 267	3 960	3 919
41	Stöd till boende	689	331	1 021	1 575
42	Omställning av energisystem	39	-280	112	41
43	Kulturmiljö	6 041	3 747	6 540	4 494
45	Krishantering, skydd mot olyckor o civilt försvar	2 637	949	2 970	3 097
50	Övergrepande och gemensam för naturvård och miljöskydd	10 104	6 926	10 721	10 871
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	22 534	3 974	21 128	20 260
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	1 008	434	925	1 084
53	Vattenverksamhet	3 725	-110	1 659	2 028
54	Mineral- och torvfyndigheter	0	0	0	0
55	Miljöfarlig verksamhet	3 695	3 616	2 727	2 145
56	Övrig miljö- och hälsoskydd	64	62	209	130
57	Förorenade områden, efterbehandling	1 644	109	1 999	2 158
58	Restaurering	418	110	527	458
60	Lantbruk	11 795	6 274	12 635	11 928
61	Rennäring m.m. (enbart Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0	0	0	0
62	Fiske	611	611	576	569
64	Skogsbruk (endast Gotlands län)	0	0	0	0
70	Social omvårdnad	7 355	3 154	6 143	5 617
80	Jämställdhet	322	149	856	5 410
85	Integration	2 406	469	402	175
	SUMMA PRODUKTION	99 086	48 052	92 540	94 479
10	Myndighetsövergripande verksamhet	9 811		9 621	11 945
11	Administration och intern service	28 573		27 136	23 172
	SUMMA VERKSAMHETSKOSTNADER EXKL RESURSSAMVERKAN	137 470		129 297	129 596
99	Resurssamverkan ¹⁾	158		35	34
	Totalsumma verksamhetens kostnader enl. resultaträkningen ²⁾	137 628		129 332	129 630

¹⁾ Den del av kostnader för resurssamverkan som ska belasta länsstyrelsen fördelat på respektive tvåsifferkod

²⁾ Totalsumma verksamhetskostnader ska överensstämma med verksamhetskostnader enligt resultaträkningar

³⁾ Skillnaden mellan de två kolumnerna ska utgöra kostnader som finansieras av andra anslag, avgifter, bidrag

Kommentar Tabell B.1

Hållbar samhällsplanering och boende (40)

Inom Hållbar samhällsplanering och boende har en bitr. länsarkitekt anställts från september för att bl.a. förstärka tillsynen enligt plan- och bygglagen (PBL). Dessutom har kompetensutvecklingsinsatsen inom PBL berört många medarbetare från länsstyrelsens olika sakområden.

Kulturmiljö (43)

Minskningen av kostnaderna inom kulturmiljö mellan 2008 och 2009 beror främst på att länsantikvartjänsten var vakant under andra halvåret 2009. Den är tillsatt sedan årsskiftet.

Lantbruk (60)

Kostnaderna för Lantbruk är svåra att kommentera mot 2008 då det var redovisat som VG EU-stöd. Vi har arbetat 220 timmar övertid 2009 för att få med så mycket Gårdsstöd till första utbetalningstillfället som möjligt. Den övertiden är extra kostnad 2009 mot 2008 när det gäller hanteringen av EU-stöden som berodde på förseningen av Jordbruksverkets blockinventeringsprojekt.

Jämställdhet (80)

Även inom jämställdhetsområdet beror de lägre kostnaderna under 2009 på en vakans. En socialdirektör tillika jämställdhetssakkunnig tillträder i början av 2010.

Tabell B 3 Representation

Kostnader för representation (tkr)	2009	2008	2007
Intern representation (undergrupp 496 i baskontoplanen)	177	201	231
Extern representation (undergrupp 552 i baskontoplanen)	376	249	165

Kommentar Tabell B.3

Ökningen av representationskostnader mellan 2008 och 2009 är jämt fördelat på de olika verksamhetsgrenarna. En faktor som kan vara av betydelse är avtackning av medarbetare med anledning av avveckling och övergång till andra arbetsgivare. (Körkortsfrågor, yrkesmässig trafik och sociala frågor).

Tabell B 4 Lokaler

Lokaler och service	2009	2008	2007
Lokalkostnader residens (tkr) 103	746	858	790
Lokalyta residens (m2)	751	751	751
Lokalkostnad per m2 i residenset	993	1 052	1 052
Lokalkostnad exkl residenset 113	7 399	6 000	5 370
varav lokalkostnader för kontorslokaler inkl biytor	7 399	6 000	5 370
Lokalyta exkl. residens (m2)	5 148	4 967	4 967
varav lokalyta för kontorslokaler inkl biytor	5 148	4 967	4 967
Lokalkostnad per m2 exkl residens	1 437	1 208	1 081
Lokalkostnad per m2 för kontorslokaler inkl biytor	1 437	1 208	1 081
Lokalkostnader per årsarbetskraft exkl. residenset(tkr)	45,2	26,7	28,6
Lokalkostnad per årsarbetskraft för kontorslokaler inkl. biytor	45,2	26,7	28,6
Lokalyta per årsarbetskraft (m2) för kontorslokaler inkl. biytor	31,0	26,4	24,4
Kostnader för lokalvård exkl. residens	456,0	583,8	460,9
Driftskostnader för larm och bevakning samt säkerhetsåtgärder i länsstyrelsens lokaler	211,0	179,4	141,4

Kommentar Tabell B.4

Inga investeringar har gjorts i annans fastighet.

Lokalvård upphandlas av extern leverantör. Inget nytt lokalvårdsavtal har tecknats.

Länsstyrelsen bedriver sin verksamhet i residenset. Landshövdingens bor i separat villa och i villan bedrivs representation.

Lokalytan för 2008 och 2007 har korrigerats så att jämförelse kan göras med 2009.

Lokalytan har under 2009 ökat något som förberedelse för att samlokalisera all verksamhet till residenset och frånträda lokaler i andra fastigheter.

Tabell B.5 Avgifter och andra inkomster i övrigt 2009

Avgifter m.m. resultatområde/ärendegrupp	Ingående balans	Utgående balans	Antal beslutade ärenden	Intäkter, tkr	Kost- nader, tkr (inkl.OH)	Netto, tkr
Ärenden enl stiftelseförordningen	4	0				
- tillsyn			0	99	267	-167
- registrering			0	96	197	-101
Ärenden enl förordning om bevakningsföretag	74	96	277	62	220	-158
Kameraövervakning	53	49	79	111	283	-172
Pantbanksärenden	0	0	0	4	0	4
Lönegarantiärenden	33	91	58	341	548	-207

Kommentar Tabell B.5

Under 2009 har ärendemängden för kameraövervakning minskat något.

Ärenden enligt stiftelseförordningen har överförts till Länsstyrelsen i Stockholm den 31 december 2009.

Tabell C - Kostnader och årsarbetskrafter 2009 per sakområdesindelning

VÄS-KOD	Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter 2009 för Övrig förvaltning	Kostnader (tkr)	Årsarb totalt	Varav kvinnor	Varav män
200	Allmänt och övergripande inom övrig förvaltning				
2009	Kompetensutveckling inom områdena 20 och 21				
200	Allmänt och övergripande inom område 20 och 21	853	1,29	0,92	0,37
2001	Övergripande planering och samordning omr 20-21	1	0,00	0,00	0,00
2008	Extern och intern information inom omr 20-21	11	0,03	0,00	0,03
2009	Kompetensutveckling inom område 20 och 21	86	0,11	0,06	0,04
201	Allmänna val	47	0,08	0,07	0,01
2011	Röstsammanräkning	260	0,31	0,28	0,03
2012	Efterträdarval	6	0,01	0,01	0,00
2013	Indelning i valdistrikt och valkretsar	41	0,02	0,02	0,00
202	Medborgarskap	45	0,10	0,10	0,00
203	Överförmyndare	217	0,31	0,31	0,00
204	Begravningsfrågor	75	0,11	0,10	0,01
2041	Begravningsplatser och gravsättning	14	0,03	0,03	0,00
2042	Begravningsombud	20	0,03	0,03	0,00
205	Näringsrättsliga frågor	17	0,03	0,02	0,01
2051	Pantlåneverksamhet tillstånd - tillsyn	0	0,00	0,00	0,00
2052	Frågor enl aktiebolagslagen, lagen om ekonomiska föreningar m.m.	19	0,02	0,00	0,02
206	Stiftelser	7	0,01	0,01	0,00
2061	Registrering inom område 206	130	0,31	0,25	0,07
2062	Tillsyn inom område 206	177	0,39	0,16	0,23
207	Lönegaranti	363	0,86	0,86	0,00
208	Deponeringar, adm o fördeln medel, allm arvsfonden m.m.	40	0,10	0,00	0,10
2081	Deponerade medel	13	0,03	0,00	0,03
211	Allmän kameraövervakning	85	0,15	0,06	0,08
2111	Anmälningar allmän kameraövervakning	11	0,02	0,02	0,01
2112	Ansökningar allmän kameraövervakning	79	0,14	0,09	0,05
2113	Tillsyn allmän kameraövervakning	13	0,02	0,01	0,01
212	Bevakningsföretag m.m.	137	0,32	0,00	0,32
2122	Godkännande av väktare	8	0,02	0,00	0,01
2124	Godkännande av skyddsvakt	1	0,00	0,00	0,00
213	Ärenden enl ordningslagen m.m. överklagade polisbeslut	1	0,00	0,00	0,00
214	Delgivning, viten, diverse förordnanden	137	0,08	0,08	0,00
2141	Delgivning	141	0,26	0,26	0,00
2143	Diverse förordnanden, vigsselförrättare, notarius publicus m.m.	8	0,01	0,01	0,00
215	Lotterier, bingo m.m.	3	0,00	0,00	0,00
2151	Tillstånd lotteri och bingo m.m.	14	0,03	0,03	0,00
2152	Tillsyn lotteri och bingo m.m.	-8	0,00	0,00	0,00
218	Jakt och viltvård	520	1,05	0,75	0,30
2181	Tillstånd jakt och viltvård	101	0,23	0,06	0,17
2183	Licensområden (även älgskötselområden)	221	0,46	0,16	0,29
2184	Älgvårdsfonden bidrag	-22	0,00	0,00	0,00
2185	Viltskador	132	0,13	0,05	0,07
2186	Tillsyn jakt och viltvård	11	0,01	0,00	0,01
219	Övriga ärenden inom område 20-21	48	0,10	0,00	0,10
20-21	Totalt Övrig förvaltning exkl OH	4 083	7,22	4,86	2,36
	Andel av myndighetsövergripande kostnader (10+11)	1 984			
	Totalt Övrig förvaltning inkl OH	6 067			

Kommentarer Tabell C

Under 2009 har arbetet med stiftelser inriktats mot tillsyn då området överlämnas till Länsstyrelsen i Stockholm.

Konjunkturnedgången har påverkat arbetsinsatsen för lönegaranti.

Tabell D.1 – Redovisning av vissa ärenden uppdelat på kvinnor, män och juridiska personer

Det är avsändare/mottagare som avgör till vilken kategori i tabellen som ett ärende registreras.

A	C			E			G		
Sakområde och del av sakområde	Antal inkomna ärenden under 2009			Antal beslutade ärenden under 2009			Antal överklagade ärenden under 2009		
	Kvinnor	Män	Jur. pers.	Kvinnor	Män	Jur. pers.	Kvinnor	Män	Jur. pers.
Kommunikationer (24-25, 34), exklusive s.k. gröna ärenden	711	3 049	37	718	3 320	35	38	230	0
Regional tillväxt (30)	1	1	46	1	2	16	0	0	0

Kommentar Tabell D.1**Kommunikationer (24-25, 34)**

Männen har varit kraftigt överrepresenterade i ärenden om kommunikationer. Det gällde också 2008, men under 2009 har skillnaden ökat

TABELLER - YRKESMÄSSIG TRAFIK, KÖRKORT OCH TRAFIKFÖRESKRIFTER**Tabell E.1**

Länsfakta för verksamhetsgrenen	2009-12-31	2008-12-31	2007-12-31
Antal fordon i trafik (enligt bilregistret)	192 517	190 747	184 772
Antal körkortsinnehavare	178 233	171 798	169 974
Antal innehavare av taxiförarlegitimation	1 863	1 790	1 746
Antal taxitillstånd	129	137	143
Antal busstillstånd	17	20	21
Antal godstillstånd	462	463	450

Kommentar Tabell E.1

Inga påtagliga förändringar.

Tabell E.2

Försöksverksamhet med villkorlig körkortsåterkallelse	Antal beslutade ärenden	Intäkter, tkr	Kostnader, tkr (inkl. OH)	Netto, tkr	inkl. OH	exkl. OH
Sökande (25311)	17	0	2	-2	97	64
Deltagande (25312)	22	43	9	34	415	275
Summa	39	43	11	33	512	339

Kommentar Tabell E.2

Information har gjort att genomslaget för denna försöksverksamhet blivit mer känd. Därför ökning från 25 till 39 ärenden.

Tabell E.3

Ärendetyp (avser endast de ärenden som finansieras via ansökningsavgifter)	Antal beslutade ärenden	Intäkter, tkr	Kostnader, tkr (inkl. OH)	Netto, tkr	Kostnad per ärende	
					Inkl. OH	exkl. OH
Ansökan om						
Förhandsbesked för taxiförläggning, 2441	12	8	4	4	315	208
Tillstånd för taxiförläggning, 2442	83	62	31	30	379	260
Körkortstillstånd i annat fall, 25100, 25101	6 876	1 386	2 896	-1 510	421	246
Körkortstillstånd efter återkallelse, 25102	242	506	382	124	1 578	1 073
Förhandsbesked för körkortstillstånd, 25103	68	12	45	-33	659	447
Utbyte av utländska körkort, 2512	125	73	48	24	385	272
Förlängning enl. 3 kap. 12 § kkl (1998:488), 2513	1 149	354	112	242	97	70
Dispenser, 2514	28	19	3	16	107	71
Ansökan om traktorkort före fyllda 16 år (särskilda skäl), 2515	9	2	2	1	177	117
Summa	8 592	2 420	3 523	-1 102	4 118	2 763

Kommentar Tabell E.3

Antal ärenden har ökat under 2009.

TABELL LIVSMEDELSKONTROLL, DJURSKYDD OCH ALLMÄNNA VETERINÄRA FRÅGOR

Tabell F.1 Länsfakta inom Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor

Länsfakta	2009-12-31		2008-12-31		2007-12-31	
Antalet verksamma veterinärer i länet	57		52		49	
varav män/kvinnor	19	38	18	34	17	32
Antal inspektörer inom djurskyddskontroll, st/åa	5,47		7,67		7,15	
varav män/kvinnor	1	5	2	14	6	10

Kommentar Tabell F.1

Antalet i länet verksamma veterinärer har ökat något under de senaste tre åren. Andelen kvinnliga veterinärer ligger i länet på 67 procent och förväntas öka under kommande år då andelen kvinnor bland nyexaminerade veterinärer under många år legat nära 90 procent.

Antal årsarbetskrafter (åa) som arbetar med operativ djurskyddskontroll har minskat sedan Länsstyrelsen tog över ansvaret för kontrollen (5,47 åa år 2009 mot 7,67 åa år 2008). Enligt resursinventering som gjordes inför överflyttningen av djurskyddskontrollen bedömdes resursbehovet till mellan 8,0 och 9,0 åa för att klara de krav som ställs på Länsstyrelsens operativa djurskyddskontrollarbete. De medel som tilldelats Länsstyrelsen för detta arbete beräknas räcka till fem tjänster. Andelen kvinnliga medarbetare utgör 83 procent.

TABELLER REGIONAL TILLVÄXT**Tabell G.1**

Fördelning av beslut per ändamål 2009 (tkr)	2009	2008	2007
1. Regionalt investeringsstöd	15	1 000	3 000
2. Regionalt bidrag till företagsutveckling	0	10	163
3. Stöd till kommersiell service	217	94	137
4. Sysselsättningsbidrag	0	0	0
5. Såddfinansiering	0	0	0
6. Regional projektverksamhet (totalt)	1 171	8 416	8 990
varav regionala tillväxtprogram eller motsvarande	1 000	6 716	0
varav EG:s strukturfondsprogram	125	1 800	0
varav kommersiell service	0	94	0
varav övrigt	45	0	0
7. Uppföljning och utvärdering	301	300	0
Totalt	1 704	9 820	12 290
Ändamål 1-5 (företagsstöd). Beslut som avser medfinansiering EG:s strukturfondsprogram	0	1 000	0

Med beslut avses beslut som fattas under året och som betalas ut under året eller något av de påföljande åren. Uppgifter fylls endast i avseende ändamål för vilka respektive länsstyrelse disponerar medel. Under regional projektverksamhet anges den totala summan beslut samt andel av den totala summan som avser medfinansiering av EG:s strukturfondsprogram och regionala tillväxtprogram eller motsvarande näringslivsorienterade program inom den regionala tillväxtpolitiken samt projektmedel till kommersiell service (ej ändamål 3) och eventuella övriga områden (exklusive ändamål 7).

Kommentar Tabell G.1

Under 2009 har Länsstyrelsen fattat relativt få beslut. Länsstyrelsen arbetar med treåriga cykler av beslut kopplat till bland annat perioderna för EU:s strukturfondsprogram. Många beslut har därför tagits mot bemyndiganden 2007 och 2008. Under 2009 beslutade Länsstyrelsen om ett antal mindre ärenden inom kommersiell service för att förstärka det nya uppdraget om regionalt serviceprogram. Det höjde andelen fördelade medel till detta ändamål. Se vidare redovisning av uppdrag 11.

Tabell G.2

Fördelning av beslut fattade mot bemyndigande avseende stöd till ekonomiska föreningar (t.ex. kooperativ verksamhet) (tkr)	2009	2008	2007
Företagsstöd	0	0	0
Regional projektverksamhet	200	375	200
Totalt	200	375	200
Redovisade belopp skall inkludera ev. medfinansiering av EG:s strukturfondsprogram			

Kommentar Tabell G.2

Länsstyrelsen har på grund av knappa resurser inte använt dem till företagsstöd. Medel har fördelats till Föreningen Mälsåkers framtid för att driva ett attraktionsprojekt tillsammans med Riksantikvarieämbetet om Mälsåkers slott.

Tabell G.3

Fördelning av beslut fattade mot bemyndigande avseende stöd till lokala och regionala resurscentra för kvinnor (tkr)	2009	2008	2007
Lokala och regionala resurscentra för kvinnor	832	1 308	1 153

Kommentar Tabell G.3

Kraftigt minskade länsanslag har medfört att Länsstyrelsens möjligheter att utveckla resurscentra har minskat. Genom satsningarna på Främja kvinnors företagande som, genom UTCED även inkluderar ERUF:s strukturfondsmedel, har Länsstyrelsen kunnat arbetet i resurscentra på en rimlig nivå även under 2009. Resurscentra är en aktiv part i detta arbete.

Tabell G.4 - Kostnader för strukturfondsadministrationen

Strukturfondsadministration (tkr)	Ramanslag (5:1)	Övrig finansiering	Årsarbetskrafter
- beredningssekretariat	0	0	0
- förvaltningsmyndighet	0	0	0
- utbetalande myndighet	0	0	0
- urvalskontroll	0	0	0

Tabell G.5 – länsfakta inom EU-stöd

Utbetalade bidrag, summa (tkr)	2009	2008	2007
Bidrag, vilka länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	0	0	0
- varav Artikel 33 (inom mål 1-området)	0	0	0
Bidrag, vilka länsstyrelsen fattar inte beslut om, men betalar ut	0	0	0
Bidrag, vilka länsstyrelsen har fattat beslut om, men där jordbruksverket har gjort utbetalningen	321 768	359 104	382 819
- varav Mål 1	0	0	0
- varav Leader +	0	0	0
- varav miljöersättningar	63 664	73 555	79 673
- varav kompensationsbidrag	152	158	0
- varav startstöd	300	0	50
- varav investeringsstöd	14 778	0	1 435
- varav gårdsstöd	257 952	264 933	300 862

TABELLER HÅLLBAR SAMHÄLLSPLANERING OCH BOENDE**Tabell H.1 Tillsyn enligt plan- och bygglagen (PBL)**

Sakområde och del av sakområde	Antal tillsynsobjekt i länet	Antal tillsynsobjekt som varit föremål för tillsyn	Antal tillsynsobjekt med allvarliga brister som inte åtgärdats ¹⁾
Tillsyn över planväsendet enligt PBL (404)	9	9	0
Tillsyn över byggnadsväsendet enligt PBL (404)	9	9	0
Summa	9	9	0

Definitioner till tabell H.1:

1. brister som återspeglar i tabellen skall avse brister i tillsynen där länsstyrelsen beslutat att rikta kritik.

Kommentar Tabell H.1

För kommentarer hänvisas till redovisning till Boverket 2009-12-15.

Tabell H.2

Bidrag för vilka länsstyrelsen har fattat beslut, men där annan myndighet har gjort utbetalningen (tkr)	2009	2008	2007
Boverket: Engångsbidrag	61 480	64 674	53 843
Boverket: Periodiska bidrag totalt	13 408	16 584	20 398
Totalt	74 888	81 258	74 241
<i>varav Boverket: Nyutbet. periodiska bidrag respektive år</i>	<i>753</i>	<i>2 468</i>	<i>2 712</i>

Kommentar Tabell H.2

Arbetet med engångsbidragen minskade något år 2009 efter att ha ökat under två år. De periodiska bidragen (räntebidragen), som håller på att utfasas, fortsätter att minska.

Tabell H.3

Genomsnittlig genomloppstid för första beslutet	2009	2008	2007
Kompleta	0	0	0
Nybeviljade bidrag för ny- och ombyggnader enl. 1993 års regelsystem (dgr)	0	0	59
Andel ärenden med genomloppstid > 60 kalenderdagar (%)	0%	0%	47%
Nybeviljade investeringsbidrag till hyresbostäder (dgr)	897	0	0
Andel ärenden med genomloppstid > 60 kalenderdagar (%)	100%	0%	0%
Nybeviljade investeringsstimulans till hyres-/studentbostäder (dgr)	0	0	0
Andel ärenden med genomloppstid > 60 kalenderdagar (%)	0%	0%	0%

Kommentar Tabell H.3

Investeringsbidrag har lämnats i två ärenden efter i genomsnitt 897 dagar då inte medel för att kunna besluta erhållits förrän i samband med beslutsdatumen.

Tabell H.4

Beslut om stöd (antal första beslut)	2009	2008	2007
Reguljära stöd			
Räntebidrag nybyggnad, 1993 års regelsystem	1	3	25
Räntebidrag ombyggnad, 1993 års regelsystem	0	1	30
Radonbidrag egnahem	115	163	94
Tillfälliga stöd			
Konvertering från direktverkande elvärme	74	73	73
Konvertering från oljevärme	0	0	176
Bidrag till solvärme	59	56	51
Investeringsstimulans till studentbostäder	0	0	1
Solvärme till kommersiella lokaler	1	0	0
Investeringsbidrag till hyresbostäder	3	0	0
Investeringsstimulans till hyresbostäder	0	0	2
Stöd för energieffektivisering m.m. (OFFROT)	6	49	29
Investeringsstöd äldreboende	2	2	1
Stöd för installation av energieffektiva fönster och biobränsleeldade uppvärmningssystem i småhus	150	106	141
Övriga beslut			
Beslut om omprövning	57	124	85
Beslut om avslag/avskrivning	115	190	255
Beslut om återkallande	56	40	43
Beslut om utbetalning	496	494	905
Beslut om omprövning efter utbetalning	30	16	22

Tabell H.5 - Prövning enligt plan- och bygglagen (PBL)

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
Del av sakområde	Ingående balans	Antal inkomna/initierade ärenden under 2009	Antal beslutade ärenden under 2009	varav upphävida beslut enligt PBL 12:3	Utgående balans (F=B+C-D)	Antal överklagade ärenden under 2009	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans	varav antal ändrade	Genomsnittlig genomströmningstid (dagar) ¹	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år.
Prövning av kommunens beslut enligt PBL 12:1 (402)	0	1	1	0	0				46	0
Överklagande av beslut om detaljplan och områdesbestämmelser enl. PBL (403)	6	25	27	0	4	25	3	0	50	0
Överklagande av beslut om bygglov och förhandsbesked enl. PBL (403)	46	41	75	0	12	40	19	0	114	0

Kommentar Tabell H.5

En detaljplan har överprövats enligt PBL 12:1 under året. Frågan gällde riskerna för människors hälsa - och säkerhet som en gammal deponi kan medföra. Länsstyrelsen behövde dock inte upphäva kommunens beslut.

Antalet överklagade detaljplaner har i princip varit oförändrat jämfört med föregående år. Från halvårsskiftet 2008 redovisas en överklagad detaljplan som ett ärende i motsats till tidigare då varje enskilda besvärsskrivelse diariefördes som ett separat ärende.

Antalet överklagade beslut om bygglov och förhandsbesked har mer än halverats under 2009. Den tidigare ärendebalansens har sänkts avsevärt vilket kan utläsas av årets utgående balans med endast 12 pågående ärenden. Antalet överklaganden av Länsstyrelsens beslut har emellertid varit 25 procent högre under 2009 jämfört med 2008.

TABELLER KULTURMILJÖ**Tabell I.1**

Länsfakta kulturmiljö	2009-12-31	2008-12-31	2007-12-31
Antal registrerade fornlämningar (exkl. marina)	20 337	14 400	1 400
Antal byggnadsminnen enligt 3 kap. kulturminneslagen	54	54	54
Antal kyrkobyggnader enligt 4 kap. kulturminneslagen	101	102	102
Riksintresseområden för kulturmiljövården, <i>antal</i>	61	59	59
<i>yta (ha)</i>	840	840	840
Kulturresevat, <i>antal</i>	0	0	0
<i>yta (ha)</i>	0	0	0
Andel av länets kommuner som har kulturmiljöprogram (%)	33,3%	33,3%	33,3%

Kommentar Tabell I.1

Antal fornlämningar 2009 har justerats efter senaste statistiken i FMIS, det digitala fornlämningsregistret. Tidigare siffror har byggts på manuell beräkning i ett skede när FMIS inte var komplett. Siffrorna för antal kyrkor och riksintresseområden har rättats från föregående år.

Tabell I.2

Utbetalade bidrag för kulturmiljö, summa (tkr)	2009	2008	2007
Bidrag, vilka länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	0	0	0
Bidrag, vilka länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Riksantikvarieämbetet har gjort utbetalningen	8 669	10 840	8 936

TABELLER NATURVÅRD, SAMT MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDD**Tabell J.1 Tillsyn inom Naturvård och miljöskydd**

Sakområde och del av sakområde	Antal tillsynsobjekt i länet ¹⁾	Antal tillsynsobjekt som varit föremål för tillsyn	Antal tillsynsobjekt med allvarliga brister som inte åtgärdats ²⁾
Naturvård och miljöskydd totalt (5)			
varav tillsyn av områdesskydd (515)	156	2	2
varav tillsyn av vattenskyddsområden (516)	0	0	0
varav tillsyn av dispenser och tillstånd avseende områdesskydd (526)	49	3	2
varav tillsyn av skydd för djur- och växtarter (527)	162	130	0
varav tillsyn av övrig prövning avseende naturskydd (528)	47	0	0
varav tillsyn av vattenverksamhet (535)	1 300	58	6
varav tillsyn av miljöfarlig verksamhet (555)	55	55 (genom miljö-rapport) 33 övrig tillsyn	0
varav tillsyn av kemiska produkter och biotekniska organismer (565)	55	55 (genom miljö-rapport) 1 övrig tillsyn	0
varav tillsyn av avfall och producentansvar (566)	55	55 (genom miljö-rapport)	0
varav tillsyn av övrigt miljö- och hälsoskydd (567)	0	0	0
varav tillsyn av förorenade områden och miljöriskområden (575)	Ca 100	6	1
Summa	Ca 1 979	398	11

Definitioner till tabell J.1

1) med tillsynsobjekt avses verksamheter, produkter eller anläggningar, dvs. de enheter som är föremålet för tillsyn enligt av staten fastställda normer. I de fall där tillsyn görs över andra tillsynsorgan (vanligtvis kommuner) kan tillsynsobjekt avse kommun. I övriga fall skall tillsynsobjekt EJ avse kommun eller kommundel, då denna är att betrakta som objektansvarig, dvs. den som ansvarar för att tillsynsobjektet uppfyller statens krav.

2) brister som återrapporteras i tabellen skall avse brister i tillsynen där länsstyrelsen beslutat förelägga om rättelse.

Kommentar Tabell J.1**Tillsyn av områdesskydd (515)**

I summan för tillsynsobjekten ingår naturreservat, naturminnen, interimistiska reservat, men inte strandskyddsområden (kustområden, sjöar och vattendrag), Natura 2000-områden som ej är naturreservat, skogliga biotopskyddsområden eller djur- och växtskyddsområden. I antalet objekt som varit föremål för tillsyn ingår de reservat där viss tillsyn utförs av de naturbevakare Länsstyrelsen förordnat.

Tillsyn av dispenser och tillstånd avseende områdesskydd (526)

Definitionen av tillsynsobjekt är oklar. Länsstyrelsens tolkning är att det som avses är antalet meddelade beslut om dispenser och tillstånd under 2009.

Tillsyn av skydd för djur- och växtarter (527)

Avser antalet fågel- och salskyddsområden i länet, där tillsyn av lagefterlevnaden utövas av de särskilda naturbevakare som Länsstyrelsen förordnat. Någon övrig tillsyn, t ex enligt CITES, har inte förekommit under året.

Tillsyn av övrig prövning avseende naturskydd (528)

Avser antalet vilthägn.

Tillsyn av vattenverksamhet (535)

Det finns ca 1 300 verksamheter med någon form av tillstånd. I antalet objekt som varit föremål för tillsyn har samtliga tillsynsärenden redovisats inklusive tillsyn av tillstånds/anmälningsskyddad vattenverksamhet som påbörjats utan tillstånd/anmälan.

Tillsyn av miljöfarlig verksamhet, Tillsyn av kemiska produkter och biotekniska organismer, Tillsyn av avfall och producentansvar (555, 565, 566)

Tillsyn har gjorts i samtliga verksamheter som Länsstyrelsen har tillsyn över.

Tillsynen har i de flesta fall begränsats till tillsyn via miljörapporter eller tillsyn orsakad av händelser vid företaget. Planerad tillsyn har inte varit möjlig att genomföra i någon större omfattning.

Tillsyn av förorenade områden och miljöriskområden (575)

Tillsynen in om förorenad mark ligger i samma nivå som föregående år.

Tabell J.2 Länsfakta inom miljötillsyn

Länsfakta om rennärning	2009-12-31	2008-12-31	2007-12-31
Faktiskt antal renar i förhållande till tillåtet antal (%)	0,0%	0,0%	0,0%
Antal slaktade renar/år	0	0	0
Produktion av renkött/år (ton)	0	0	0
Antal renskötsel företag	0	0	0
Antal samebyar	0	0	0

TABELL FISKE**Tabell K.1**

Länsfakta inom fiskeområdet	2009-12-31	2008-12-31	2007-12-31
Antal fiskevårdsområden	16	16	16
Antal yrkesfiskelicenser	35	38	35
Antal fartygstillstånd	6	8	8
Antal inkomna ansökningar om stöd ur strukturfondsprogram	1	1	1

Kommentar Tabell K.1

Intresset för att bilda nya fiskevårdsområden är lågt i länet. Antalet yrkesfiskare är relativt stabilt i Mälaren och Hjälmaren medan kustfisket p g a svag lönsamhet visar en klart nedåtgående trend. Som följd av tillbakagången inom kustfisket har också antalet fartygstillstånd minskat.

TABELLER SOCIAL OMVÅRDNAD**Tabell L.1 Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter 2009 för Social omvårdnad**

Tabellen skall innehålla verksamhetskostnader enligt resultaträkningen. Fakta i tabellen skall endast redovisas för senaste räkenskapsår (dvs. 2009).

Kostnader och årsarbetskrafter för Social omvårdnad	Kostnader (tkr)	Årsarbetskrafter
Totala kostnader Social tillsyn (exkl. OH)	7 355	10,12
varav Allmänt och övergripande inom social omvårdnad (700)	2 636	3,56
varav Tillsyn och rådgivning m.m. (701,709)	2 781	4,63
varav Enskild vårdverksamhet (702)	232	0,39
varav Individärenden (703)	2	0,00
varav Fördelning av statsbidrag (704)	1 503	1,24
varav Alkoholärenden (705)	201	0,30
Verksamhetsgrenens andel av myndighetsövergripande kostnader (10 + 11)	3 158	
Totala kostnader Social omvårdnad (inkl. OH)	10 513	

Tabell L.2 Social omvårdnad - antal tillsynsobjekt

Sakområde och del av sakområde	Antal tillsynsobjekt i länet ¹⁾	Antal tillsynsobjekt av dessa som varit föremål för någon form av verksamhetstillsyn	Antal tillsynsobjekt där ist lämnat kritik i verksamhetstillsynen	Antal ggr när ist beslutat om en tidsplan för när påtalade brister ska vara åtgärdade
Äldreomsorg	224	6	5	3
Handikappomsorg	383	29	8	3
Individ och familjeomsorg	102	21	19	16
<i>varav – barn och familj</i>	54	12	9	9
– missbruk	27	6	6	4
– ekonomiskt bistånd	10	3	1	0
– familjerätt	9	3	3	3
– familjerådgivning	2	0	0	0
Summa:	709	56	32	22

Definition till tabell L.2 1 Med ett tillsynsobjekt avses t.ex. en institution (HVB), en särskild boendeform, en daglig verksamhet eller en öppenvårdsverksamhet i offentlig eller privat regi som länsstyrelsen har tillsyn över, oavsett om verksamheten står under löpande tillsyn av socialnämnden i den kommun där verksamheten bedrivs. Med ett tillsynsobjekt avses även myndighetsutövningen inom ekonomiskt bistånd, missbruk, familjer och barn samt familjerätt inom området individ- och familjeomsorg inom en kommun, en kommunal eller en stadsdel. Dessutom avses myndighetsutövningen inom handikappomsorg eller äldreomsorg i en kommun, en kommunal eller en stadsdel som ett objekt. Men inom de olika omsorgsgrenarna räknas verksamheter som egna objekt. Varje äldreboende är ett objekt, varje gruppboende ett objekt, hemtjänsten i en kommun eller en kommunal ett objekt, ekonomiskt bistånd i en kommun ett objekt o.s.v. Med tillsynsobjekt avses däremot inte ett individärende.

Kommentar Tabell L.2

Antalet tillsynsobjekt som varit föremål för någon form av verksamhetstillsyn är betydligt färre än under föregående år. Under 2008 var det 101 tillsynsobjekt som var föremål för någon form av verksamhetstillsyn. Orsakerna till detta är bl.a. vakanser på tjänster samt att den kommande organisationsförändringen tagit en hel del tid i anspråk.

En annan förändring är att Länsstyrelsen har riktat kritik i fler ärenden än under föregående år. Under 2008 riktades det kritik vid 28 tillfällen. Det utvecklingsarbete som genomförts inom ramen för Social Samverkan i Sverige har medfört en större tydlighet när det gäller beslutskriterier och kan vara en av flera orsaker.

Tabell L.3 Social omvårdnad - antal inspektioner/kontroller

Nedanstående tabell svarar mot de krav på återrapportering avseende Social omvårdnad. Observera att det är antal inspektioner som ska anges - inte antalet tillsynsobjekt. Kommuner avser kommuner där länsstyrelsen mer ingående granskat ett eller flera områden.

Genomförda granskningar		Med inriktning barn och unga	Med inriktning missbruk	Med inriktning psykosociala problem
Antal granskade hem för vård eller boende (HVB)	Privata	3	0	1
	Offentliga	3	1	0
	Oanmälda besök ¹	2	0	0
Genomförda granskningar		Äldre	Funktionshindrade	varav psykiskt funktionshindrade
Antal granskade särskilda boendeformer	Privata	0	1	1
	Offentliga	2	6	1
	Oanmälda besök ¹	0	0	0
Antal granskningar	Hemtjänstenheter	0	0	0
	Boendeserviceenheter	0	0	0
	Missbruk	Barn och unga	Äldreomsorg	Stöd och service till funktionshindrade
Antal granskade kommuner	3	5	5	7
Antal granskade kommundelar				

¹Under oanmälda besök anges antal oanmälda besök, inte antal HVB eller särskilda boendeformer där man gjort oanmälda besök

Kommentar Tabell L.3

Antalet granskade HVB är betydligt färre än föregående år, vilket förklaras av att det särskilda uppdraget om tillsyn av HVB genomfördes 2008. Antalet granskade särskilda boendeformer inom äldreområdet är också lägre, medan det inom området funktionshindrade ligger på samma nivå som 2008. Att det sammanlagt genomförts färre granskningar än 2008 har samma förklaring som angetts tidigare: vakanser och organisationsförändring.

Tabell L.4 Personal som arbetar med tillsyn, rådgivning, information och tillstånd inom de olika områdena

	Ekonomiskt bistånd	Missbruk	Barn och unga	Familjerätt	Äldreomsorg	Stöd och service till funktionshindrade
Antal personal	1	1	3	1	2	2
varav antal på heltid	0	0	1	0	2	0
varav antal mer än 50 procent	0	1	0	0	0	2

TABELL JÄMSTÄLLDHET**Tabell M.1****91**

Kostnader/intäkter för sakområde Jämställdhet	2009	2008	2007
Verksamhetskostnader inkl. OH¹ (tkr)	435	856	7 427
varav ramanslag 5:1, netto (tkr)	149	856	3 083
varav övrig finansiering (tkr)	286	0	4 344
Andel av länsstyrelsens totala verksamhetskostnader (%)	0,32	0,7	5,7
Verksamhetsintäkter	98	3 219	4 199

[1] Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11)

Kommentar Tabell M.1

Under 2007 avslutades jämställdhetsprojektet Genväg Sörmland som under några år var en stor satsning på jämställdhet för Länsstyrelsen, bl a med finansiering från Nutek och ESF-rådet. År 2008 övergick jämställdhetsarbetet till att endast utföras av Länsstyrelsens jämställdhetssakkunnig – med 50 procent jämställdhet och 50 procent regional utveckling. Därutöver pågick arbete inom området hedersrelaterat våld. Jämställdhetssakkunnig slutade sin anställning i februari 2009 och tjänsten har därefter varit vakant. Innan dess producerades en fickfaktabok: "Kvinnor och män i Södermanland 2008/2009", finansierat med regionala utvecklingsmedel. Arbetet mot hedersrelaterat våld har pågått under hela 2009.

Sammanställning över väsentliga uppgifter
--

Sammanställningen skall göras enl. 2 kap. 4 § Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

		2009	2008	2007	2006	2005
Låneram	Beviljad	4 000	4 000	4 500	5 000	6 000
	Utnyttjad	2 389	3 269	2 581	2 824	2 383
Kontokredit hos RGK	Beviljad	4 900	4 900	4 900	4 900	4 900
	max. utnyttjad	0	0	0	0	0
Räntekonto	Räntekostnader	27	129	112	65	53
	Ränteintäkter	362	2 871	2 473	1 558	357
Totala avgiftsintäkter (ktogrupp 31-34, 7)	mynd. Disponerar	6 934	4 718	5 690	3 367	3 393
	mynd. ej disponerar	4 708	3 614	3 626	3 678	3 812
Jämförelse med beräknade avgiftsintäkter (ktogrupp 31-34, 7) enl. regleringsbrev	mynd. disponerar	3 619	1 539	1 815	3 880	2 864
	mynd. ej disponerar	4 591	3 700	3 860	4 170	4 000
Anslagskredit	beviljad	4 478	3 800	3 788	2 273	0
	utnyttjad	1 627	3 124	0	0	0
Summa utg. reservationer (anslag)		0	0	0	0	0
Summa anslagssparande 5:1		-1 627	-3 124	869	410	933
Summa anslagssparande Övriga anslag		114	1 007	1 014	1 426	12 329
- därav intecknat av åtaganden med stöd av reservationer och anslagssparande		294	440	0	680	0
Bemyndiganden	tilldelat	8 000	10 000	11 000	15 000	39 016
	summa åtaganden	4 758	5 616	7 217	5 465	13 354
Årsarbetskrafter (åa) ¹		163,4	188,1	178,4	188,5	154,5
Medelantalet anställda ¹		212	195	199	174	166
Driftkostnad per åa		842	688	721	631	666
Årets kapitalförändring		3 457	7 724	-1 156	1 937	207
Balanserad kapitalförändring		4 748	-8 587	-7 431	-9 368	-9 574

¹ Mätmetod skall finnas dokumenterad.

Finansiell redovisning

Sjukfrånvaro i procent	2009	2008	
Anställda -29 år	1,3	0,3	
Anställda 30-49 år	2,1	2,8	
Anställda 50 år -	2,1	6,6	
Totalt	2,0	4,6	
Andelen långtidssjuka (60 dagar eller mer)	16,4	70,2	
Kvinnor			
Anställda -29 år	1,7	0,5	
Anställda 30-49 år	2,1	3,9	
Anställda 50 år -	2,5	8,6	
Totalt	2,3	6,1	
Andelen långtidssjuka (60 dagar eller mer)	21,8	76,8	
Män			
Anställda -29 år	0,0	0,0	
Anställda 30-49 år	1,9	1,2	
Anställda 50 år -	1,5	3,4	
Totalt	1,5	2,2	
Andelen långtidssjuka (60 dagar eller mer)	3,9	41,4	
Antal anställda uppdelat på kön 2009	Män	Kvinnor	Totalt
Anställda -29 år	5	15	20
Anställda 30-49 år	39	62	101
Anställda 50 år-	44	64	108
Samtliga anställda	88	141	229
Antal anställda uppdelat på kön 2008	Män	Kvinnor	Totalt
Anställda -29 år	4	9	13
Anställda 30-49 år	41	63	104
Anställda 50 år-	36	59	95
Samtliga anställda	81	131	212

Sjukfrånvaro

Den totala sjukfrånvaron har under 2009 minskat från 4,6 procent till 2,0 procent. Den korta sjukfrånvaron ligger fortfarande på en låg nivå, dock med en mindre ökning bland män. Andelen av de sjukskrivna som varit långtidssjukskrivna har från år 2008 minskat från 70,2 till 16,4 procent. Grupperna är relativt små och varje sjukskrivning ger synbar förändring i statistiken. Detta utgör en del av förklaringen till de stora fluktuationerna i statistiken för sjukfrånvaro. Efter analys av siffrorna kan inga sjukskrivningar hänföras till arbetsrelaterade problem.

Insatser som gjorts för att minska sjukfrånvaron är att införa en friskvårdstimme samt öka motionsbidraget samt erbjuda alla anställda föreläsningar för kropp och själ.

RESULTATRÄKNING (TKR)

RESULTATRÄKNING 2009-01-01--2009-12-31	Utfall 090101- 091231	Jämförelsetal 080101- 081231	Not.
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	78 484	81 958	1
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	6 934	4 718	2,3
Intäkter av bidrag	51 524	40 879	4
Finansiella intäkter	362	2 872	5
Summa	137 304	130 427	
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	-91 860	-88 350	6
Kostnader för lokaler	-7 825	-6 982	6
Övriga driftkostnader	-36 916	-32 648	6
Finansiella kostnader	-27	-129	7
Avskrivningar och nedskrivningar	-1 000	-1 223	
Summa	-137 628	-129 332	
Verksamhetsutfall	-324	1 095	
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter m.m. samt andra intäkter som inte disponeras av myndigheten	4 708	3 613	23
Medel som tillförts statsbudgeten från uppbördsverksamhet	-4 708	-3 613	
Saldo	0	0	
Transfereringar			
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag	4 111	5 044	8
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	89 729	57 583	8
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	14 620	13 651	8
Upplösning av fonder m.m. för transfereringsändamål	22	23	17
Lämnade bidrag	-104 701	-69 672	9
Saldo	3 781	6 629	
Årets kapitalförändring	3 457	7 724	10

BALANSRÄKNING (tillgångar)

BALANSRÄKNING (Tkr) 2009-12-31	091231	081231	Not
TILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar			
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	251	530	11
Summa immateriella anläggningstillgångar	251	530	
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	90		12
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	1 964	2 739	12
Summa materiella anläggningstillgångar	2 054	2 739	
Fordringar			
Kundfordringar	449	261	
Fordringar hos andra myndigheter	4 215	11 717	
Övriga fordringar	11 117	7 282	
Summa fordringar	15 781	19 260	
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	1 714	1 856	13
Upplupna bidragsintäkter	200	424	13
-			
Summa periodavgränsningsposter	1 914	2 280	
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	20 546	-1 369	14
Summa avräkning med statsverket	20 546	-1 369	
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	12 960	50 490	
Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	1 418	490	15
Summa kassa och bank	14 378	50 980	
Summa Tillgångar	54 924	74 420	

BALANSRÄKNING (kapital och skulder)

BALANSRÄKNING (Tkr) 2009-12-31	091231	081231	Not
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskapital			
Balanserad kapitalförändring	4 748	-8 587	16
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	3 457	7 724	
Summa myndighetskapital	8 205	-863	
Fonder			
Fonder	39	61	17
Summa fonder	39	61	
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	252	276	18
Övriga avsättningar	1 278		
Summa avsättningar	1 530	276	
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	2 389	3 269	19
Skulder till andra myndigheter	6 142	7 780	
Leverantörsskulder	4 361	4 672	
Övriga skulder	1 846	3 763	
Depositioner	1 419	494	
Summa skulder	16 157	19 978	
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	5 359	6 276	20
Oförbrukade bidrag	23 634	48 500	
Övriga förutbetalda intäkter	0	192	
Summa periodavgränsningsposter	28 993	54 968	
Summa Kapital och Skulder	54 924	74 420	
<u>Ansvarsförbindelser:</u>			
Övriga ansvarsförbindelser			
- Omvända ansvarsförbindelser (avskrivningslån)	294	440	21

ANSLAGSREDOVISNING (TKR)									
REDOVISNING MOT ANSLAG 2009-01-01--2009-12-31									
Anslag/Anslagsbeteckning	Ingående överförings- belopp	Årets till- delning enl regleringsbrev	Fördelade anslags- belopp	Omdisp. anslags- belopp	Utnyttjad del av medgivet överskridande	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överförings- belopp
01 05 001 003 Länsstyrelsens (ramanslag)	-3124	80 203		570		-261	77 388	-79 015	-1 627
19 01 001 003 Regionala tillväxtåtgärder (ramanslag)	92	4 680					4 772	-4 658	114
26 01 004 026 Övergångseffekt av kostnadsmässig avräkning Administrativa kostnader (ramanslag)					445		445	-445	
SUMMA ANSLAG	-3 032	84 883	0	570	445	-261	82 605	-84 118	-1 513

Not 22

--

Avslutade anslag

22 37 07 003 (2004) Länsstyrelsen i Södermanlands län (a)

22 37 07 003 001 (2004) Administrativa kostnader (a)

22 37 07 003 002 (2004) IT-infrastruktur: regionala transportnät m.m (ramanslag)

Finansiella villkor**01 05 01 001 Länsstyrelsens ramanslag**

- Utöver tilldelat belopp disponerar länsstyrelsen en räntekontokredit på 4 900 tkr. Räntekontokrediten har ej utnyttjas.
- Länsstyrelsen disponerar en låneram på 4 000 tkr. Av ramen har 2 388 tkr utnyttjats vid budgetårets slut.
- Länsstyrelsen disponerar ett anslagskredit som uppgår till 4 010 tkr. Av anslagskrediten har 1 627 tkr utnyttjats vid räkenskapsårets slut.
- Länsstyrelsen har enligt uppdrag 1 i regleringsbrevet lämnat utgiftsprognoser för anslaget i system Hermes enligt angivna datum.
- Enligt regleringsbrevet för 2009 skall länsstyrelsen betala 1 789 tkr av anslaget till Regionförbundet Sörmland. Av dessa medel har 1 650 tkr betalats ut med en tolfedel per månad med undantag för januari månad då 139 tkr utbetalades till Regionförbundet Sörmland.
- Enligt regleringsbrevet 2009 skall länsstyrelsen betala 50 tkr. till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap som abonnemangsavgift för det gemensamma radiokommunikationssystemet Rakel.

19 01 001 003 Regionala tillväxtåtgärder

- Av tilldelade medel får högst 300 tkr användas för uppföljning och utvärdering. Länsstyrelsen har använt (175 tkr) av anslagsmedlen för uppföljning och utvärdering under år 2009.

26 01 004 026 Övergångseffekt av kostnadsmässig anslagsavräkning

- Medlen är ett medgivet överskridande av anslaget som en följd av övergångseffekten till kostnadsmässig anslagsavräkning.

Bemyndiganderedovisning (tkr)

Anslag/Anslagsbeteckning	Tilldelad bemynd.ram	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden	Utestående åtagandenas fördelning per år		
				2010	2011	2012
19 01 001 003 Regionala tillväxtåtgärder	8 000	4 274	4 758	2 758	2 000	0

Utestående åtaganden 2008 är felaktigt redovisade. Det rätta beloppet på utestående åtaganden 2008 är 4 274 tkr och inte 5 616 tkr vilket framgår av årsredovisningen 2008. Orsaken till felaktigheterna i årsredovisningen 2008 kan härledas till korrigeringar gjorda under januari 2009 och utbetalningar som skulle ha inträffat 2008 och inte 2009.

**REDOVISNING MOT INKOMSTTITEL
(TKR)**
REDOVISNING MOT INKOMSTTITEL 2009-01-01--2009-12-31

Inkomst- titel	Benämning	Inkomster	Beräknat belopp enligt regl. brev 2009	Not 23
2511	Expeditions- och ansökningsavgifter	485	531	
2537	Miljöskyddsavgifter	2 310	2 300	
2539	Täktavgifter	327	310	
2552	Övriga offentligrättsliga avgifter	247	250	
2714	Sanktionsavgifter m.m.	1 326	1 200	
2811	Övriga inkomster av statens verksamhet	9	0	
9455	Lotteriavgifter	4	0	
SUMMA TOTALT		4 708	4 591	

**TILLÄGGSUPPLYSNINGAR SAMT NOTER TILL RESULTATRÄKNING,
BALANSRÄKNING OCH ANSLAGSREDOVISNING.**

(Belopp anges i tkr om inget annat anges. Belopp inom parentes avser jämförelsebelopp från närmast förgående år).

Allmänt

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Vår redovisning följer god redovisningssed enligt ESV:s föreskrifter till förordningens § 5 respektive allmänna råd till § 6 förordningen om myndigheters bokföring (2000:606).

Redovisnings- och värderingsprinciper

Vi följer de redovisnings- och värderingsprinciper som gäller för statliga myndigheter enligt Bokföringsförordningen, Anslagsförordningen, Kapitalförsörjningsförordningen och Förordningen om årsredovisning och budgetunderlag.

Bokföringsförordningens krav på löpande redovisning av fordringar och skulder samt tillgångsredovisning med utgångspunkt från anskaffningsvärdet oavsett finansieringsform tillämpas.

Fordringar och skulder hos andra statliga myndigheter särredovisas och är i tillämpliga delar avstämda med berörd myndighet i enlighet med Ekonomistyrningsverkets (ESV) föreskrifter om motpartsavstämning.

Från och med 2009-01-01 tillämpar länsstyrelsen kostnadsmässig anslagsavräkning avseende verksamhetens kostnader och intäkter enligt förordningsändringar.

Undantag från EA-regler

Länsstyrelsen har inte upprättat delårsrapport 2009 enligt regeringsbeslut FI 2006/4431 mfl. Regeringen har meddelat dispens från att redovisa jämförelsetal i resultatredovisningens tabeller avseende kostnader per verksamhetsgren. Undantag görs också från 3 kap. 2 § första stycket, förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Länsstyrelsen har inte upprättat finansieringsanalys i årsredovisningen i enlighet med regeringsbeslut 2008-01-10. Kraven på att lämna finansieringsanalys har begränsats till myndigheter som under de senaste två åren har haft både en balansomslutning och kostnader om minst en miljard kronor. Eftersom länsstyrelsen inte uppfyller dessa kriterier upprättas ingen finansieringsanalys i årsredovisningen för 2009.

Värdering av anläggningstillgångar

Tillgångar för förvaltningsändamål med ett anskaffningsvärde över 10 tkr exkl. moms och avsedda för stadigvarande bruk samt med en beräknad ekonomisk livslängd på tre år eller längre definieras som anläggningstillgångar. Objekt utgörande en fungerande enhet vars sammanlagda anskaffningsvärde uppgår till mer än 10 tkr klassificeras som anläggningstillgång.

Avskrivningar av anläggningstillgångar sker linjärt. Bokfört värde för materiella anläggningstillgångar är redovisat utifrån anskaffningskostnad exkl. moms minskat med ackumulerade avskrivningar enligt avskrivningsplan.

Från 1 januari 2009 tillämpas följande avskrivningstider för nya inventarier i enlighet med länsstyrelsernas EA föreskrifter.

Utvecklingsarbete	3 år
Dataprogram	3 år
Dataprogram, egenutvecklat	3 år
Rättigheter	3 år
Övriga immateriella anläggningstillgångar	3 år
Förbättringsutgifter på annans fastighet	7 år
Maskiner	4 år
Datorer och kringutrustning	3 år
Leasingavtal	3 år
Bilar och andra transportmedel	4 år
Övriga inventarier	5 år
Konst	Ej avskr

Avskrivning sker månadsvis från den månad tillgången tagits i bruk.

From 2009-01-01 sker all inköp av IT utrustning genom LstIT i Västra Götaland. Äganderätten på nya IT investeringar ligger hos Länsstyrelsen i Västra Götaland. Immateriella och materiella anläggningstillgångar samt avskrivningar på nya IT investeringar redovisas från 2009-01-01 i Västra Götalands balansräkning.

Avsättningar

Pensionsavsättningar avseende delpensioner redovisas i balansräkningen fr.o.m. bå 2003. Korrekt delpensionsskuld fås från SPV halvårsvis, i samband med pensionens början bokförs en uppskattad skuld.

Under 2009 har övriga avsättningar avseende lokal och personalkostnader bokförts gällande verksamhetsövergång till Transportstyrelsen och Socialstyrelsen.

Brytdag

Löpande redovisning och anslagsavräkning avseende bå 2009 har gjorts till och med 2010-01-11.

Övriga värderingsprinciper

Värdereglering avseende lönegarantiersättningar bedöms utifrån ett medeltal från de utdelningar som länsstyrelsen har erhållit de senaste fem åren. I enlighet med värderingsprincipen sker värdereglering med 90 procent av fordran.

Kundfordringar som överlämnats till kronofogdemyndigheten för indrivning respektive fordringar som bevakats i konkurs har i de flesta fall bedömts som osäkra och nedskrivits med 100 procent.

I särskild not lämnas upplysningar om beslutade men ej utbetalade bidrag avseende regionalpolitiskt stöd och stöd till jordbrukets rationalisering m.m. Inom linjen i balansräkningen har redovisats omvända ansvarsförbindelser avseende avskrivningslån.

Periodiseringsprinciper

Periodavgränsningsposter har upprättats för upplupna räntetäkter och räntekostnader, löne- och semesterskulder, förutbetalda hyreskostnader, övriga upplupna kostnader m.m. samt upplupna bidragsintäkter från andra myndigheter enligt ESV:s anvisningar.

Intäkter och kostnader överstigande 10 tkr har periodiserats i årsredovisningen.

Likvida medel/betalningar

Länsstyrelsen har två separata betalningsflöden, räntebärande samt icke räntebärande. För verksamhet inom ramanslaget och för externa medel används det räntebärande flödet. För sakanslag

(transfereringsanslag), externa bidrag avseende transfereringar och inkomstitlar används det icke räntebärande flödet. I enlighet med regleringsbrevet används statsverkets checkräkning för lönegarantiersättningar.

Medel som deponerats hos Länsstyrelsen har i enlighet med länsstyrelsernas regleringsbrev satts in på ett separat räntekonto i Riksgäldskontoret.

Till rådsledamöter, landshövding, länsråd och biträdande länsråd har under räkenskapsåret utbetalats ersättningar och andra förmåner enligt följande:

Uppgifter enligt 7 kap. 2 § i Förordning om årsredovisning och budgetunderlag (2000:605) för år 2009.			
Styrelseledamot	Skattepliktig ersättning (kr)	Bilersättning enligt schablon (kr)	Uppdrag som styrelseledamot m.m.
Ekström, Hans	2 900		1)
Finstorp Lotta	2 900		2)
Ingegerd Palmér	4 538	3 481	
Hagberg Liselotte	1 450		
Lundh Anna-Greta	4 350		3)
Matsson Christina	1 450		4)
Olovsson Fredrik	4 470	222	
Gösta Reinl	4530	333	
Summa	26 588	4 036	

Ledande befattningshavare vid länsstyrelsen: (tkr)

Könberg, Bo	957	0	Styrelsen för Statens pensionsverk
Ekelund, Kurt	833	0	Mälardalens Högskola Övervakningskommittén för östra och norra mellan Sverige samt Stockholm ALMI Företagspartner Sörmland AB (adj)
Agnetta Wikblom	589	0	Inga uppdrag
Summa	2 379	0	

1) Ekström, Hans	Mälardalens Högskola Länstrafiken Sörmland Länstrafiken Mälardalen Mälalab
2) Finstorp, Lotta	Flens Industrihus AB
3) Lundh, Anna-Greta	Länsförsäkringar ITC AB
4) Mattsson, Christina	Björksavsprodukter i Åre AB Gocken Jobs AB

Inga framtida åtaganden om ersättningar eller förmåner har avtalats, varken med ledande befattningshavare vid länsstyrelsen eller styrelseledamöter.

NOTER TILL RESULTATRÄKNINGEN		<u>2009</u>	<u>2008</u>
Not 1 Intäkter av anslag			
Verksamhetens intäkter			
- 01 05 001 003	Förvaltningsanslag Länsstyrelsen i D - län	76 205	78 927
- 19 01 001 003	Regionala tillväxtåtgärder	2 279	3 031
Summa		78 484	81 958
Not 2 Intäkter av avgifter och andra ersättningar			
- Förvaltningsanslag Länsstyrelsen i D-län varav § 4 Avgiftsförordningen 1725 tkr		1 749	721
Avgiftsbelagd verksamhet 2009 där inkomster disponeras(eget resultatområde)			
- Vägverket (prövningsavgifter), m.fl.C197		3 654	2 805
- Naturvårdsverket (arrenden m.m.)		849	869
- Nutek (konsultuppdrag)		0	318
- Länsstyrelsen i Västra Götalands län		425	0
- Länsstyrelsen i Örebro län		88	0
- Sveriges Lantbruksuniversitet		75	0
- Övrigt		94	5
Summa		6 934	4 718
Not 3 Redovisning avgiftsinkomster			
Intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen och 15a § kapitalförsörjningsförordningen som länsstyrelsen disponerar. Avgifternas andel av totala kostnader är ca 2 procent.			
Inomstatliga avgiftsinkomster			
Uthyrning av lokaler		865	0
Utbildning, konferenser och kurser		59	37
Rådgivning, konsultuppdrag och annan liknande service		896	307
Övriga intäkter		32	0

Not 3 Utomstatliga avgiftsinkomster	<u>2009</u>	<u>2008</u>
forts		

Utbildning, konferenser och kurser	305	238
Uthyrning av lokaler	146	195
Rådgivning, konsultuppdrag och annan liknande service	527	52
Övriga intäkter	51	0
Summa	2 881	829

Not 4 Intäkter av bidrag

Intäkter av inomstatliga bidragsgivare

Arbetsmarknadsverket	0	198
Naturvårdsverket	29 235	26 051
Migrationsverket	1 689	0
Regeringskansliet	1 679	2 035
Socialstyrelsen	1 742	1 669
Statens Jordbruksverk	1 649	186
Riksantikvarieämbetet	1 553	2 211
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	1 458	0
Statens folkhälsoinstitut	829	0
Kammarkollegiet	317	0
Länsstyrelsen i Västmanland	476	0
Valmyndigheten	117	0
Verket för näringslivsutveckling	41	368
Krisberedskapsmyndigheten	0	1 315
Boverket	0	627
Statens räddningsverk	0	610
Övriga	81	340
Summa	40 866	35 610

Intäkter av utomstatliga bidragsgivare

Regionförbundet Sörmland	0	48
Landstinget	50	0
Sörmlands kommuner	345	139
OECD, EU-länder	34	17
Summa	429	204

Not 4 Bidrag inbetalda till anslag forts	<u>2009</u>	<u>2008</u>
Statens Räddningsverk	0	162
Statens Jordbruksverk	3 430	2 321
Kammarkollegiet	336	106
Naturvårdsverket	2 556	667
Länsstyrelserna	2 274	346
Arbetsmarknadsverket	538	41
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	120	0
Boverket	129	274
Statens energimyndighet	100	0
Krisberedskapsmyndigheten	0	24
Regeringskansliet	637	60
Valmyndigheten	72	0
Verket för Näringslivsutveckling	0	550
Fiskeriverket	20	0
Riksantikvarieämbetet	17	0
Bidrag från EU-länder	0	514
Summa	10 229	5 065
Totalt summa	51 524	40 879
Not 5 Finansiella intäkter – förvaltningsverksamheten		
Ränteintäkter från RGK	361	2 868
Övriga ränteintäkter	1	4
Summa	362	2 872

Not 6 Verksamhetens kostnader	<u>2009</u>	<u>2008</u>
* Personalkostnader, varav	91 860	88 350
- lönekostnader exkl. arbetsgivaravgifter m.m. (S-kod 4111, 4112, 4115, 4116, 4118, 4119)	61 295	57 720
* Lokalkostnader	7 825	6 982
 * Övriga driftkostnader	 36 916	 32 648
Större driftkostnader är bl.a.:		
- Tryckning, publikationer och pappersvaror	1 918	1 992
- Köp av tjänster (bl.a. vård/förvaltning av naturreservat)	21 182	21 057
- Telefon, telex, mobiltelefon	569	649
- Portokostnader	713	565
- Leasing (bilar 840 tkr, kopiatorer 351 tkr)	1 191	1 219
 - Biljetter, hotell och logikostnader	 1 320	 1 135
- ADB-tjänster, datorprogram, kommunikation	7 402	2 657
- Korttidsinvesteringar (främst IT-utrustning)	160	385
- Övriga varor (främst varor för vård och förvaltning av naturreservat i länet)	2 461	1 332
 Not 7 Finansiella kostnader		
- räntekostnader leverantörsskulder m.m.	5	2
- räntekostnader till RGK	21	124
- övriga räntekostnader	1	3
Summa	27	129
 Transfereringar		
 Not 8 Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag		
- 01 05 001 003 Rampost Länsstyrelsen i D-län	1 732	1 828
- 19 01 001 003 Regionala tillväxtåtgärder	2 379	3 141
- 22 37 07 003 002 IT-infrastruktur	0	75
Summa	4 111	5 044

Not 8	Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	<u>2009</u>	<u>2008</u>
forts			
	- Regeringskansliet	4 269	4 954
	- Fiskeriverket	25	46
	- Socialstyrelsen	9 781	8 480
	- Kammarkollegiet (lönegarantiersättningar)	65 121	37 448
	- Statens Naturvårdsverk	4 613	5 390
	- Verket för Näringslivsutveckling	5 316	914
	Övriga	604	351
	Summa	89 729	57 583

Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag

- älgvårdsfonden	165	55
- lönegaranti (utdelning från konkursgäldenärer)	10 455	13 596
- övriga utomstatliga bidrag	4 000	0
Summa	14 620	13 651

Not 9 Lämnade bidrag

Lönegarantiersättningar	-71 795	-44 402
- Medel för återställning av förorenade områden, lokala naturvårdsprojekt, vattendirektiv m fl (NV)	-4 613	-5 390
- Medel för missbrukarvård, alkohol och hedersrelaterad våld	-4 269	-4 954
- Medel för våldsutsatta kvinnor och barn, personliga ombud för psykiskt funktionshindrade (Socialstyrelsen)	-9 781	-8 480
Övrigt	-14 243	-6 446
Summa	-104 701	-69 672

Not 10 Årets kapitalförändring enligt resultaträkning

Årets kapitalförändring består av resultat i avgiftsfinansierad verksamhet samt bidrags/transfereringsverksamhet.

Periodiseringseffekter i anslagsfinansierad verksamhet	0	685
Lönegarantiersättningar	3781	6629
Avgiftsfinansierad verksamhet		
- Vägverket, körkortsadministration	-324	409
- Kopior allmänna handlingar	0	1
Totalt summa	3 457	7 724

Kort analys av Resultaträkningen mellan åren 2009 och 2008.**Verksamhetens intäkter**

Finansieringen av verksamheten från intäkter av anslag har år 2009 minskat med 3 474 tkr bestående av.

Minskning från ramanslaget	-2 722 tkr
Minskning från anslaget för allm. regionalpolitiska åtgärder	- 752 tkr

Intäkter av avgifter och andra ersättningar

Intäkter av avgifter och andra ersättningar har ökat med 2 216 tkr jämfört med föregående år. Det är främst intäkter avseende resurssamverkan och körkortsverksamhet som har ökat.

Intäkter av bidrag

Intäkter av bidrag från andra myndigheter har ökat i jämförelse med föregående år. Det är främst bidrag från Naturvårdsverket, Migrationsverket, Jordbruksverket och Länsstyrelserna som har ökat.

Finansiella intäkter

Finansiella intäkter har minskat kraftigt under 2009 i jämförelse med 2008. Orsaken till detta är ränteläget samt omflyttning av externa bidragsmedel från ränteflödet till Statsverkets Checkräkning.

Verksamhetens kostnader

Personalkostnaderna har ökat under 2009 med 3 510 tkr främst med anledning av övertagandet av djurskyddsverksamheten till länsstyrelsen samt ökade personalkostnader för körkortsverksamheten. Lokalkostnaderna har ökat med anledning av indexuppräkning enligt ett nytt hyresavtal samt nya inhyrda lokaler i Eskilstuna för djurskyddshandläggare och ny IT avdelning. Övriga driftkostnader har ökat med 4 268 tkr främst beroende på ökade kostnader inom IT området.

Uppbördsverksamheten

Intäkter avseende uppbördsverksamheten har ökat med 1 095 tkr jämfört med tidigare år främst beroende på sanktionsavgifter i form av avgifter enligt socialtjänstlagen.

Transfereringar

Lämnade bidrag har ökat väsentligt jämfört med föregående år, främst avseende ökade utbetalningar av lönegarantiersättningar pga. fler konkurser. Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag har ökat på grund av mer bidrag från Kammarkollegiet för finansiering av lönegarantiersättningar samt ökade medel från Verket för Näringslivsutveckling. Jämfört med förra året har övriga erhållna medel för finansiering av bidrag ökat något.

NOTER TILL BALANSRÄKNINGEN

		<u>2009</u>	<u>2008</u>
Not 11	Immateriella anläggningstillgångar		
	Anskaffningsvärde – IB	2 347	2 049
	Årets anskaffningar	0	298
	Årets avskrivningar	-279	-314
	Ackumulerade avskrivningar	-1 817	-1 503
	Bokfört värde	251	530
Not 12	Materiella anläggningstillgångar		
	Anskaffningsvärde – IB	8 135	7 022
	Årets anskaffningar	36	1 113
	Årets avyttringar	0	0
	Korrigerig av tidigare års avskrivningar	0	0
	Årets avskrivningar	-720	-910
	Ackumulerad avskrivningar	-5 397	-4 486
	Bokfört värde	2 054	2 739
	Avskrivning sker månadsvis.		
Not 13	Periodavgränsningsposter		
	Förutbetalda hyreskostnader, inomstatliga	1 215	1 238
	Förutbetalda hyreskostnader, utomstatliga	310	315
	Övriga förutbetalda kostnader		
	- inomstatliga	23	105
	- utomstatliga	166	198
	Upplupna bidragsintäkter, inomstatliga	200	424
	- varav Arbetsmarknadsverket	0	53
	- varav Statens Jordbruksverk, UID program	118	303
	- varav Statens Räddningsverk	0	58
	- varav Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	46	0
	- varav Länsstyrelserna	1	1
	- varav Riksantikvarieämbetet	6	9
	- varav Valmyndigheten	29	0
	Summa	1 914	2 280

Not 14 Avräkning med statsverket

	<u>2009</u>	<u>2008</u>
Uppbörd		
Ingående balans (-)	-653	-372
Redovisat mot inkomsttitel (-)	-4 708	-3 613
Uppbördsmedel som betalas till icke räntebärande flöde (+)	4 673	3332
<i>Fordringar/skulder avseende uppbörd</i>	-688	-653
Anslag i icke räntebärande flöde		
<i>Ingående balans</i>	675	258
- Redovisat mot anslag (+)	4 658	6 248
- Medel hänförliga till transfereringar mm. som betalas till icke räntebärande flöde (-)	-4 343	-5 831
<i>Fordringar/skulder avseende anslag i icke räntebärande flöde</i>	990	675
Anslag i räntebärande flöde		
<i>Ingående balans</i>	3 124	-869
- Redovisat mot anslag (+)	79 460	80 755
- Anslagsmedel som tillförs räntekonto (-)	-81 218	-76 762
- Återbetalning av anslagsmedel (+)	261	0
<i>Fordringar/skulder avseende anslag i räntebärande flöde</i>	1 627	3 124
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
<i>Ingående balans</i>	5 019	-
Redovisat mot anslag under året	-1 077	-
<i>Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag</i>	3 942	-
Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto i Riksbanken		
<i>Ingående balans</i>	-4 515	-614
Inbetalningar i icke räntebärande flöde (+)	149 081	52 969
Utbetalningar icke räntebärande flöde (-)	-129 562	-59 368
Betalningar hänförliga till anslag och inkomsttitlar (+ -)	-329	2 498
Saldo	14 675	-4 515
Belopp under utredning	0	0
<i>Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto i Riksbanken</i>	14 675	-4 515
Summa fordran avräkning med statsverket	20 546	-1 369

Not 15 Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret

Deponerade medel	1 418	490
Summa behållning	1 418	490

Not	Balanserad kapitalförändring	<u>2009</u>	<u>2008</u>
16	Balanserad kapitalförändring består av resultat i avgifts - och bidragsfinansierad verksamhet		
	Ingående balans	-8 587	-7 431
	Kapitalförändring från föregående år	7 724	-1 156
	Flyttning av kapitalförändring till avräkning med statsverket avs. semesterlöneskuld	5 166	0
	Flyttning av kapitalförändring till det särskilda anslaget avseende övergångseffekter	445	0
	Utgående balans	4 748	-8 587
Not	Älgårdsfonden		
17	IB 2009	61	84
	Intäkter		
	- fällavgifter	197	204
	- övriga	0	0
	Summa	258	288
	Kostnader		
	- arvoden m.m. länsvilt-nämnd	-31	-49
	- bidrag Kammarkollegiet	-48	-48
	- bidrag övriga	-40	-30
	- administrationskostnad	-100	-100
	Summa	-219	-227
	Totalt summa	39	61
	Upplösning av fond 22 tkr.		
Not	Avsättningar för pensioner (delpension)		
18	Ingående avsättning	276	330
	Årets pensionskostnad	212	164
	Årets pensionsutbetalningar	-236	-218
	Utgående avsättning	252	276
	Övriga avsättningar		
	Ingående avsättning	0	0
	Årets kostnader p g a verksamhetsövergång	1 278	0
	Utgående avsättning	1 278	0

Not 19 Lån Riksgäldskontoret (RGK)

Länsstyrelsen disponerar en låneram på 4 000 tkr i RGK för investeringar i anläggningstillgångar för förvaltningsändamål.

	<u>2009</u>	<u>2008</u>
IB lån RGK per 2009-01-01	3 269	2 582
Lån bå 2009	36	1 911
Amorteringar	-916	-1 224
UB lån RGK per 2009-12-31	2 389	3 269

Not 20 Periodavgränsningsposter

Upplupna kostnader		
- Löner, arvoden, semesterlöner inkl soc. avg.	4 974	5 740
- Övriga upplupna kostnader	202	163
Upplupna kostnader avseende andra myndigheter	183	373
Summa upplupna kostnader varav	5 359	6 276

Varav avsatta kompetensutvecklingsmedel	183	176
--	------------	------------

Oförbrukade bidrag

Inomstatliga		
- Naturvårdsverket, länsstyrelserna m.fl.	23 424	48 216
Utomstatliga		
- Kommuner, landsting m.fl.	210	284
Summa	23 634	48 500

Övriga förutbetalda intäkter	0	192
-------------------------------------	----------	------------

Summa totalt periodavgränsningsposter	28 993	54 968
--	---------------	---------------

Not 21 Uppgifter inom linjen

Omvända ansvarsförbindelser

Glesbygdsstöd, landsbygdsstöd		
IB 2007	440	616
Avskrivning	-161	-186
<i>Utbetalda lån</i>	15	10
Summa	294	440

Vår bedömning är att det troligtvis inte kommer att bli aktuellt med någon återbetalning från ansvarsförbindelserna.

Kort analys av Balansräkningen mellan åren 2009 och 2008**Immateriella och materiella anläggningstillgångar**

Anläggningstillgångarnas bokförda värde har minskat under 2009 på grund av att nyanskaffningarna har varit betydligt lägre än årets avskrivningar. Detta beror på att nyanskaffningar av IT relaterat verksamhet ägs inte längre av länsstyrelsen i Södermanland utan värdet av nya tillgångar tas upp av den nya IT organisationen i Västra Götalands balansräkning.

Fordringar

Fordringar hos andra myndigheter har minskat medan övriga fordringar har ökat i jämförelse med 2008. Ökning på övriga fordringar beror på lönegarantifordringar och övriga uppbördsfordringar. Upplupna bidragsintäkter har minskat, främst är det upplupna bidragsintäkter från Jordbruksverket som har minskat.

Oförbrukade bidrag

Oförbrukade bidrag har minskat jämfört med 2008 främst oförbrukade bidrag från Naturvårdsverket. Orsaken till minskade oförbrukade bidrag är återbetalning av medel för efterbehandling av förorenade områden till Naturvårdsverket samt ett aktivt arbete med länens naturreservat och åtgärdsprogram för hotade arter.

Lönegaranti

Länsstyrelsen är utbetalningsmyndighet för den statliga lönegarantiersättningen. Under bå 2009 har 71 795 tkr utbetalats i ersättning till löneborgenärer i konkurser. Inbetalningar avseende utdelningar i konkurser respektive företagsrekonstruktioner har erhållits med 10 455 tkr och 0 tkr i ränta.

**NOTER TILL
ANSLAGSREDOVISNINGEN****Not Anvisade medel
22**

Anslag som får disponeras av länsstyrelsen framgår av regleringsbrev för 2009. Länsstyrelsen har bemyndigande att disponera vissa anslag för utgifter under kommande budgetår.

01 05 001 003 Länsstyrelsens ramanslag

Länsstyrelsen hade vid räkenskapsårets slut ett anslagssparande på -1627 tkr. Länsstyrelsen har enligt angivna datum i uppdrag 1 i regleringsbrevet lämnat utgiftsprognoser för anslaget i system Hermes. Enligt regleringsbrevet för 2009 skall länsstyrelsen betala 1 789 tkr av anslaget till Regionförbundet Sörmland. Dessa medel har betalats ut med en tolfedel per månad med undantag för januari månad då 139 tkr betalades ut. Detta efter överenskommelse med Regionförbundet Sörmland.

19 01 001 003 Regionala tillväxtåtgärder

Länsstyrelsen hade vid räkenskapsårets slut ett anslagssparande på 114 tkr.

Not 22 forts	Anslagsbeteckning/nomenklatur	Datum	Nummer	Belopp
-----------------	-------------------------------	-------	--------	--------

01 05 001 003 Länsstyrelsens ramanslag

Regeringsbeslut 51 Regleringsbrev	2008-12-18	Fi 2008/7328 m.fl.	80 512
Regeringsbeslut 2	2009-05-13	Fi 2009/4201	
Regeringsbeslut II 1	2009-09-03	Fi 2009/3815	
Regeringsbeslut II 4	2009-12-17	Fi 2009/5774 Fi 2009/7387	

19 01 001 003 Regionala tillväxtåtgärder

Regeringsbeslut I 3 Regleringsbrev	2008-12-19	N2008/8852/SAM m fl	4 680
Regeringsbeslut I 8	2009-03-26	N2009/2989/ENT	
Regeringsbeslut I 6	2009-11-26	N2009/8900/ENT m fl	

22 37 07 003 2004 IT-infrastruktur Regionala transportnät m.m.

Regeringsbeslut II 11	2009-05-20	N2009/4624/ITP	
-----------------------	------------	----------------	--

26 01 004 026 Övergångseffekter av kostnadsmässig avräkning

Regeringsbeslut I 1	2009-05-28	Fi2009/4428	445
---------------------	------------	-------------	-----

Anslag	Anslags- kredit	Kredit räntekonto	Låneram	Uppföljning/ Utvärdering	Utvecklings eller landsbygdslån	Bemyn- digande
01 05 001 003	4 010	4 900	4 000			
Länsstyrelsens rampost						
- varav utnyttjat	1 627	0	2 389			
19 01 001 003	468	0	0	300		8 000
Regionala tillväxtåtgärder						
- varav utnyttjat	0	0	0	175		4 758

Not 23 Inkomstitel – Intäkterna har ökat mellan bå 2009 – 2008.

Den väsentligaste posten utgörs av miljöskyddsavgifter (2 310 tkr).

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Nyköping den 18 februari 2010

Bo Könberg
Landshövding

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län